

ÇINARALTI DERGİSİ VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

Pınar TUNÇ

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2024

ÇINARALTI DERGİSİ VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

Pınar TUNÇ

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2024

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Pınar TUNÇ tarafından hazırlanan Çınaraltı Dergisi ve Türk Milliyetçiliği başlıklı bu çalışma 12.01.2024 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye Doç. Dr. Volkan MARTTİN

(Başkan)

Üye Prof. Dr. Mesut ERŞAN

(Danışman)

Üye Prof. Dr. Mehmet TOPAL

ONAY

.../... /202..

Prof. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

.../.../202

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Pınar TUNÇ

ÖZET

ÇINARALTI DERGİSİ VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

TUNÇ, Pınar

Yüksek Lisans-2024

Tarih Anabilim Dalı

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mesut ERŞAN

Bu çalışma, 1941-1944 seneleri arasında yüz elli ve 1948 yılında on bir sayı yayımlanan Çınaraltı Dergisi ve Türk Milliyetçiliğini konu edinmektedir. Çalışma beş ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde, Çınaraltı dergisinin yayınlandığı dönemi kapsayan İkinci Dünya Savaşı'na ve savaş döneminde İsmet İnönü'nün uyguladığı dış politikaya ve yaşanan ekonomik sıkıntılar için aldığı önlemlere değinilmiştir. Ayrıca bu savaş dönemindeki basın-yayın faaliyetlerine yer verilmiştir.

İkinci bölümde, İkinci Dünya Savaşı (1939-1945) döneminde yayımlanan, Türkçü ve milliyetçi çizgide olan dergilerden bahsedilmiştir. Bu dergilerin çıkış amaçlarına ve yayınlandıkları yıllardaki önemlerine değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Türk, Türkçülük, milliyetçilik ve Türk milliyetçiliği kavramları ayrı ayrı değerlendirilip, bu kavramların anlamlarına ve tarihçelerine yer

verilmiştir. Milliyetçilik kavramının çeşitleri ve kuramları da kendi içinde ayrıca değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde, çalışmanın özünü oluşturan Çınaraltı dergisi ve derginin yazar kadrosuna yer verilmiştir. Bu bölümde Çınaraltı dergisinin tanıtımı yapılmış ve derginin o dönem için öneminden ve derginin yayımlanma amacından bahsedilmiştir. Daha sonra Çınaraltı dergisini çıkartan ve dergide birçok makale ve yazısı bulunan Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç'ın hayatlarına, fikri ve edebi şahsiyetlerine yer verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise Çınaraltı dergisinde yazı ve makaleleri bulunan yazarların Türkçülük, milliyetçilik ve Türk milliyetçiliği ile ilgili görüşlerine, değerlendirmelerine ve bu kavramlara olan bakış açılarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çınaraltı Dergisi, Türk Milliyetçiliği, Türkçülük, Milliyetçilik, İkinci Dünya Savaşı, Yayıncılık, Dergi.

ABSTRACT

ÇINARALTI MAGAZINE AND TURKISH NATIONALISM

TUNÇ, Pınar

Master's Degree-2024

Department of History

History of the Republic of Türkiye

Advisor: Prof. Dr. Mesut ERŞAN

This study is about Çınaraltı Journal and Turkish Nationalism, which was published in one hundred and fifty issues between 1941-1944 and eleven issues in 1948. The study consists of five main parts.

In the first part of the study, the Second World War, which covers the period when the Çınaraltı journal was published, and the media activities during this war period are included. In addition, the foreign policy of İsmet İnönü during the war and the measures he took for the economic problems were mentioned.

In the second part, some journals published in the period of the Second World War (1939-1945) and in the Turkist and Nationalist lines are mentioned. The purpose of the publication of these journals and their place in the years they were published are mentioned.

In the third part of the study, the concepts of Turk, Turkism, nationalism and Turkish nationalism are evaluated separately, and the meanings and histories of these concepts are given. The types and theories of the concept of nationalism are also evaluated within themselves.

In the fourth part of the study, Çınaraltı journal, which is our main subject, and the writer staff of the journal are included. In this section, Çınaraltı journal, which is a Turkist, intellectual and art journal, is introduced and the importance of the journal for that period and the purpose of publishing the journal are mentioned. Then, the lives, intellectual and literary personalities of Orhan Seyfi Orhon and Yusuf Ziya Ortaç, who published the Çınaraltı journal and had many articles and writings in the journal, are included.

In the last part of the study, the opinions and evaluations of the authors who have articles and articles in Çınaraltı journal about Turkism, nationalism and Turkish nationalism and their perspectives on these concepts are given.

Key Words: Çınaraltı Journal, Turkish Nationalism, Turkism, Nationalism, Second World War, Publishing, Journal.

İÇİNDEKİLER

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Sayı:2 Cilt:1 16 Ağustos 1941.....	110
Tablo 2. Sayı:3 Cilt:1 23 Ağustos 1941.....	110
Tablo 3. Sayı:4 Cilt:1 30 Ağustos 1941.....	110
Tablo 4. Sayı:5 Cilt:1 6 Eylül 1941.....	110
Tablo 5. Sayı:6 Cilt:1 13 Eylül 1941.....	110
Tablo 6. Sayı:7 Cilt:1 20 Eylül 1941.....	111
Tablo 7. Sayı:8 Cilt:1 27 Eylül 1941.....	111
Tablo 8. Sayı:9 Cilt:1 4 Birinci Teşrin 1941.....	111
Tablo 9. Sayı:10 Cilt:1 11 Birinci Teşrin 1941.....	111
Tablo 10. Sayı:11 Cilt:1 18 Birinci Teşrin 1941.....	111
Tablo 11. Sayı:12 Cilt:1 25 Birinci Teşrin 1941.....	112
Tablo 12. Sayı:13 Cilt:1 11 İkinci Teşrin 1941.....	112
Tablo 13. Sayı:14 Cilt:1 8 İkinci Teşrin 1941.....	112
Tablo 14. Sayı:16 Cilt:1 22 İkinci Teşrin 1941.....	112
Tablo 15. Sayı:17 Cilt:1 29 İkinci Teşrin 1941.....	112
Tablo 16. Sayı:18 Cilt:1 6 Birinci Kânun 1941.....	112
Tablo 17. Sayı:19 Cilt:1 13 Birinci Kânun 1941.....	113
Tablo 18. Sayı:20 Cilt:1 20 Birinci Kânun 1941.....	113
Tablo 19. Sayı:21 Cilt:1 27 Birinci Kânun 1941.....	113
Tablo 20. Sayı:22 Cilt:1 3 İkinci Kânun 1942.....	113
Tablo 21. Sayı:23 Cilt:1 10 İkinci Kânun 1942.....	113
Tablo 22. Sayı:24 Cilt:1 17 İkinci Kânun 1942.....	113
Tablo 23. Sayı:26 Cilt:1 31 İkinci Kânun 1942.....	114
Tablo 24. Sayı:27 Cilt:2 7 Şubat 1942.....	114
Tablo 25. Sayı:28 Cilt:2 14 Şubat 1942.....	114
Tablo 26. Sayı:29 Cilt:2 21 Şubat 1942.....	114
Tablo 27. Sayı:27 Cilt:2 7 Mart 1942.....	114
Tablo 28. Sayı:32 Cilt:2 14 Mart 1942.....	115
Tablo 29. Sayı:34 Cilt:2 28 Mart 1942.....	115
Tablo 30. Sayı:35 Cilt:2 23 Mayıs 1942.....	115

Tablo 31. Sayı:38 Cilt:2 13 Haziran 1942.....	115
Tablo 32. Sayı:39 Cilt:2 20 Haziran 1942.....	115
Tablo 33. Sayı:46 Cilt:2 8 Ağustos 1942.....	115
Tablo 34. Sayı:50 Cilt:2 5 Eylül 1942.....	116
Tablo 35. Sayı:51 Cilt:2 12 Eylül 1942.....	116
Tablo 36. Sayı:54 Cilt:3 3 Birinci Teşrin 1942.....	116
Tablo 37. Sayı:59 Cilt:3 7 İkinci Teşrin 1942.....	116
Tablo 38. Sayı:61 Cilt:3 21 İkinci Teşrin 1942.....	116
Tablo 39. Sayı:62 Cilt:3 28 İkinci Teşrin 1942.....	116
Tablo 40. Sayı:63 Cilt:3 5 Birinci Kânun 1942.....	116
Tablo 41. Sayı:64 Cilt:3 12 Birinci Kânun 1942.....	117
Tablo 42. Sayı:66 Cilt:3 26 Birinci Kânun 1942.....	117
Tablo 43. Sayı:68 Cilt:3 9 İkinci Kânun 1943.....	117
Tablo 44. Sayı:70 Cilt:3 23 İkinci Kânun 1943.....	117
Tablo 45. Sayı:71 Cilt:3 30 İkinci Kânun 1943.....	117
Tablo 46. Sayı:74 Cilt:3 20 Şubat 1943.....	117
Tablo 47. Sayı:81 Cilt:3 10 Nisan 1943.....	117
Tablo 48. Sayı:83 Cilt:4 24 Nisan 1943.....	118
Tablo 49. Sayı:93 Cilt:4 3 Temmuz 1943.....	118
Tablo 50. Sayı:94 Cilt:4 10 Temmuz 1943.....	118
Tablo 51. Sayı:95 Cilt:4 Tarihsiz.....	118
Tablo 52. Sayı:103 Cilt:4 Tarihsiz.....	118
Tablo 53. Sayı:104 Cilt:4 Tarihsiz.....	118
Tablo 54. Sayı:108 Cilt:5 16 Birinci Teşrin 1943.....	118
Tablo 55. Sayı:113 Cilt:5 20 İkinci Teşrin 1943.....	119
Tablo 56. Sayı:116 Cilt:5 11 Birinci Kânun 1943.....	119
Tablo 57. Sayı:120 Cilt:5 8 Senkânun 1944.....	119
Tablo 58. Sayı:125 Cilt:5 12 Şubat 1944.....	119
Tablo 59. Sayı:135 Cilt:6 22 Nisan 1944.....	119
Tablo 60. Sayı:137 Cilt:6 6 Mayıs 1944.....	119
Tablo 61. Sayı:138 Cilt:6 13 Mayıs 1944.....	119
Tablo 62. Sayı:140 Cilt:6 27 Mayıs 1944.....	120
Tablo 63. Sayı:1 17 Mart 1948.....	120
Tablo 64. Sayı:11 9 Haziran 1948.....	120

KISALTMALAR

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

OKW: Ober Kommando der Wehrmacht (Silahlı Kuvvetler Yüksek Kumandanlığı)

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

CHF: Cumhuriyet Halk Fırkası

TTK: Türk Tarih Kurumu

ÖNSÖZ

Çınaraltı dergisinin yayım süreci İkinci Dünya Savaşı dönemine denk gelmektedir. Çalışmada ilk olarak İkinci Dünya Savaşı döneminde Türkiye'nin uyguladığı dış politikaya ve İsmet İnönü zamanı basın faaliyetlerine değinilmiştir. Daha sonra savaş dönemi yayınlanan Türkçü ve milliyetçi dergilere yer verilmiştir. Ayrıca çalışmada, derginin genel bir tanıtımı yapılarak, yazar kadrosunun ideolojik fikirleri, derginin içeriği ve derginin herhangi bir ideolojik fikre bağlılığı dönemin koşullarına göre değerlendirilmiştir. Bu çalışmada adı geçen Türkçü dergilerin yayımlandığı yıllarda yönetimin tutumu, devrin önemli olaylarının basına yansıması, basın özgürlüğü ve basın-iktidar ilişkileri gibi konular aktarılmıştır. Daha sonra Çınaraltı dergisinin, 1940'lı yıllar Türkiye'sinde yaşanan siyasi, kültürel ve toplumsal gelişmeler karşısındaki tavrı dergide yayımlanan makaleler üzerinden değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın esas kaynaklarını oluşturan Çınaraltı dergisinin sayılarına Ankara'da bulunan Milli Kütüphane ve Milli Kütüphanenin dijital kütüphane sistemi vasıtasıyla ulaşılmıştır. Derginin tüm sayılarına ulaşma, tezle ilgili materyal toplama ve literatür tarama aşamalarında hiçbir sıkıntı yaşanmamıştır. Dergide bazı sayıların yıpranmış olması derginin birçok sayfasının okunmasını zorlaştırmıştır.

Çalışmamın yazım aşamasında bana her türlü desteği veren değerli danışman hocam Prof. Dr. Mesut ERŞAN'a minnetlerimi sunar, üzerimde emekleri olan değerli ailem ve desteklerini eksik etmeyen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim

GİRİŞ

Çınaraltı dergisi, 1941-1944 yılları arasında ve 1948 yılında haftalık yayınlanmış Türkçü-milliyetçi bir dergidir. Derginin yayımlandığı yıllar çoğunlukla İkinci Dünya Savaşı dönemine denk gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti devlet başkanlığı görevini Mustafa Kemal Atatürk'ün ölümünden sonra İsmet İnönü devralmıştır.

İsmet İnönü'nün iktidarda olduğu 1939-1945 yılları arasında Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı iç ve dış sorunlar nedeniyle bunalımlı bir dönem geçirmiştir. İsmet İnönü'nün iktidarının devam ettiği İkinci Dünya Savaşı sonrası 1945-1950 seneleri arası, Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçişin yaşandığı ve komünizmin etkisinin görüldüğü bir

dönem olmuştur. İsmet İnönü, Milli Şef anlayışıyla savaşın ortaya çıkardığı iç ve dış tehditleri ortadan kaldırmayı, siyasi, toplumsal ve ekonomik sorunlara en kısa sürede bir çare bulmayı hedeflemiştir. Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'na girmemiş fakat savaştan dolayı da olsa etkilenmiş ve dış politikada Almanya-Rusya arasında bir denge politikası izlemek mecburiyetinde kalmıştır.

1940-1950 seneleri arası siyasi alanda olduğu gibi basın-yayın faaliyetleri alanında da iktidarın baskısının hissedildiği bir dönem olmuştur. Bu sebeple basın, dönemin siyasi gelişmelerine ayak uydurmak durumunda kalmıştır. İkinci Dünya Savaşı döneminde Çınaraltı dergisi gibi Türkçülük ve Turancılığı benimseyen birçok dergi vardır. Bunların arasında Orhun, Ergenekon, Gök-Börü, Bozkurt, Tanrıdağ, Türk Amacı ve Türk Sazı gibi dergiler bulunmaktadır. Çınaraltı dergisi gibi Türkçü ve Turancı özelliğe sahip olan dergiler faaliyet gösterdiği yıllarda Türkiye'nin Almanya'ya yakın bir dış politika izlediği ve milliyetçilik söyleminin güçlü olduğu dönemlerde hükümet tarafından sıklıkla desteklenmiştir. Çınaraltı dergisi, Türkiye'nin o dönem gündeminde olan İkinci Dünya Savaşı, çok partili hayata geçiş çalışmaları ve komünizm tehdidi gibi meseleleri de ele alarak ılımlı bir tavır içerisinde Türkçü-milliyetçi çizgisinden ayrılmadan 9 Haziran 1948 senesine kadar yayın hayatını devam ettirmiştir. Dergi, milliyetçi, Türkçü ve Turancı bir kadroyla yayın hayatında yer almıştır. Çınaraltı dergisi, dönemin diğer dergilerine göre daha ılımlı bir Türkçü anlayış içerisinde olmuştur. Dergide yayın hayatı boyunca Türkçülük, Türk sanatları, milliyetçilik, Türk kültürü, edebiyat, tarih, şiir, roman, öykü, kültür, dil, din, mimari, eleştiri, müzik, güzel sanatlar, tiyatro, sağlık, iktisat, psikoloji, sanayi ve eğitim gibi pek çok alanda makaleler yayınlanmıştır. Dergi, yayınlandığı süre boyunca Türkçü ve milliyetçi tutumunu ırkçılıktan kesin çizgilerle ayırmıştır. Çınaraltı dergisi, 9 Haziran 1948 yılına kadar belirli aralıklarla yayınlanmaya devam etmiş ve toplam 161 sayı ile fikir ve edebiyat dünyasındaki yerini almıştır.

1.BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE TÜRKİYE

1.1.İsmet İnönü Dönemi ve İkinci Dünya Savaşı Politikaları

1.1.1. İsmet İnönü'nün Dış Politikası

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin izlediği dış politika bir tarafsızlık politikasıdır. İsmet İnönü, devlet politikalarını belirlerken Bakanlar Kurulu, Parti, Parlamento, basında birtakım kişiler ve Türk Tarih Kurumu gibi kuruluşlarının da görüşlerine başvurmuştur. Fikirlerini aldığı kişiler arasında en güvendiği isim ise Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu'dur.

İsmet İnönü, hükümet politikasının her alanında etkili olmaya çalışmıştır. Dış politikanın dışında basın ve çeşitli kitle haberleşme araçlarını sıkı bir denetim altına almıştır. Savunma Bakanı Ali Rıza Artunkal aracılığıyla sıkıyönetim yürütmüştür.

İsmet İnönü döneminin Türk dış politikasının anlaşılabilmesi için İnönü'nün savaşta Türkiye'nin yolunu çizerken dikkate aldığı fikirlerin anlaşılması gerekmektedir. İnönü, dış ilişkilerini askerlik stratejisinin ilk ilkesi olarak belirttiği ölçülük ile yönettiğini söylemiştir. Türkiye bu dönemde hep savaşa girmeye hazırды ama İnönü aceleci eylemlerden hep uzak kalmıştır. İsmet İnönü, izlediği denge politikasıyla Türk topraklarını kanlı savaşlardan uzak tutmuştur. Bu şekilde Türk tarafsızlığı İsmet İnönü'nün yönettiği durumuyla bir bekleme politikası olmuştur.

1.1.2.İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Savaş Dışı Kalma Politikaları

1930'lu yıllarda galip devletler de dâhil olmak üzere pek çok devlet Versailles hükümlerini kabul etmemiştir. Özellikle savaşın galiplerinin yenilen devletlere yüklediği ağır savaş tazminatları da tartışma sebebi olmuştur. 20 yıl sonra meydana gelen İkinci Dünya Savaşı, ilk savaştan daha büyük ölçekte bir savaş olmuştur.

İki dünya savaşı arası dönemde Türkiye, genelde kalkınma çabalarına odaklanmış, uluslararası ilişkilerde karşı karşıya geldiği devletler arasında olan SSCB, İngiltere, Fransa, İtalya ve Almanya'nın yanı sıra komşu devletlerle de ilişkileri hep barışçıl olarak devam ettirmiştir. Ancak İtalyan lider Mussolini 1935 yılında Habeşistan'a saldırınca ve hemen ertesi yıl Hitler ile bir Roma-Berlin mihverini kurunca Avrupa'da dengeler değişmeye başlamış, Akdeniz'de bir güvensizlik sorunu oluşmaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı, Alman ordularının 1 Eylül 1939 senesinde Polonya'ya girmesiyle başlamıştır. 3 Eylül'de İngiliz hükümeti, daha önceden Polonya'ya verilen garanti yükümlülüğünü yerine getirmek için Almanya'ya savaş ilan etmiş ve aynı gün Fransa, İngilizleri savaş ilanı ile takip etmiştir. Savaş boyunca Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün temel amacı, savaşa katılmadan Türkiye'nin toprak bütünlüğünü korumak ve büyük devletler arasında bir denge politikası yürüterek gelecek saldırılardan korunmak olmuştur. İnönü'ye, bu politikasında Dışişleri Bakanı Numan Menemencioğlu, yardımcı olmuştur. Savaş süresince Türk dış politikasının temel amacı, Sovyet karşıtı gözükmeyen Türkiye'nin güvenliğini sağlayacak müttefik garantilerini sağlamak olmuştur. Bunları sağlamak için Türk dış politikası, savaşın başından sonuna kadar bazı değişiklikler göstermiş ve savaşın başında Türkiye-İngiliz dostluğu ile Sovyet dostluğunu bir arada sürdürmek istemiştir. Aynı zamanda Almanya ile de ilişkilerini olabildiğince dengede tutmaya çalışmıştır.

Almanya, Türkiye'nin savaşa katılmak istememesine rağmen Sovyetler Birliği'ne karşı savaşta yanlarında yer alabilecekleri düşüncesine inanmıştır. Almanya, Türkiye'ye Ege'de bulunan bazı adaların teklif edileceğini söylemiştir. Orada bulunan OKW (Silahlı Kuvvetler

Yüksek Kumandanlığı)'nin Midilli ve Sakız adalarındaki Alman işgal kuvvetlerinin yerini İtalyanların alması durumunda Alman Dışişleri Bakanlığı tarafından talebin kabul edilmesi istenmiştir. Çünkü Almanlar, Türklerin İtalya'dan çekinerek adaları işgal etmeye yanaşabileceğini düşünmüştür. Hitler, Türkiye'nin Mihver devletlere katılması şartıyla Türkiye'ye kolaylık sağlayacağını belirtmiştir. Bu sırada Alman kuvvetleri de Sovyetler Birliği'ne ezici üstünlük sağlamaya başlamıştır. Almanya'nın Moskova'ya kadar girmiş olmasına rağmen Hitler'in Türkiye'nin Mihver devletlere katılması isteği gerçekleşmemiştir. Hitler'e göre nedeni İngilizlerin, Türklere toprak konusunda daha çok ödün verdiğini düşünmesidir. Ama elbette bu düşüncesinde haklı çıkmamıştır. 25 Ağustos 1941 tarihinde Sovyetler Birliği ve Büyük Britanya, İran'a girmiştir. Bundan dolayı Almanya, Türkiye'den Montrö Sözleşmesi'nin taahhütlerinden kurtulmasını, ticaret gemileri ve diğer tüm gemiler için geçiş yasağı uygulamasını istemiştir. Almanya'nın amacı Kafkaslar bölgesindeki petrol yataklarını işgal ederek Rusya'yı hassas noktasından yaralamak ve İran'ın işgalinden sonra Müttefiklerin Volga üzerinden Sovyetler Birliği'ne yaptığı teslimatı kesmek olmuştur. Bu da Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ne karşı yürütülen savaşa girmesinin önemini arttırmıştır. 11 Eylül 1941'de başlayan müzakerelerde krom madeni Almanlar açısından önemli olmuştur. Türk hükümetinin İngiltere ile 8 Ocak 1942'de yaptığı krom anlaşması 1943 yılına kadar devam etmektedir. Türkiye, ancak anlaşma süresi dolunca Almanya'ya krom gönderebilecektir. Türkiye, Fransa'ya göndereceği kromu Fransa yenildiği için Almanya'ya gönderebileceğini söylemiştir. Ama Menemencioğlu, bu öneriyi kabul etmemiştir. Çünkü Büyük Britanya Fransa'nın bütün hak ve yükümlülüklerini üstlenmiştir. Bütün bunlara rağmen Türkiye ile Almanya arasında 9 Ekim 1941'de ekonomi anlaşmasının akdedilmesi Alman devlet adamı ve diplomat olan Papen'in girişimleriyle gerçekleşmiştir. Bu anlaşma ile birlikte 31 Mart 1943 tarihine kadar mal mübadelesi yapılmasına karar verilmiştir. Almanya, Türkiye'ye savaş malzemesi ve sanayi ürünleri vermiş, karşılığında da yağ, pamuk ve tütün gibi malzemeler almıştır. Almanya ile yapılan bu ekonomik anlaşma da Türkiye'yi Mihver devletlerde yer almak için ikna etmemiştir. İnönü, Almanya'nın Rusya'ya oranla zayıf olduğunu düşündüğü için Almanların galip geleceğine dair inancı olmadığını belirtmiştir. Mihver Devletleri, Türkiye'yi kendi saflarında savaşa girmeye ikna edemeyince kamuoyunu kendi lehlerine çevirerek, Türk hükümetini baskı altına almak için Türkiye'de propaganda faaliyetlerine başlamışlardır. Papen, 1939-1944 yılları arasında Türkiye'de Alman büyükelçiliği yapmıştır ve Almanya-Türkiye ilişkilerinin gelişmesine de önemli katkı sağlamıştır.

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı döneminde Türk-Sovyet ve Türk-Amerikan ilişkilerini de geliştirmiştir. Savaş süresince ne olursa olsun dış politikanın stratejik hedefi ülkenin savaştan uzak kalmasını sağlamak olmuştur. Bu stratejik hedefe ulaşmak için değişik taktikler uygulanmış ama temel taktik hiç değişmemiştir. Türkiye, İkinci Dünya Savaşı boyunca bir denge politikası izlemiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında Türk dış politikasında oluşturulan taktikler, savaşın askeri gelişimine göre belirlenmiş ve savaştaki askeri durum ile Türkiye'nin diplomatik emelleri her zaman paralellik göstermiştir. Savaş yıllarında uygulanan bu politika Türkiye'yi savaş dışında tutmuş ve istenilen hedefe ulaştırmıştır.

1.2. İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin Ekonomik Durumu

1.2.1. İsmet İnönü'nün Ekonomik Sıkıntılar İçin Aldığı Önlemler

İkinci Dünya Savaşı Türk dış politikası ekonomik kısıtlamaların etkisi altında kalmıştır. İsmet İnönü, Menemencioğlu, Saraçoğlu, Fuat Ağralı ve Nurullah Esat Sümer ülkede yaşanan ekonomik sıkıntılar için çözüm üretmeye çalışmışlardır. Türkiye, savaş dışı olmasına rağmen enflasyon ve benzeri bunalımlardan kurtulamamıştır.

Savaş yıllarında Türk hükümetinin kararlarından en önemlisi Büyük Millet Meclisi'nin 18 Ocak 1940'ta kabul ettiği Milli Koruma Kanunu olmuştur. İnsan gücü eksikliğini gidermek için, köylülere sanayi bölgelerinde çalışma yükümlülüğü getirilmiştir. Erkeklerin özellikle madenlerde bir yıl süreyle ve düşük maaşla çalıştırılmaları sağlanmıştır. Burada çalışma yükümlülüğü önce madenlere yakın oturan köylü vatandaşlar için uygulanmıştır.

Milli Şef yönetimi, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalmış ve ülke tam anlamıyla bir savaş ekonomisi sürecine girmiştir. Söz konusu sıkıntıları atlatmak için de çeşitli adlar altında birçok vergi çıkarılmıştır. Varlık Vergisi (11 Kasım 1942), Toprak Mahsulleri Vergisi (4 Haziran 1943) bu tür vergilerin içindedir. Özellikle Varlık Vergisi, Türkiye'de yaşayan Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlardan alınan bir vergidir. Varlık Vergisi'nin özellikle Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlardan tahsil edilmesi sonradan ortaya çıkacak sosyal ve ekonomik sorunlara yol açmıştır. Rum, Ermeni ve Musevi kökenli Türk vatandaşlar bir süre sonra paralarını alarak ülkeyi terk etmişlerdir. İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı siyasi ve sosyal sorunlar, İsmet İnönü'nün savaş yıllarında uyguladığı ekonomi politikaları Türk halkı üzerinde çok büyük etkiler bırakmış ve devletle toplumun arasının açılmasına neden olmuştur.

1.3. İsmet İnönü Dönemi Basın Faaliyetleri

1.3.1. Savaş Yıllarında Türkiye’de Basın

10 Kasım 1938 tarihinde Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümü üzerine, 11 Kasım 1938 tarihinde olağanüstü toplanan TBMM tarafından oy birliğiyle cumhurbaşkanlığına İsmet İnönü seçilmiştir. İnönü, 26 Aralık 1938 yılında yapılan CHP olağanüstü kurultayında Milli Şef ilan edilmiştir. İsmet İnönü dönemi, Türkiye’nin uluslararası gelişmelere bağlı olarak denge politikasının uygulandığı bir dönem olmuştur. Bu politika siyasi hayata yansıdığı gibi basına da yansımıştır. İktidar, basın üzerinde siyasi rejimin yapısından kaynaklanan bir baskı kurmuştur. Avrupa’nın faşizm ve demokrasiler arasında ikiye ayrılması Türk basınında da cepheleşmelere neden olmuştur. Tan, Vatan, Akşam ve Tanin genellikle demokrasiler cephesini desteklerken, Tasvir-i Efkar’la birlikte bazı gazeteler ve bir dizi yazar, Almanya ile yakın ilişkiler kurulması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca giderek Turancı yayınlar da artmaya başlamıştır.

Mihver devletlerinin yakından izlediği gazeteler ve yazarların başında Ulus gazetesi ve Falih Rıfkı Atay gelmektedir. Ulus gazetesinin hükümete olan yakınlığından İngilizler de haberdardır. Ulus’un köşe yazarı Ahmet Şükrü Esmer’dir ve İngiltere’de dış politika uzmanı olarak saygınlığı bulunmaktadır. Cumhuriyet gazetesi ise Almanya’ya yakın olmuştur. Tutarlı bir şekilde Alman yanlılığını devam ettiren gazete Tan’dır. Yeni Sabah ve Tanin gazetelerinin başında bulunan Hüseyin Cahit Yalçın, Hitler’e karşı bir tutum içinde olmuştur. Review dergisinin 1940 yılının Ekim ayında belirtmiş olduğu sözlerine göre Cumhuriyet ve Tasviri Efkar gazeteleri Alman hegemonyasının kaçınılmazlığını benimsedikleri için bir süre kapatılmışlardır. Bu yıllarda bu gazetelerin yazarlarının görüşleri ne olursa olsun hükümetin belirlemiş olduğu sınırların dışına çıkamamışlardır.

İkinci Dünya Savaşı boyunca basın, Türkiye’yi saran tehdit karşısında ülkenin vermiş olduğu tepkiyi yansıtmıştır. Türk gazetelerinde yer alan başmakaleler, Mihver devletlerden yana olanlardan Sovyetler Birliği’nden yana olanlara kadar ki tüm süreci kapsamaktadır. Buna karşın Türk Hükümeti, savaş boyunca basında yayınlanan her konuyu sıkı bir denetim altına almıştır. Bazı basın yasaları ve tüzükler bu konuda hükümete yardımcı olmuştur. En önemlisi de halkın devlete karşı güvenini sarsacak herhangi bir yazı yazan yazarlarla ilgili para ve hapis cezası verilmesini sağlayan 1881 sayılı kanunun çıkarılması olmuştur. Bu dönemde kapatılan gazete ve hapse mahkûm edilen gazeteci sayısı oldukça fazladır. 1940-1942 yılları arasında 25 gazeteci geçici süre için de olsa bir süre kapatılmıştır.

1940 yılından 1945 Eylül'üne kadar siyasal iktidar tarafından kapatılan basın organları şunlardır;

1940 yılında kapatılanlar: 30 Mart'ta Türkische Post (25 gün), 18 Haziran'da Son Havadis (34 gün), 10 Temmuz'da İstanbul (13 gün), 11 Ağustos'ta Cumhuriyet (90 gün), 9 Eylül'de Yücel (aylık dergi) (süresiz), 11 Eylül'de Tan (7 gün), 11 Eylül'de Tasvir-i Efkâr (7 gün), 6 Kasım'da Bugün (15 gün).

1941 yılında kapatılanlar: Ocak ayında Bozkurt (aylık dergi) (süresiz), 9 Mart'ta Yeni Sabah (1 gün), 13 Mart'ta Vatan (3 gün), 13 Mart'ta Vakit (2 gün), 13 Mart'ta Son Posta (2 gün), 13 Mart'ta Akşam (2 gün), 21 Mayıs'ta Demokrat Politika (15 gün), 19 Haziran'da Tasvir-i Efkâr (15 gün), Temmuz ayında Akbaba (haftalık gazete) (15 gün), 8 Temmuz'da İkdâm (7 gün), 12 Temmuz'da Cumhuriyet (2 gün), 25 Temmuz'da Bozkurt (aylık dergi) (süresiz), Ağustos ayında Akbaba (haftalık gazete (15 gün), 5 Eylül'de Son Telgraf (1 gün).

1942 yılında kapatılanlar: Mart ayında Bozkurt (Haftalık Dergi) (süresiz), mart ayında Çınaraltı (haftalık dergi) (süresiz), mart ayında Yeni Yol (aylık dergi) (süresiz), 29 Nisan'da Haber (7 gün), 28 Ekim'de Yeni Sabah (15 gün), 27 Kasım'da La Turquie (3 gün).

1943 yılında kapatılanlar: 12 Mart'ta Tasvir-i Efkâr (2 gün), 9 Nisan'da Yeni Sabah (1 gün), mayıs ayında Gök-börü (15 günlük dergi) (süresiz), 8 Mayıs'ta Journal D'Orient (1 gün), temmuz ayında Yürüyüş (aylık dergi) (süresiz), 8 Eylül'de Yeni Ses (Haftalık Dergi) (süresiz).

1944 yılında kapatılanlar: 17 Şubat'ta Türkische Post (49 gün), 6 Nisan'da Orhun (aylık dergi) (süresiz), 8 Mayıs'ta Büyük Doğu (aylık dergi) (süresiz), 16 Mayıs'ta Adımlar (aylık dergi) (süresiz), haziran ayında Barış Dünyası (haftalık dergi) (süresiz), 16 Mayıs'ta Kopuz (aylık dergi) (süresiz).

İktidar, basın organlarına; 1940'da on dört, 1941'de kırk, 1942'de on yedi, 1943'de altı ve 1944 Ekim'ine kadar on altı olmak üzere toplam doksan dört kez kapatma cezası uygulamıştır. Bu sayı, siyasal iktidarın genel anlamıyla savaş yıllarında basın üzerinde kurduğu baskının şiddetini ortaya koymuştur. Hükümetin Ekim 1944 tarihinden itibaren kapatma cezasına başvurmaması ise bir yandan hayatta kalabilmiş basın organlarının savaşı kazanacağı belli olan Müttefik Devletler lehinde yayın yapmasından, diğer yandan ülke toprakları açısından tehdit oluşturmaya başlayan Sovyet Rusya'ya karşı uzun süredir savaş sonrasında demokratik devletlerin yanında yer alacaklarını belirten Amerika ve İngiltere'nin desteğini alma

isteğinden kaynaklanmıştır. Bununla beraber, yapılan sözlü uyarılar ve verilen talimatlarla basın organları yalnız bırakılmamıştır.

İkinci Dünya Savaşı süresince iktidarın çok sık kullandığı ve basını denetim altında tutmaya imkân sağlayan 1931 tarihli “Matbuat Kanunu” hükümetlere basını kontrol etme ve susturma yetkisi vermiştir. Eylül 1939’da savaşın başlamasından sonra, ülkede ulusal birliği sağlamak ve Türkiye’nin iç ve dış güvenliği sorunları ile ilgili basının ileri gitmesini engellemek için, 24 Nisan 1940 tarihinde, bu kanuna iki madde daha eklenmiştir. 25 Mayıs 1940 yılında yürürlüğe giren Örfi İdare Kanunu’nun 3. maddesi ile de Sıkıyönetim Komutanlarına, belirli süre ile gazeteleri ve matbaalarını kapatma yetkisi ve basına sansür koyma yetkisi verilmiştir. İktidarın savaş boyunca basını denetleme ve yönlendirme faaliyetinde, aracı olarak kullandığı kurum olan Matbuat Umum Müdürlüğü, savaşın başlamasından kısa bir süre sonra, 22 Mayıs 1940 tarihinde yeni bir teşkilat kanunu ile başbakanlığa bağlanmıştır. Bu kararın amacı, savaş dolayısıyla önemi artan yayın faaliyetlerini, doğrudan başbakanlığa bağlı bir kurum ile sıkı denetim altında tutma arzusu olmuştur.

Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü, bu dönemde yazılan makalelerdeki fikirlerin kendi denetimi altında olduğunu ve özellikle gerek Mihver Devletlerine gerekse Sovyet Birliği’ne karşı saldırıda bulunmamalarına dikkat etmiştir. 1943 yılına kadar Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü’nün başında olan Selim Sarper, siyasal saldırganlık içeren yazıları engellemek için gazeteleri kontrol etmiştir. Gazete ve dergilerin sıklıkla denetlenmesi basın ve yayın özgürlüğünün kısıtlanmasını sağlamış ve yazarların ifade özgürlüğüne engel olmuştur.

1943 yılında Türkiye’de 131 gazete ve haftalık dergiler yayınlanmıştır. Bu yayınlanan gazetelere de Anadolu Ajansı servis yapmıştır. Bu ajans 6 Nisan 1920’de Kemalist devrim haberlerini yaymak için Mustafa Kemal tarafından kurulmuştur. Anadolu Ajansı 1925 yılına gelindiğinde artık bir şirket konumuna gelmiştir. 1944 yılında İsmet İnönü, Anadolu Ajansı Umum Müdürü olan Muvaffak Menemencioğlu’ndan istifa etmesini istemiştir. Menemencioğlu’nun müdür olduğu süre zarfında yabancı ülkelere muhabir bulunmamasından ve yabancı haber servislerinden yararlanılmamasından rahatsız olunmuştur. Bu durumun genel haber alma işlevini daralttığını ileri sürmüşlerdir. Bu durum Ahmet Şükrü Esmer’in de eleştirilerine maruz kalmıştır. Esmer, 1 Kasım 1944’te Ulus gazetesinde yayınlamış olduğu bir makalede Anadolu Ajansı’nın yabancı basın ajanslarına bağımlı olduğunu belirtmiştir. Ajansın yabancı ülkelere muhabirler göndermesini ve kaynaklarının neler olduğunu açıklamasını istemiştir.

İkinci Dünya Savaşı döneminde pazar günleri 10 saat, diğer günler yaklaşık 7 saat yayın yapan radyolar, 1949 senesine kadar toplumun sadece %20.5'lik kısmı tarafından takip edilebilmiştir. CHP Meclis Grubu tarafından parti içinde oluşturulan komisyonun 1944 senesinde hazırladığı rapora göre radyo yayınları devlet tarafından kontrol altında tutulmuş ve hükümetin izni olmadan radyoda yayın yapılmamıştır. Bu yıllarda yazılı basın, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kamuoyunu etkileme gücüne sahip olmuştur. Bu durumun bilinciyle, Almanya, İngiltere, Fransa, ABD ve İtalya gibi savaşta söz sahibi olan ülkelerin birçoğu Türkiye'de propaganda ofisleri kurmuşlardır. Bu adı geçen devletler, Türkiye'de, Türkçe ya da kendi dillerinde basın yoluyla, çıkarları doğrultusunda hareket ederek toplumu yönlendirme amacıyla olmuşlardır.

Savaşta basını yönlendirmenin yardımını anlamak için en iyi örneklerden biri Fransa'nın yenilgi süreci olmuştur. Fransa Başbakanı Reynaud, 15 Mayıs 1940 tarihinde Churchill'i arayarak savaşı kaybettiğini söylemiş ve Churchill, Fransa'nın elinde hiç yedek birliği olmadığını öğrenmiştir. Bu konuşmadan yaklaşık 20 gün sonra İsmet İnönü de İngiltere ve Fransa'nın imzaladığı ittifakın savaşa katılması beklenen Türkiye'den gizlendiğini söylemiştir. Fransa'nın 17 Haziran 1940 tarihinde Almanya ile ateşkes imzalayarak savaştan çekilmek istemesi, Türkiye'yi savaşa katılmaktan geçici olarak kurtarmıştır. Bu da dış kaynaklı olduğu anlaşılan ve Türkiye'nin müttefiklerinin çıkarları gereği yanlış bilgiler içeren Fransa'nın durumuyla ilgili haberlerden olumsuz etkilenmemiş olan Türkiye'nin akılcı tutumuyla gerçekleşmiştir. Türkiye'yi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek için savaşan devletler, yanlış bilgilendirmeler yapmaya da çalışmışlardır. Türkiye'yi yanlarına çekebilmek için birbirlerinin hatalarını ya da gizli planlarını bile paylaşmışlardır. Propaganda savaşı Alman-Sovyet Savaşı şiddetlendiğinde ise artış göstermiştir. Bu süreçte, tarafların her konuda farklı olan söylemleri de artarak Türk basınında yer almıştır. İki devletin Türkiye'yi yanlarında tutma amaçları bir tarafın yayımladığı haberin diğeri tarafından yalanlamasına neden olmuştur.

2.BÖLÜM

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA BASIN

2.1. İkinci Dünya Savaşı Döneminde Bazı Milliyetçi-Türkçü Dergiler

Cumhuriyetin ilk yıllarının yayın organları daha çok yeni rejimi güçlendirmek ve değişimi yaygınlaştırmak amacıyla faaliyetlerini sürdürmüştür. Yeni devletin ideolojik temellerinin atılmasına yardımcı olan yazılara yer verilen dergilerde, Türk devriminin ilkeleri ve ulusçuluk düşünceleri ön plana çıkmıştır. Parti, devlet ve hükümet bütünleşmesinden doğan tek parti yönetiminin bütün farklı görüşleri susturduğu bu zaman aralığında, Türk Yurdu dergisi gibi yakın görüşlü yayınlar bile kapatmış ve CHF ile bağlantısı bulunan Halkevleri Mecmuası Ülkü (1933) gibi resmî ideolojinin misyon dergileri ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet döneminin öne çıkan fikir dergileri arasında Yeni Mecmua (1923), Milli Mecmua (1923), Hayat (1926), Güneş (1928), Yeni Gün (1933), Varlık (1933), Yeni Adam (1934), Fikir Hareketleri (1933), Çığır (1933) gibi dergiler bulunmaktadır. Bu yılların dikkat çeken yayınlarından Atsız Mecmua (1931), Türkçü fikirlerinin yanı sıra köycülüğü benimseyen ilk dergilerden bir tanesi olmuştur. Meşrutiyet döneminde başlayan halka doğru hareketinin devamı niteliğinde olan Türkçü-Turancı dergiler ayrı bir öneme sahiptir. Türk fikir dergiciliğinin 1930'lu yıllarına damgasını vuran dergilerden bir diğeri de Kadro dergisidir. 1932-1935 yılları arasında yayınlarıyla kapitalizm ve komünizme karşı devletçi ve laik Kemalist devrimin ideolojisini oluşturmaya çalışan Kadro Dergisi, kendisinden sonra çıkan birçok fikir dergisine de öncülük etmiştir. Türk siyasal hayatına Kadro Hareketi adıyla bilinen düşünce akımını getiren Kadro Dergisi, kapitalizm ile sosyalizmin dışında bir yol arayışında olmuştur ve bunu dönemin resmî ideolojisine ters düşmeden yapmıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında milliyetçi yayınlarda ciddi bir artış olmuştur. Bunlar arasında Türkçü-Turancı çizgideki Orhun (1933, 1944), Ergenekon (1938), Bozkurt (1939), Tanrıdağ (1942), Çağlayan (1943) dergileri, Anadolu bir çizgide olan Millet (1942) ve Hareket (1939) dergileri, daha ılımlı fikir ve sanat ağırlıklı olan Çınaraltı (1941) dergisi bulunmaktadır. Necip Fazıl'ın Büyük Doğu (1943) ve Osman Yüksel'in Serdengeçti (1947) dergisi, milliyetçiliği Türk-İslam senteziyle harmanlayarak geniş halk kitlelerini etkileyen diğer yayınlardan olmuştur. Tek parti dönemi Türkçü dergilerinde, Türk ırkının üstün özelliklerini öne çıkaran söylemler daha fazladır. Türkçü dergilerdeki ırkçı vurgu, Hitler Almanya'sındaki ırkçılıktan farklı olarak geri kalmışlığa ve Batı'nın baskılarına içgüdüsel bir tepki niteliği taşımaktadır. Türkçülük, uluslaşmanın çözüm bekleyen kimlik sorununa bir yanıt olmuştur. Irkçılığı eleştiren dergiler

arasında ise Yeni Adam (1934), Yurt ve Dünya (1941) dergileri bulunmaktadır. Tek parti etkisinin hissedildiği yıllarda, Türkçü dergiler dışında muhalif tavır takınan farklı görüşte pek çok yayın da bulunmaktadır. Döneme eleştirel bakan bu dergiler arasında demokrasi, hümanizm, İslam ve sosyalizm alanlarında yayınlar yapılmıştır. Tek parti döneminin güçlü muhalefet organları arasında Akın (1932), Projektör (1936), Yeni Adam (1934), İnsan (1939), Hareket (1939), İş ve Düşünce (1934), Ses (1939), Adımlar (1943) dergileri bulunmaktadır. 1946 senesine kadar tek parti iktidarıyla yönetilen Türkiye’de basın üzerinde yaşanan siyasal baskılar fikir dergiciliği alanını da olumsuz etkilemiştir. Tek parti yönetimine karşı basının desteğini alan Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle birlikte, yeni çıkarılan Basın Yasası ile düşünceleri yayabilme özgürlüğü izne bağlı olmaktan çıkarılmıştır. Ama Demokrat Parti ile basın arasındaki olumlu ilişkiler uzun sürmemiş, basın suçlarıyla ilgili yeni düzenlemelerle fikir gazeteciliği ve dergiciliğine önemli bir darbe vurulmuştur. Çoğulcu demokrasinin yerleşmeye başladığı bu yıllarda, Türkiye’deki fikir dergiciliğini de soğuk savaş atmosferi kötü etkilemeye başlamıştır.

2.1.1. Orhun Dergisi

Orhun dergisi, Hüseyin Nihal Atsız tarafından çıkarılan süreli bir yayındır. Orhun dergisinin sahibi ve müdürü olan Atsız, Edirne Erkek Lisesi’nde edebiyat öğretmeni olduğu sıralarda dergi yayın hayatına geçirilmiştir. Yayın hayatına çeşitli sorunlar nedeniyle iki parça halinde yani 1933-1934 tarihleri arasında 9 sayı olarak çıkarılmış ve 9. sayıdan itibaren bakanlar kurulu kararıyla süresiz olarak kapatılmıştır. Bu kapanıştan 10 yıl sonra 10. sayıdan itibaren dergi ilkinin devamı şeklinde çıkarılmaya devam etmiştir. İkinci dönemdeki dergi de 7 sayı çıkarıldıktan sonra yine bakanlar kurulu kararıyla yayın hayatına son verilmiş ve Türk siyasal hayatına yön veren bir süreli yayın olarak kalmıştır.

Orhun dergisinde 1. Dönem olan 5 Kasım 1933-16 Temmuz 1934 tarihleri arasında ilk sayısının kapağında “Atsız mecmuanın devamı olduğu” ve “büyük Türkçülük ülküsüyle” çıktığı açıklanan bir yazı yer almıştır. Aylık bir dergi olan Orhun dergisi, Edirne’de çıkarıldığı bu ilk döneminde, sadece 9 sayı çıkarılabilmektedir. O dönemde dergi, Edirne’nin basımevi imkânları yeterli olmadığı için, İstanbul’da basılmıştır. Boyutları bakımından Atsız mecmuanın aynısı olan Orhun dergisi, 24, 28 ve 16’şar sayfalar halinde yayınlanmıştır. Kapağında; logosu yanında, yine aylı kurt amblemi ve “Ben, sen, o yok; biz varız” söylemi yer almıştır. Ayrıca içindekiler dizimi, sayı bildirimi, çıktığı ay ve fiyatı da verilmiştir. Nisan 1934 sayısından başlanarak kapak düzeninde değişiklik yapılmış, o sayının kapağına Mahmut

Esat Bozkurt'tan alınan cümleler, 7 ve 8. sayılarda tutsak Türk yurtlarını gösteren haritalar, 9. sayıda da Ziya Gökalp'ten aktarılan bir beyit konulmuştur.

Derginin sahibi ve müdürü Hüseyin Nihal Atsız'dır. Yazarları arasında Atsız, Nihat Sami Banarlı, Fevziye Abdullah Tansel, Orhan Şaik Gökyay, Suut Kemal Yetkin, Ahmet Yekta, Ahmet Özdemir, Ali İhsan Sâbis, Fethi Tevetoğlu, Tolunay Bedriye Atsız, Zâhir Sıdkı Güvemli, bulunuyordu: Türk diline, yazım sorununa, edebiyata ve halk bilgisine ilişkin olan, Yuluğ Tigin, Kürşad, Moyuncur Kağan'ı tanıtan ilgi çekici yazılar, şiirler de yayınlanmıştır. Edirneli Nazmi üzerine olan araştırma da önemlidir. I. Türk Tarih Kongresi'nce benimsenen Türk tarihi tezine karşı çıkan Zeki Velidî Togan'ı desteklediği, kurumca yayımlanan dört ciltlik Türk tarihini eleştirdiği ve Ali İhsan Sâbis Paşa'nın bir mektubunu yayımladığı için Orhun dergisi, Temmuz 1934'de çıkarılan 9'ncu sayısından sonra, Bakanlar Kurulu kararı ile, süresiz olarak kapatılmıştır. Yeniden yayımlanması, 10 yıl aradan sonra mümkün olabilmıştır.

Orhun dergisinin 2. dönemi 1 Ekim 1943-1 Nisan 1944 tarihleri arasındadır. Haziran 1934 tarihinde kapatılan Orhun dergisi, 10 yıl sonra alınmış olan izin ile tekrar yayınlanmaya başlamıştır. 1933-1934 tarihleri arasında çıkarılan Orhun dergisinin devamı niteliği taşıması nedeniyle dergi sayısı kapatıldığı sayıdan itibaren devam ettirilmiş ve 10. sayıdan başlatılmıştır. Bir önceki sayılarda da olduğu gibi Orhun dergisi aylık olarak çıkarılmıştır. Ama içerik ve kapak tasarımı itibarıyla dergide çeşitli değişiklikler yapılmıştır. Orhun yazarın amblemi paralel çizgiler içerisine alınmış ve kapak resmi olarak da yarım ay içerisine konulmuş kurt tasviri eklenmiştir. Ayrıca Orhun dergisinin kapağında ilk sayılarda olmayan İçindekiler dizini oluşturulmuş ve "Bütün Türkler Bir Ordu" sözü kapak üzerine yazılmıştır. Orhun dergisinin Ekim 1943 ile Nisan 1944 tarihleri arasında yayın hayatında olan 7 sayılı Orhun dergisinin, kapak tasarımı gibi işlediği konularda o günün şartlarına ve gelişmelerine uygun olarak gelişme göstermiştir. II. Dünya Savaşı'nın yaklaşması, oluşan devletlerarası bloklaşma ve bu bloklaşma sonucunda oluşan çeşitli propagandalar bu değişimlerde etkili olmuştur. İlkine göre Türkçülük ve ırkçılık anlatımları daha kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Nejdî Sançar, Dr. Mustafa Hakkı Akansel ve Abdülkadir İnan gibi yazarlarla Türkçülük, Turancılık ve ırkçılık konuları işlenmiştir. Ayrıca kapsam ve içerik açısından değişmiş olan bu 7 sayıda Türk Gençlerine Düşündürücü Levhalar, Türkçülere Teklifler 1-2-3-4 ve Orhun'un Anketi başlığıyla anketler dergide yayınlanmıştır. Yine 10. sayıdan itibaren sporsal faaliyetler olan milli futbol maçları, milli atletizm maçları ve milli kılıç maçlarının skor sonuçlarına tablolar halinde 10-11-12. sayılarda yer verilmiştir. Ayrıca içerik olarak da "Okuyucularımızla Konuşmalar" başlığıyla, gelen mektuplar ve bu mektuplara Orhun dergisi

tarafından verilen cevaplar 14-15. sayılarda yer almıştır. Türkçülük tarihinde yayınlanmasından sonra çığır açan ve Atsız tarafından kaleme alınan Başbakan şükrü Saraçoğlu'na yazılan mektuplar da bu yayınlanan 7 sayılık ikinci dönem 15. ve 16. sayılarında yayınlanmıştır. Komünizm tehdidinin ülkeyi sardığını, özellikle milli eğitimde yuvalandıkları ve Atsız'ın bunun nedeni olarak gördüğü Hasan Ali Yücel'in, Milli Eğitim Bakanlığı görevinden istifa ettirilmesini bu iki mektupta dile getirmiştir. Bu mektubun ikincisi 16. sayısı da yayınlanmıştır. Sonrasında yaşanılan 3 Mayıs Nmayişi ve Irkçılık-Turancılık Davası nedeniyle dergi siyasi alanda önemli bir yere sahip olmuştur.

Orhun dergisi her zaman ırkçılıktan yana olmuştur. Bu dergiye göre Millet sorunu her zaman kan sorunu olmuştur. Ben Türküm diyen herkesin Türk kanını taşıması gerekmektedir. Atsız'a göre Türkiye'de yaşayıp Türkçe konuşan Yahudiler Türk sayılmazlardı.

Orhun dergisinin o dönemindeki yazar ailesi de oldukça kalabalıktır. Başlıca yazarları şunlardır: Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Hakkı Akansel, Mehmet Sdik Aran, Fahriye Arık, Besim Atalay, Bedriye Atsız, Nihat Sami Banarlı, Abdülkadir İnan, Yusuf Kadıgil, Mehmet Hlit Bayrı, Orhan şaik Gökyay, Elmas Yıldırım ve Azmi Güleç, Bekir Berk, Muharrem Doğdu Mercanlıgil, Klhlioğlu, Hamza Sdi zbek, Cemal Oğuz cal, Nejdet Saņar, Tevetoğlu, Zeki Velidî Togan, Cezmi Türk, Yılanlioğlu İsmail Hakkı, Osman Yüksel, Zâhir Sıdkı Güvemli'dir.

2.1.2. Ergenekon Dergisi

Ergenekon dergisi, 10 Kasım 1938 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. İlm, edebi ve fikir dergisidir. nl Trklerden Reha Oğuz Türkkan'ın İstanbul'da çıkardığı dergilerin başındadır. Yayımı dört sayı srmştir. Ergenekon dergisi, 27x20 cm. boyutunda ve 3. hamur kğda tek renk şeklinde basılmıştır. Aynı boyutta olan 16 sayfalı bir tanıtım kitapçığının dağıtılmasından sonra yayımlanmıştır. Ergenekon dergisinin sahibi ve müdürü Reha Oğuz Türkkan'dır. Başyazıları da kendisi yazmıştır. Felsefe, tarih, ülkeler, edebiyat, spor konularında A. Aksakoğlu, şükrü Murat Alçın, Mahmut Esat Bozkurt, Abbas Gegin, Abdülkadir İnan, Cafer Seydahmet Kırimir, Reha Kurtuluş, İlhan Kut, Necip Ali Kka, Hüseyin Nâmık Orkun Hasan Ortekin, Halit Fahri Ozansoy, Ltfi Sipahi, Fethi Tevet, Muharrem Feyzi Tokay, A. Mete Turanlı, N. Atill Türkkan, Reha Oğuz Türkkan, yazıları bulunmaktadır. Reha Oğuz Türkkan'ın, her sayda başka yazıları da yayımlanmıştır.

Milliyetçilik, bu derginin çıkış nedenidir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında milliyetçilik, tanımlanma sorunu yaşayan düşünce biçimlerinden biri olmuştur. Bu durum milliyetçilikle

ilgili birçok farklı fikri yaklaşım ve uygulamanın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinin ideolojisi ve rejimiyle ilgili konular, özellikle Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatından sonra dış politikayla çok yakın bir ilişki içine girdiği için içerideki fikri gelişmeler dahil olmak üzere dış politikada sorun çıkarması korkusuyla devlet tarafından kontrol altına alınmışlardır. Devlete göre bu konuda en sorunlu ideolojik çevre Türkçüler olmuştur. Çünkü Türkçüler hem faşist Almanya'yı hem komünist Rusya'yı hem de demokrasi ile yönetilen Batılı devletleri rahatsız edecek söze sahip olmuşlardır. Türkçülere göre bunların hepsi emperyalisttir ve Türkiye üzerinde planları vardır. Bu durum, dönemin idarecileri açısından özellikle dış politikada risk bakımından açık alan bırakmak istemeyen İsmet İnönü için Türkçü çevreleri sorun haline getirmiştir. 1908'den itibaren, Pantürkizm'i reddeden bir milliyetçilik anlayışının etkinleşmesi ile birlikte Türkçülük düşüncesi muhalefete düşmüştür. Ergenekon dergisi, işte bu süreçte Mustafa Kemal'in vefatından hemen bir ay sonra ve II. Dünya savaşının yaklaştığı bir dönemde çıkarılmaya başlamıştır. Dönemin en önemli özelliklerinden biri de bu dönemde neredeyse hiçbir Türkçü derginin yayın hayatında bulunmamasıdır. Bu nedenle dergi, Türkçülüğü savunma içgüdüğü ile çıkmıştır.

Reha Oğuz Türkkan, derginin ilk sayısında kaleme aldığı Ergenekon Destanı adlı başyazıda derginin çıkarılış nedenini anlatmıştır. Bu yazıya göre Türk tarihi bir yükselişin ve çöküşün serüveni olarak görülmüştür. Buna göre Türk milleti tarihinin çöküş evresi, bütün dünyanın Türklere saldırısı ve Türklerin bu saldırıyı direnme süreci olarak düşünülmüştür. Bu düşünceye göre Türk milleti için özellikle 19. yüzyılda yaşanan ve sonunda da I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı ile neticelenen bir son söz konusu olmuştur. Bu son ise Türkleri Anadolu'ya hapsedmiştir. Bu yeni durum bir son olarak değil, bir başlangıç olarak düşünülmüş ve Ergenekon destanına atıfta bulunularak, yeniden dirilişin başlangıcı olarak görülmüştür. Anadolu, Türkler açısından bir Ergenekon'dur. Buradan çıkmanın ve yeniden dünyayı hükmetmenin bir yolu olduğu düşünülmüştür ve bunun için de bir yol göstericiye ihtiyaç duyulmuştur.

Ergenekon dergisinin iddiası bu doğrultuda olmuştur. O Türkleri eski gücüne erişmenin yolunu göstermiş ve milletin önünü açmıştır. Bu doğrultuda bir bilinç oluşturulmuş ve bu bilincin ideolojik temellerini atılmıştır. Dergi, meydan okuyan bir üsluba sahip olmuştur. Dergiyi çıkaran Reha Oğuz Türkkan, kendi çevresi dışındaki bütün çevrelerin hatta kendisi gibi düşünmesi muhtemel çevrelerin de dergiyi tehlikeli bir sorun gibi algıladıklarını düşünmüştür ve daha ilk sayıdaki başyazısından itibaren “direneceğiz” mesajı vermiştir.

Söylemek istediklerini ötekiler üzerinden iyi ve kötü karşılaştırması şeklinde söylemiştir. Bu ötekileştirme ve kavgacı üslup, derginin çıkış amacıyla bir paralellik göstermektedir.

Ergenekon dergisi, 10 Şubat 1939 tarihinde çıkan 4. sayısının ardından mahkeme kararı ile kapatılmıştır. Kapanma nedeni, ilk sayıda bulunan “Faşizm tehlikedir!” ile Türkiye’deki Naziler ve Tehlike başlıklı dizi yazılarının yer alması ve Almanya ile dostluğumuzu tehlikeye düşüreceği düşüncesi olmuştur.

2.1.3. Bozkurt Dergisi

Bozkurt dergisi 1939-1942 yılları arasında Reha Oğuz Türkkan’ın çıkardığı aylık dergilerden biridir. İlk iki sayısındaki aşırı derecedeki Türkçü tavrı nedeniyle soruşturmaya uğramıştır. Daha sonra beraat etmiştir ve 1942 yılında haftalık dergi olarak yeniden yayınlanmaya başlamıştır. Bozkurt dergisi, Türklerin yanı sıra Finleri, Macarları ve Estonyalıları da gündemine almıştır. Bu sebepten dolayı da Turancı bir görünüm içinde olmuştur. Ancak Bozkurt dergisinin temel kaygısı her zaman Türkçülük olmuştur.

Bozkurt dergisi, Haziran 1939 tarihinde Türk Köylüsü başlıklı yazısı nedeniyle ikinci sayısında kapatılmış ve mahkemeye verilmiştir. Nisan 1940 yılında beraat eden Bozkurt dergisi, 28 Mayıs 1940’ta üçüncü sayısını çıkarmıştır. Bozkurt, dokuzuncu sayısında İki Yıldönümü başlıklı yazı nedeniyle 13 Ocak 1941 tarihinde, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla kapatılmıştır. 28 Nisan 1941 tarihli İcra Vekilleri Heyeti kararıyla, Bozkurt dergisinin yeniden yayımlanmasına karar verilmiş ve 6 Haziran 1941’de onuncu sayısı yayımlanmıştır. On birinci sayıda bütün Türklerin yaşadığı yerleri gösteren harita ve Türklük Bekliyor başlıklı başyazı nedeniyle, ilk önce Örfî İdare Komutanlığı, daha sonra da 25 Temmuz 1941 tarihli İcra Vekilleri Heyeti kararıyla Bozkurt dergisi yeniden kapatılmıştır. 27 Kasım 1941 tarihli İcra Vekilleri Heyeti kararıyla yeniden yayınlanmasına izin verilen Bozkurt, 26 Aralık 1941 tarihinde, on ikinci sayısını yayımlayarak birinci cildini tamamlamıştır. 32x24 cm. boyutlu 2. hamur kâğıda basılan Bozkurt dergisinin ayrı kâğıda basılı ve düzeni sayıdan sayıya değişebilen bir kapağı vardır. Kapakların tepesinde tek satıra yazılı “Her şeyin üstünde Türk ırkı!” sözü, altında iri harflerle yazılmış logosu, onun altında koşan bir bozkurt resmi bulunmaktadır. Daha altlara ise içindekiler dizimi, sayı belirteci, çıkış tarihi ve 15 kuruş olan fiyatı yazılmıştır. 1. cildi oluşturan 12 sayısı aylık yayınlanırken, derginin 2. cilt sayıları ise haftalık olarak yayınlanmıştır. Dergiyi, Ergenekon’da olduğu gibi, Reha Oğuz Türkkan ve arkadaşları yayımlamıştır. Sahibi olarak, 1. cildin 1-6. sayılarında Mustafa Kızılsu, 7-10. sayılarında İsmet Rasin Tümtürk, 11. sayısında Sami Karayel, 12. sayıda ve II. cildin 1-4. sayılarında A. Nurullah Barıman görünmektedir. Bütün sayılarında ise yazı işleri müdürü

Sami Karayel olmuştur. Geniş bir yazı kadrosu bulunan dergiye, Ârif Nihat Asya, Besim Atalay, Atsız, Yusuf Ziya Ortaç, Cemal Oğuz Öcal, Hamza Sadi Özbek, Sami N. Özerdim, Ali İhsan Sâbis, Fethi Tevetoğlu, İzzet Yolalan yazı ve şiirleriyle; Vefik Vassaf Akan, Mustafa Hakkı Akansel, Mehmet Sadık Aran, A. Süreyya Aygün, Cihat Baban, Nurullah Barıman, Nebil Buharalı, M. Fahrettin Çelik Kırzıoğlu, Cihat Savaş Fer, Abdülkadir İnan, Sami Karayel, Nusret Köymen, M. Şemsi Kural, Reha Kurtuluş, Necip Ali Küçük, Tahir Olgaç, Orhan Seyfî Orhon, Hüseyin Nâmık Orkun, Kemal Özdeş, Mehmet Öztürk, Peyami Safa, Osman Turan, Nejdîet Sançar, Zeki Sofuoğlu, Zeki Velidî Togan, Reha Oğuz Türkkan, İsmet Rasin Uşar Tümtürk, Şakir Ülkütaşır yazılarıyla; Osman Attilâ, Orhan Babaoğlu, Behçet Kemal Çağlar, Orhan Şaik Gökyay, Yusuf Kadıgil, Nuriman Karadağ, Mustafa Kızılsu, Kâzım Feyzi Ozaner, Cemal Oğuz Öcal, Adnan Önelçin, Mehmet Necati Öngay, San'an, Hikmet Tanyu, Muzaffer Yersel, Ali Haydar Yeşilyurt, Hakkı Yılanlıoğlu, İzzet Yolalan, Kerim Yund şiirleriyle, A. Nurullah Barıman, Orhan Türkkan çevirileriyle dergiye katkıda bulunmuşlardır.

2.1.4. Tanrıdağ Dergisi- 1

Tanrıdağ dergisi, haftada bir cuma günleri çıkmıştır. İlmî, edebî ve Türkçü olan dergiye yurt dışındaki mecburî ikametinden dönen Türkçü Dr. Rıza Nur çıkarmıştır. 8 Mayıs ve 4 Eylül 1942 tarihleri arasında, 18 sayı yayımlanabilmiştir. 31x23 cm. boyutunda, 16 sayfa olarak çıkarılan Tanrıdağ dergisinin kapağında, logosundan başka, “Bu, Türklerin Dergisidir” açıklaması, sayı belirteci ve 10 kuruş olan fiyatı yazılıdır. Sahibi ve umumî neşriyat müdürü Rıza Nur’dur. Dergide Türkçülük düşüncesi doğrultusunda yazılar yayımlanmıştır. Başlıca yazarları şunlardır: Rıza Nur, Mustafa Hakkı Akansel, Atsız, Hüseyin Nâmık Orkun, Hasan Ferit Cansever, Mehmet Halit Bayrı, Şerif Bilgehan, Nejdîet Sançar, İhsan Unaner, İzzettin Şadan, M. N. Gencosman, Fethi Tevetoğlu, Nurettin Arıçoğlu, Vahit Lütü Salcı, M. Fahrettin Çelik Kırzıoğlu, Feridun Nafiz Uzluk, Enver Taşdemiroğlu, Nebil Buharalı, Edip Ayel, Halil Yaver, Hikmet Dizdaroğlu, Ali Genceli, Ali Rıza Yalgın, Sıtkı Tuncer, Ahmet Rasim Aras, Cemil Miroğlu, Mehmet Şakir Ülkütaşır, Ziya Uygur, Şekip Kadri Ez, Uluğ Turanlıoğlu, Cemal Oğuz Öcal’dır.

Rıza Nur, Tanrıdağ dergisini ilmi, edebi bir dergi yapmak amacıyla olmuştur ama 9. sayıda “Artık Yeter” diye isyan etmiş ve bu yazısında, birilerinin Tanrıdağ dergisinin başarısını kışkırdığını ve yayını sekteye uğratmak amacıyla kasıtlı olarak kendisinin 150’likler listesinde olduğu için uzun yıllar yurt dışında kaldığı propagandasını yaptığını söylemiştir. Oysaki kendisinin milli savaşta Ankara Hükümeti aleyhine millet düşmanları ile

birleşen insanları Lozan'da birilerinin kurtarma amacına rağmen antlaşmaya koyduran kimse olduğunu ve Milli savaşta Ankara'da mebusluk eden birisi olduğunu belirtmiştir. Tanrıdağ dergisinin son sayısının yayın tarihi 4 Eylül 1942 olmuştur. Derginin son sayısında Tefvik Fikret ile ilgili bir değerlendirmeye başlamış ve yazının gelecek sayıda devam edeceğini bölüm sonunda duyurmuştur. Fakat bu yazının devamı gelmemiştir.

2.1.5. Türk Amacı Dergisi

Türk Kültür Birliği'nin dergisi olarak, 1942 tarihinde İstanbul'da 5 sayı halinde çıkarılmıştır. Boyutları, 25x17,5 cm. ve sayfa sayısı da 48'dir. Derginin, basıldığı kâğıdın ilk yaprağından oluşan kapağı üzerindeki basit çerçevenin üst kısmında isim logosu yer alırken onun altında da "Türk kültür birliği mürevviciidir." söylemi yer almıştır. Kapakta ayrıca yıl ve sayı belirteçleri, çıkış tarihi ve içindekiler dizimi de yer almıştır. Türk Amacı dergisinin sahibi ve müdürü Ahmet Caferoğlu'dur. Yalnızca beş sayı yayınlanmış olan derginin bütün sayılarında Sadeddin Buluç, Ahmet Caferoğlu, Suzan Caferoğlu, M. Fahrettin Çelik Kırzioğlu, Kadircan Kafı, Samim Kocagöz, Fuat Köprülü, A. Oktay, Abdullah Zihni Soysal, Muharrem Feyzi Togay gibi yazarların yazıları yer almıştır.

Türk Amacı dergisi, temelinde Türk kültürünü ve milli ülküyü yansıtmayı amaçlamıştır. Ahmet Caferoğlu'na göre, Türk dünyası ayrı birer milletten oluşmuştur ve tarih yazmayı istemek doğru değildir. Her ne kadar birbirinden farklı şiveler oluşmuşsa da bunlar aynı dile aittir ve bu nedenle farklılık sadece coğrafyadan ibaret olmuştur. Böylece tarih, dil ve kültür birliği olan Türklerin ölkü birliğine hizmet etmek amacıyla Türk Amacı dergisini çıkarttığı bilinmektedir. İlk sayısı 1 Temmuz 1942 tarihinde çıkarılan derginin II. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde bahsi geçen bu amaç ile çıkması da dikkat çekici olmuştur. Dergi, uluslararası bir anlayışla yayın hayatını devam ettirmeyi amaçlamıştır. Çünkü dış dünyaya kapalı bir gerçeklik Türk Amacı dergisinin yayın politikası ile doğrudan bağlantılı olmamıştır. Dolayısıyla, dünyayı takip ederek yeniliklerden ve bilimsel çalışmalardan haberdar olmak, kültür sanat alanında bilinçlenmek ve bilgilenmek, kalkınma ve yükselme açısından önemli görölmüştür. Türk Amacı dergisinde yer alan yazılar daha çok Türk dünyasına ve Türk kültürüne ait meseleleri konu edinmiştir. 8 sayı çıkmasına rağmen derginin tamamı incelendiğinde Türk dünyasına dair bilgilendirici yazıların geniş bir yere sahip olduğu görölmüştür. Türk dünyasını anlatan yazılar daha çok diğer Türk topluluklarındaki yazar, şair ve fikir adamlarını tanıtıcı niteliktedir. Türk Amacı dergisinin yayın politikasında dünyaya dair yazılara da yer verileceği söylenmiş olsa da bu tür yazıların çok azı yer almıştır. Ağırlıklı olarak yer alan yazılar Türk dünyasındaki önemli şahsiyetler olan şair, yazar ve asker gibi

bilgi içerir nitelikte olmuştur. İkinci olarak Türk kültürü ile ilgili yazılarda da dil, Şamanizm, ölüm gibi konular ağırlıkta olmuştur. Diğer toplumları konu alan yazıların sayısı oldukça azdır. Derginin temel politikası, Türk kültür birliğini sağlamak olduğu için konular daha çok bu alanda sınırlandırılmıştır.

2.1.6. Gök-Börü Dergisi

Gök-Börü dergisi, Reha Oğuz Türkkkan tarafından 5 Kasım 1942-23 Mayıs 1943 tarihleri arasında ırkçı milliyetçiliği Türk devlet ve toplum hayatında temellendirme amacıyla 15 günde bir, toplam 13 sayı olarak İstanbul'da çıkartılmıştır.

29x21 boyutlu ve 24 sayfadan oluşan derginin kapağının en üstünde, tek satır halinde “Her ırkın üstünde Türk ırkı” söylemi ve onun altında iri harflerle kendi logosu yer almıştır. Logonun altında Türklüğü dile getiren bir çizim, onun altında da “içindekiler” dizimi yer almıştır. Çıkış günü ile sayı bildirimi de en altta ve tek satırda sunulmuştur. 20 kuruş olan fiyatı ise, arka sayfada bulunmaktadır. Gök-Börü dergisinin sahibi ve yazı işleri müdürü Reha Oğuz Türkkkan'dır. Derginin yazarları arasında şu isimler yer almaktadır: Mustafa Hakkı Akansel, Nuri Akgün, Mehmet Altunbay, Besim Atalay, Süreyya Aygün, Mehmet Halit Bayrı, Mahmut Esat Bozkurt, Nebil Buharalı, Cihat Savaş Fer, Şevket Raşit Hatiboğlu, Abdülkadir İnan, Kadioğlu, Hayrettin Karan, Mahmut R. Kösemihal, Akdes Nimet Kurat, Reha Kurtuluş, Tahir Olgaç, Sofuoğlu M. Zeki, Ziya Tataç, Tesbihçioğlu, Zeki Velidî Togan, Osman Turan, R. Oğuz Türkkkan, M. Şakir Ülkütaşır, Tefik Zarakol'dur. Birçok şairin şiirlerine yer verilen derginin her sayısında karikatür de yayımlanmıştır. Dergi, yayımlandığı süre boyunca dağıtım işlerinden yakınmıştır. Son sayılarında da kâğıt sağlayamamaktan dolayı belirlenen günlerde çıkamama sorunu ile karşılaşmıştır. Yaşanan bu durum Gök-Börü dergisinin sonunu getirmiş ve 6 Mayıs 1943 tarihinde yayımlanan 12. sayısı ile son bulmuştur.

Gök-Börü dergisinin çıkış nedeni Türk devlet ve toplum hayatında ırkçılığa dayalı bir milliyetçilik algısı oluşturmak olmuştur. Çok uluslu Osmanlı Devleti'nin yıkıntıları üzerinde şekillenen Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında milliyetçiliği tanımlama sorunu yaşayan düşünce biçimlerinin başında yer almıştır. Bu durum yıllar içerisinde milliyetçilikle ilgili birçok farklı fikri yaklaşım ve uygulama biçiminin çıkmasına neden olmuştur. Her ne kadar Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ideali milliyetçilik olsa da Pantürkizm süreç içerisinde reddedilmiş ve Türkçü düşüncenin, Türkçü kadroların muhalefete düşmesini sağlamıştır. Aslında bu sonuç kurucu irade açısından iki nedenden kaynaklanmıştır. Bunlardan ilki Misak-ı Milli ile belirlenen sınırların güvenliğini sağlama ve söz konusu sınırlar içerisinde yaşayan Türk vatandaşlarının hayat kalitesini

yükseltmek olmuşken ikincisi Cumhuriyet Halk Fırkasına karşı muhalefet denemesini sahiplenmesi olmuştur. Sonuç olarak Türk Ocakları ve Türk Yurdu dergisinin kapatılmasıyla Türkçü kadrolar, II. Dünya Savaşı'nın başına kadar sessizliğe bürünmüştür. Gök-Börü dergisi, Türkçü çizgide olan bir dergidir. Nitekim bu durum derginin ilk sayısında okuyuculara şu şekilde haber vermiştir:

Gök-Börü, Türkçülüğün mecmuasıdır. Öz Türkler tarafından çıkartılan ve gene Öz Türklerin olan bu dergi, en temiz ve en koyu manasıyla milliyetçidir. Onun için, neşriyatında tek ruh, budur. Bu ruhun, mecmuanın sahifelerinde tezahür ve telkin şekilleri şüphesiz ki yeknesak olmayacaktır. Ana ülkü davalarını ele alacak kuvvetli başmakale ve makalelerle birlikte, Türklüğün tarih, kültür ve medeniyetine dair ciddi tetkikler, memleket davalarının teşrih ve tenkidi, sakat zihniyetlerle mücadele, şiirler ve tezli romanlar, hep bu hedef için çalışan silahlar olacaktır. Bu kısa bilgilendirme yazısında görüldüğü gibi derginin içeriğinin ülkede ırkçılığa dayalı bir milliyetçilik algısı oluşturma doğrultusunda kullanılacağı belirtilmiştir.

2.1.7. Türk Sazı Dergisi

Türk Sazı dergisi, 15 Mayıs 1943 tarihinde çıkarılmıştır. Orhun'un on yıl süren mecburî suskunluk cezasını delmek amacı ile çıkarılan Türkçü dergi yalnız bir sayı olarak çıkarılabilmektedir. O dönemin basın yasaları uyarınca kapatılan ve yayınlanmasına izin verilmeyen Orhun dergisinin boşluğunu doldurmak için, o dönemde Balıkesir Lisesi öğretmeni olan Reşide Sançar'ın aldığı imtiyaz ile, ilk sayısı 15 Mayıs 1943'te çıkarılmış ve kimya öğretmeni olan birinin fikir ve sanat dergisi çıkaramayacağı gerekçesi ile kapatılmıştır. Elbette asıl nedeni Türk Sazı dergisinin ilk sayısında yer alan Atsız'ın yazdığı "Sunuş" adlı başyazıda bu derginin Orhun'un devamı olduğunu belirtmiş olmasıdır. Türk sazı dergisinin boyutları Orhun dergisinin aynısıdır. Kapağında logosu, aylı kurt amblemi, içindekiler dizimi, sayı belirteci, çıkış tarihi ve satış fiyatı yer almıştır. Bu tek sayısında Atsız'ın başyazısı yanında ayrıca Mustafa Hakkı Akansel, Nejdet Sançar, Besim Atalay, Şakiroğlu Canip Sıtkı, Nazif Danışman, Şadan Akyol, Zeki Velidî Togan, Mehmed Halid Bayrı, T. Bayırlı'nın yazıları ve Orhan Şaik Gökyay ile Abdülkadir İnan'ın çevirileri bulunmaktadır.

3.BÖLÜM

TÜRKÇÜLÜK, MİLLİYETÇİLİK VE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ KAVRAMLARI

3.1. Türkçülük

3.1.1. Türkçülük Kavramı

Türkçülük kavramıyla ilgili birçok farklı görüş bulunmaktadır. Birçok yazar bu kavramı kendi anlayış biçimine göre yorumlamıştır.

Erkilet' göre Türkçülük, Türkün kendisini, yurdunu, tarihini, musikisini, şiir ve edebiyatını, özellikle Türk'e Türklüğe ait ne varsa hepsini yakından bilgi ve sevgiyle benimsemektir.

Ziya Gökalp'e göre Türkçülük kavramı, Türk milletinin yükseltilmesi demektir. Türkçülüğün niteliğini anlamak için, ilk olarak millet adı verilen zümrenin niteliğini kararlaştırmak gerekmektedir. Irksal Türkçülere göre millet, ırk anlamına gelmektedir. Irk kelimesi aslında zooloji terimine ait bir kelimedir. Her hayvan, tür ve anatomik görevleri nedeniyle birtakım türlere ayrılmıştır. Bu türlere ırk adı verilmiştir. İnsanlar arasında da eskiden beri süregelen, beyaz ırk, siyah ırk, sarı ırk, kırmızı ırk isimleriyle dört ırk bulunmaktadır. Bu sınıflandırma, kaba bir sınıflandırma olmakla birlikte, hâlâ önemini korumaktadır.

Bazı Türkçülere göre, millet, aynı ülkede oturan insanların tümü demektir. Onlara göre bir İran milleti, bir İsviçre milleti, bir Belçika milleti, bir Britanya milleti vardır. Hâlbuki İran'da Farsi, Kürt ve Türk'ten ibaret olmak üzere üç millet, İsviçre'de Alman, Fransız, İtalyan'dan oluşan yine üç millet, Belçika'da aslen Fransız olan Valonlarla aslen Cermen olan Flamanlar bulunmaktadır. Büyük Britanya adalarında ise Anglosakson, İskoçyalı, Galli, İrlandalı isimleriyle dört millet vardır. Bu çeşitli milletlerin dilleri ve kültürleri birbirinden ayrı olduğu için, hepsine millet adını vermek doğru kabul edilmemiştir. Bazen bir ülkede çeşitli milletler olduğu gibi, bazen de bir millet çeşitli ülkelere dağılmış bulunmaktadır. Mesela, Oğuz Türklerine bugün Türkiye'de, Azerbaycan'da, İran'da, Harezm ülkesinde denk gelinebilmektedir.

3.1.2. Türkçülüğün Tarihçesi

Türkçülüğün ülkede baş göstermesinden önce, Avrupa'da Türklüğe dair iki hareket meydana gelmiştir. Bunlardan birincisi Fransızcada Türküri denilen Türk hayranlığı olmuştur. Türkiye'de yapılan ipekli ve yün dokumalar, halılar, kilimler, çiniler, demirci ve marangoz

işleri, mangallar, şamdanlar benzeri gibi Türk zanaatının eserleri çoktan Avrupa'daki sanatla ilgilenen kişilerin dikkatini çekmiştir. Bunlar Türklerin eseri olan bu güzel eşyayı binlerce liralara harcayarak toplamışlar ve evlerinde bir Türk salonu yapmışlardır. Bazıları da bunları başka milletlere ait eserlerle birlikte, bibloları arasında göstermişlerdir. Avrupalı ressamların Türk yaşamına dair yaptıkları tablolarla, şairlerin ve filozofların Türk ahlakını anlatarak yazdıkları kitaplar da Türkü kelimesi içerisine girmiştir. Lamarti'nin, Agust Kont'un, Piyer Lafayet'in, Ali Paşa'nın özel kâatibi bulunan Mismir'in, Piyer Loti'nin, Farer'in Türkler hakkındaki dostane yazıları bu türden olmuştur. Avrupa'daki bu hareket, tamamıyla Türkiye'deki Türklerin, güzel sanatlarda ve ahlaktaki yüksekliklerinin görünümünden ibaret olmuştur. Avrupa'da ortaya çıkan ikinci harekete de Türkoloji adı verilmiştir. Rusya'da Almanya'da, Macaristan'da, Danimarka'da, Fransa'da, İngiltere'de birçok ilim insanları eski Türklere, Hunlara ve Moğollara dair tarihi ve kültürel nitelikte geçmişle ilgili araştırmalar yapmaya başlamışlardır. Türklerin çok eski bir millet olduğu, geniş bir alanda yayılmış bulunduğu ve çeşitli zamanlarda dünyaya hükmeden devletler ve yüksek medeniyetler oluşturduğu belirtilmiştir. Son iki incelemenin konusu, Türkiye Türkleri değil, kadim Şark Türkleri olmuştur. Fransız tarihçilerinden Dekini'nin Türklere, Hunlara ve Moğollara dair yazmış olduğu büyük tarihle İngiliz âlimlerinden Sir Davids Lumloys'un Sultan III. Selim'e sunduğu Kitab-ı İlmü'n-Nafi ismindeki genel Türk dil bilgisi, düşünürlerin ruhunda büyük etkiler bırakmıştır. Bu ikinci eser, yazarı tarafından İngilizce dilinde yazılmıştır. Bir süre sonra, annesi bu kitabı Fransızcaya çevirerek Sultan Mahmut'a sunmuştur. Bu eserde Türkçenin çeşitli bölümlerinden başka, Türk medeniyetinden, Türk etnografyasından ve tarihinden bahsedilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin gerileme dönemine girmesiyle beraber, devlet idarecileri ve aydınlar, çöküşü durdurabilmek için çeşitli yollar aramaya başlamışlardır. Tanzimat fermanının ilan edilmesi ile birlikte, 20. yüzyıla damgasını vurmuş fikir hareketlerinden birisi olan Osmanlıcılık akımı devletin bütünlüğünü ve halkın birliğini sağlamıştır. Türkleştirildiklerini iddia eden Rum ve Ermenilerin başta olduğu gruplar, Osmanlı idaresinde bağımsızlıklarını kaybettikleri nedeniyle bu akıma karşı çıkmaya başlamışlardır. Avrupa devletleri de Hristiyan topluluğunu Türk hakimiyetinden kurtarmak propagandasıyla bu ayrılık hareketini körüklemişlerdir. Buna Müslümanların gayrimüslimlerle eşit tutulmaktan duyduğu rahatsızlık da eklenince, idareciler ve aydınlar, Osmanlıcılık akımından umutlarını keserek yeni arayışlara girmişlerdir. Osmanlıcılık siyasetinden umduğunu bulamayan Osmanlı yönetimi tebaa ve reayasını birleştirmek politikasının yerine din etrafında birlikteliği sağlayarak hiç

olmazsa Müslümanları bir arada tutmak için İslamcı bir siyasete yönelmişlerdir. İslam birliği siyaseti, devletin resmî ideolojisi haline gelerek Müslüman toplulukları bir arada tutulmaya çalışılmıştır. Osmanlıcılık ve İslamcılık akımlarının devleti kurtarmaya yetecek yöntemler olmadığı anlaşıldığında, aydınlar, devletin kalıcılığını sağlayabilecek yeni bir hareket olarak Türkçülük fikrine yönelmişlerdir. Ahmet Vefik Paşa, Türk tarihi üzerine çeşitli eserler çevirerek Türkçülük hareketinin doğuşunda büyük bir rol oynayan isim olmuştur.

Türkçü hareket, Osmanlı kimliğindeki Türklük vurgusunu güçlendirmeye çalışmıştır. Bu Gagauzlar gibi çok küçük gayri müslim topluluklara sahip Türk nüfus için etnik kimliği ön plana çıkaran bir hareket olmamıştır ve Araplar ve Arnavutlarda görüldüğü gibi farklı dinlere mensup bireyleri birleştirici bir özellik de taşımamıştır. Bu nedenle Türkçülük hareketi Müslüman unsurlarda başlayan proto-milliyetçi fikir ve siyaset akımları içinde en geç başlayanlardan birini oluşturmuştur.

Kültürel Türkçülük ise II. Abdülhamid döneminde gerçekleşmiştir. Bu dönemde Macar Türkologlarının artan çalışmaları, Orhun yazıtlarının Vilhelm Thomsen tarafından 1893 senesinde okunması gibi gelişmeler Türklük araştırmalarına hız kazandırmış ve bu durum da Osmanlı entelektüelleri üzerinde derin etkiler meydana getirmiştir. Bu dönemdeki Türkçülük hareketinin ilginç bir özelliği de Rus Müslümanlarının etkisi olmuştur. Bu alanda özellikle Gaspıralı İsmâil Bey'in çabalarına ve 1883 yılından itibaren Bahçesaray'da Kırım Türkçesi'yle yayımlanarak Osmanlı entelektüelleri tarafından okunan Tercüman gazetesinin oynadığı rol önemli olmuştur. Kültürel Türkçülük hareketindeki önemli bir aşama da Süleyman Hüsnü Paşa'nın Târîh-i Âlem adlı kitabının 1876 yılında yayımlanması olmuştur. Joseph de Guignes'den etkilenen Süleyman Paşa, değişik Türk kavimlerinin tarihini ayrıntılı biçimde ele alarak Osmanlı tarih yazımında genel kabul gören tarih metodolojisinin dışına çıkmıştır. Kitabın Mekteb-i Harbiyye'de okutulması etkisini daha da arttırmıştır. Tarihe bu durum, daha sonra Mizancı Murad ve özellikle David-Léon Cahun'dan etkilenen Necib Âsım'ın tarih çalışmalarıyla daha da ileri götürülerek Türk tarihini yeni bir çalışma alanı haline getirmiştir. Bu dönemde Ahmed Vefik Paşa, Şemseddin Sâmî dil alanında, Ahmed Mithat Efendi popüler kültür alanında Türkçü fikirlerin yayılmasına ciddi katkılarda bulunmuşlardır. Ayrıca Bursalı Mehmed Tâhir, Türklerin İslâm medeniyetinin yükselişindeki rolünü ortaya koymuştur ve Mehmet Emin Yurdakul da edebiyat alanında Türkçülüğün gelişmesine öncülük etmiştir. Kendilerini Türk gazetesi diye niteleyen Mîzan ve İkdam başta olmak üzere basın, Osmanlı Devleti dışında yaşayan Türkler, Türklerin etnik kökenleri ve Macarlar gibi kavimlerin Türklerle aynı kökene dayandıkları gibi konuları ele almış, ayrıca

Macar Türkologlarının yazılarında geçen turan ve turanî kelimelerini kullanmak amacıyla kültürel Türkçülüğün tartışılmasında önemli bir rol oynamışlardır.

Siyasal Türkçülük tartışması, Jön Türk basını diye nitelendirilen ve yurt dışı merkezlerinde basılarak Osmanlı şehirlerine gizlice sokulan dergilerle başlamıştır. Jön Türk muhalefetine ilk yıllarında özellikle Tunalı Hilmi'nin yazdığı makalelerde imparatorluk içinde Türk toplumunun hâkim millet olarak kabul edilmesinin gerekliliğine işaret edilmesi, Türkler için övücü sıfatlar kullanılması dışında ciddi bir kültürel Türkçülüğe rastlanmamıştır. Aslında bu dönemde Jön Türklüğün önemli yayın organlarına, Osmanlı ve Meşveret gibi Osmanlılık ideolojisine veya İslâmî ilkelere atıfta bulunan kişiler verilmiştir. 1902 yılında Paris'te düzenlenen Osmanlı Hürriyetperveran Kongresi'nin ardından bu toplantıda Sabahaddin Bey yanlılarının ve Türk olmayan temsilcilerin oluşturduğu çoğunluğun izleme kararı aldığı siyasete karşı çıkan Ahmed Rızâ Bey ve kendilerini icraatçılar diye adlandıran küçük Jön Türk organizasyonları kültürel ve siyasal Türkçülük alanında ciddi bir hareket başlatmışlardır. 1902'deki Hürriyetperveran Kongresi'nden sonra Ahmed Rızâ Bey yanlıları ile icraatçılar tarafından gerçekleştirilen koalisyonun yayın organı olarak yayınlanan Şûrâ-yı Ümmet gitgide Osmanlılık ideolojisinin sınırlarını zorlayan bir Türkçülüğe kayarken özellikle Mısır Jön Türklüğü siyasî Türkçülüğün ilk önemli ürünlerini ortaya koymaya başlamıştır. Süleyman Vâhid ve Tarsusîzâde Münif beylerin yayımladığı Anadolu dergisi bu alanda ilk örneklerle yer vermiştir. Ancak siyasî Türkçülük ideolojisini yaymak için Kahire'de yayınlanan ilk gazete Türk adını taşımıştır.

Türkçülük fikrine ilk kez siyasi bir kimlik kazandıran kişi Yusuf Akçura'dır. Osmanlılık ve İslamcılık fikirlerinin önemlerini kaybettiğini gören Akçura, kendini Türkçülük fikrine adamıştır. Türkçülüğün aynı Osmanlılık gibi olduğunu ve Osmanlı Devleti'nin siyasi sınırlarıyla kısıtlanmayacağını ve dünyanın her tarafındaki Türklerle ilgilenilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Türkçülüğün başarılı olması için maddi bir temele oturtulmasını gerektiğini söyleyen Yusuf Akçura, insanlık hayatında maddiyatın önemli bir yer tuttuğunu söylemiştir. Akçura, Türkçülük adlı eserinde "Ben Müslüman ve Türküm" diyerek Türkçülük anlayışının maddi ve manevi temellerini ortaya koymuştur. Ayrıca İslam medeniyetinin Arapların malı olmadığını ve Türklerin birlikteliğiyle vücut bulmuş bir medeniyet olduğunu söylemiştir.

Yusuf Akçura, Dünya Savaşına Katılmamız ve İstikbalimiz isimli makalesinde Türkçülüğün özellikle Türk halkına ve bütün Türklere mal edilmesi gereken bir ideoloji olduğunu söylemiştir. Yazdığı bütün eserlerinde Türklüğün bir bütün olduğunu Türkiye Türkleriyle ülke dışındaki Türklerin arasında bir fark olmadığını dile getirmiştir. Yusuf

Akçura, Sibirya'dan Hint Okyanusu'na ve Japon Denizi'nden Akdeniz'e kadar olan alanda yaşayan tüm Türk ırkının birleşmesi ve parlak bir geleceğe hazırlanması gerektiği düşüncesini sahip olmuştur.

1908 senesinin aralık ayında bir kısmı II. Abdülhamid döneminde yurt içinde, bir kısmı Jön Türk olarak Türkçülük hareketinde öncü roller oynamış Ahmed Mithat Efendi, Necib Âsım, Mehmet Emin, Yusuf Akçura, Ahmed Ferid beylerin önderliğinde kurulan Türk Derneği, Türkçülüğün yeni dönemde de entelektüel hayata damgasını vuracak bir ideoloji olacağını göstermiştir. 1911-1912 yılları arasında kurulan Türk Yurdu Cemiyeti ve Türk Ocağı ise iktidardaki İttihat ve Terakkî Cemiyeti'nden aldığı destekle Türkçülüğün entelektüel tartışmada güçlenmesini sağlamıştır. Türk Ocağı, erken Cumhuriyet dönemine uzanan bir dönemde etkisi görülen bir kültürel örgütlenme olma özelliği taşımıştır. Türkçülük, İttihat ve Terakkî Merkez-i Umûmîsi'nde görev alan Ziya Gökalp ve Hüseyinzâde Ali beyler gibi entelektüeller aracılığıyla iktidar partisinin ideolojisini etkilemiştir. Ziya Gökalp, Türkçülüğün sosyolojik bir alana oturtulmasında Ahmet Ağaoğlu, Yusuf Akçura ve Hüseyinzâde Ali beyler Osmanlı Devleti dışında yaşayan Türkleri de kapsayan bir Türk dünyası ve Türklük fikrinin kavramsallaştırılmasında, Ömer Seyfeddin ve Mehmet Emin beyler sadeleştirilmiş dil ve Türkçü edebiyat tezlerinin oluşturulmasında önemli roller oynamışlardır. Bunların yanı sıra Türkçülük, Alman tarihçi okulundan etkilenmiştir ve 1913 yılı sonrasında yürürlüğe konan millî iktisat siyasetiyle ekonomik tezler de geliştirilmiştir. Ayrıca kapitülasyonlara karşı tavır almış ve yabancı devletler ve muhtelif Osmanlı soyuna yönelik boykot hareketlerini örgütlemiştir.

1913 senesine gelindiğinde Türkçülük kavramı sosyolojik, ekonomik, kültürel tezleri olan, yaygın basın desteğine sahip, iktidar partisi tarafından içselleştirilen bir ideoloji haline gelmiştir. İttihat ve Terakkî Cemiyeti'nin Türkçülüğü benimsemesi ciddi sorunları da kendisiyle birlikte getirmiştir. Çok uluslu bir imparatorluğu idare etme halinde olan İttihat ve Terakkî Cemiyeti ileri gelenleri Türkçülük ile Osmanlıcılık ideolojisini bağdaştırmaya çalışmışlar ve Türklerin millî bir ruh kazanarak imparatorluğu yeniden canlandırmalarının bütün Osmanlı soyu için yararlı olduğunu savunmuşlardır. Diğer Osmanlı unsurları Türkçülük ideolojisine oldukça mesafeli yaklaşmış ve ciddi eleştiriler dile getirmişlerdir. 1912-1913 yılları arasında Balkan savaşlarının Osmanlıcılık ideolojisine vurmuş olduğu ağır darbe, Türkçülüğün entelektüel düzeyde daha da güçlenmesine sebep olmuş ve bu ideolojinin Türk tarihçiliği tarafından 1912-1913 yılları sonrasında ortaya çıktığının savunulması yanlış kabul edilmiştir. Balkan Savaşı kayıplarının yol açtığı aşırı milliyetçi tepkiler ve harb-i umûmîye

giriş, İttihat ve Terakkî'nin içselleştirdiği Türkçülüğün resmen sahip çıkılan Osmanlıcılıktan çok daha etkili olmasına neden olmuştur. 1914 yılı sonrasında Rusya'nın dağılacağı yönünde beslenen ümitler, önceleri kültürel boyutta tartışılan Pantürkizm ve Turancılık fikirlerinin siyasal boyutta tartışılmasına sebep olmuştur.

1919-1922 yılları arasında Millî Mücadele liderleri İslâmî bir dil kullansalar da bunların önemli bölümü Türkçü harekette yer almış ya da ona sempati duymuş kimseler olmuştur. Ayrıca Sovyet liderleriyle iyi ilişkileri devam ettirme çabası da Türkçü ve Turancı tezlerin açıkça dile getirilmesini önlemiştir. Buna rağmen 1922 yılı sonrasında Türkçülük yeni bir ivme kazanmıştır. Türkçülük düşüncesi erken Cumhuriyet döneminin ideolojik temellerinden birini oluşturmuş ve özellikle Türk tarih tezinin gelişimi sonrasında yeni bir şekil almıştır. Resmî Türk milliyetçiliğine dönüşen ideoloji İslâmiyet'i Türk ırkının gelişmesinin engellerinden biri olarak öne çıkarmıştır.

Türkçüler, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte beklentileri için oldukça uygun politik koşulların oluştuğunu düşünmeye başlamışlardır. Özellikle Alman- Sovyet cephesinin açıldığı Haziran 1941 tarihinden sonra Türkçülüğün Alman savaş makinesi ile olan ilişkisi resmî ve fiili çalışmaların önemli bir bölümünü meşgul etmiştir. Türkçü yayınlar, savaşla beraber entelektüel-bilimsel ilgilerden propagandaya doğru dönüşmeye, entelektüel yapılaşmadan politik tarafa doğru ilerlemeye başlamıştır. Bu dönemde Türkkan ve Atsız önderliğindeki yayınlardan başka 1. kuşak Türkçülerin yazıları ve Alman yanlısı çalışmaları gündeme gelmeye başlamıştır. Bu durum eski kuşak Türkçülerle, Cumhuriyet Türkçülerinin farklı reflekslere sahip olduklarının açıkça göstermektedir. Cumhuriyet Türkçüleri daha ideolojik ve daha kapsayıcı bir algıya sahipken, ilk kuşak Türkçüleri siyasal koşul ve fırsatlara bağlı olarak çalışmışlardır. Bu refleksler, onların savaş sırasında teorik-entelektüel olmaktan çok pratik bazı görevler kazanmalarını da sağlamıştır. Alman yanlısı propaganda, Nazilerle resmî-fiili temaslar, ordu ve hükümet içinde lobiler gibi çabalar ilk kuşak Türkçülerin misyonlarını oluşturmuştur. İkinci Dünya Savaşı ve özellikle Alman başarıları genel olarak Türkçü dergiler ve yayınlarda, milliyetçilik ve ırkçılığın insan severlik karşısında nasıl anlamlı ve yaşamsal dayanaklar olduğu anlaşılmıştır. 1943 senesinin başlarından itibaren Türkçü düşüncelerin etki gücünü kaybetmeye başladığı görülmüştür. Türkçüler, bu kez resmî ideolojiyi sahiplenme yolunu seçen sola karşı Türkçülüğün resmî milliyetçilikten farklı olmadığı, Türkçülerin İsmet İnönü etrafında kenetlendikleri tezleriyle savunmaya geçmişlerdir.

3.1.3. Cumhuriyet Dönemi'nde Türkçülük

Türkçülük, klasik ve gerçek manada milliyetçilik demektir. Amaç ise Osmanlı İmparatorluğu'nda şüursuz bir hayat geçiren Türkleri milletleştirmek olmuştur. Türkçülüğün teorisini hazırlama işini Ziya Gökalp ve arkadaşları üstlenmiştir. Bu isimler Yeni Hayat adını verdikleri doktrinle Türkçülüğün sosyal, siyasal ve ekonomik yönlerini belirlemişlerdir. Türkçüler, çöken bir imparatorluk karşısında milli bir devletin kuruluşunu düşünmeyerek yeni bir imparatorluk tezini işlemişlerdir ve bunun için de milliyetçilik akımını Turancılığa dönüştürmüşlerdir. Ama Turancılık fikri de Birinci Dünya Savaşı sonucunda ortadan kalkmıştır. Osmanlı döneminden farklı olarak Millî Mücadele sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti milli bir devlet olma amacıyla olmuştur. Bu yüzden imparatorluktan Cumhuriyete geçiş, Osmanlıcılık, Pan-İslamizm ve Pan-Türkizm gibi her çeşit uluslararası kardeşlik hayalleri sona ermiştir. İlk defa Balkan Savaşları sonunda imzalanan barış antlaşmalarıyla çizilen ve Misak-ı Milli ile teyit edilen sınırlar, yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin değişmez sınırları olmuşlardır. İlk amaç bu sınırlar içerisinde milli bir devlet kurmak olmuştur. Milliyetçilik de bu devletin temel ilkelerinden biri olarak belirlenmiştir. Ancak zaman içerisinde milliyetçiliğin farklı aydınlar ve gruplar tarafından telifleri yapılmaya başlanmıştır.

Cumhuriyet döneminde Türkçülüğün tarihsel görevlerine ve ideolojik gelişmelerine ilişkin arayışların, genellikle iki farklı tarihsel dönemi merkez alarak hareket edildiği gözlenmiştir. Bunlardan ilkinde; Cumhuriyet öncesine dönerek Osmanlı'da Türkçülüğe ait düşünceler, entelektüel figürler ve eylemlerin Cumhuriyet dönemine taşınması durumu olmuştur. Böylece, bir yandan Gökalp, Akçura, Tekinalp gibi figürler ve Türkçülük düşünceleri diğer yandan da İttihatçılık ve Enver Paşa Turancılığının Cumhuriyet dönemindeki izleri sürülmüştür. İkincisinde ise; altmışlarda politik amacını bulan milliyetçi hareketin köklerine dair oldukça sınırlı çağrışımlar ön plana çıkmıştır.

Türkçülük düşüncesine bakıldığında Cumhuriyet'in ilk dönemlerini oluşturan otuzlu, kırklı, ellili yıllar Türkçülük süreçleri içinde ikincil kalmış ve İkinci Dünya Savaşı'nın maceraperest dönemi ayrık olmak üzere pek verimli ve ilgi çekici görünmemiştir. Cumhuriyet'in yeni Türk-ulus devletinin asli bir siyasal gücü olarak her yaştan milyonlarca genç yarattığı, atak ve uyanık yaptığı bir dönemin ve dönemin ideolojik altyapısını tamamen saran milliyetçilik atılımlarının yeterli bir derinlik ve ilgiyle karşılaşmayarak ağırlık merkezlerinden herhangi birinden hareketle değerlendirilmesi, genel bir bakış açısının da belirlenmesini sağlamıştır. Bu çerçevede Cumhuriyet dönemi Türkçülüğü, bir yandan ithal

etkenlere atıf yaparak açıklanırken, diğer yandan Cumhuriyet öncesinden gelen kavram ve konumlarla tanımlanmaya çalışılmıştır. Türk milliyetçiliği ve yolları üzerindeki gerilimler ile hem İkinci Dünya Savaşı'nın ideolojik takipleri, yöntem ve araçlarının güçlenmesi sayesinde gündemi farklı bir ideolojik çerçevede yeniden kuran faşizm ve faşist hareket tartışmaları açısından bakıldığında otuzlu ve kırklı yıllarda meydana gelen tarihi sürecin giderek kendini bir siyasî akıma dönüştüren Türkçülük hareketinin gördüğü ihmale karşın anti-komünizm, ırkçılık, milliyetçiliğin mobilizasyonu gibi politik tema ve refleksler üzerinde oldukça anlamlı bir bilgi alanı oluşturduğu görülmüştür.

Türkçülük fikrinin otuzlardan başlayarak ellilere doğru Cumhuriyet dönemi Türk düşüncesinde, farklı ve kendine has bir konum almasını sağlayan birçok neden bulunmaktadır. Bu yirmi yıllık süreç Türkçülük açısından son derece önemli olmuştur. Türkçülük hareketi ve düşüncesi açısından otuzlu, kırklı ve ellili yılların öneminden başka vurgulanması gereken ikinci bir konu ise; Türkçülük düşüncesinin ithal amaçlara bağlanarak ve daha çok dış politik bağlamlar içinde çözümlenmesi ve Türk düşünce bağlamı içinde gelişmiş olmasıdır. Türkçülüğün ilk doğuşundan başlayarak farklı tarihsel durumların düşünsel etkilerini yaşadığı ifade edilmiştir. Oryantalizmin ve Türkoloji'nin doğuşu, Tatar milliyetçiliği başta olmak üzere Rus egemenliğindeki çeşitli Orta Asya milliyetçilikleri, Macar ve Fin Turancılığının düşünceleri Türkçülüğü beslemiştir. Bu da Rus, İngiliz, Alman yayılcılıklarının olumlu ve olumsuz etkileriyle zorlanmıştır. Bununla birlikte, Türkçülük, imparatorluğa ait bu dağınık ve karmaşık süreçlerin çok yönlü etkisinden ayrılarak kendi içine dönük bir bütünlüğe doğru yönelmiştir. Osmanlı'nın son dönemlerinden Cumhuriyet'e doğru ilerlerken, birbirinden farklı tecrübelerden ortak merkezî birimlere, dışsal etkilerden içsel açılımlara doğru ilerleyerek kendi çekirdeğini soğutmuştur. Ayrıca kendi özsel niteliğini oluşturmuş ve bir kimlik haline dönüşmüştür. Başka bir deyişle, Türkçülük özellikle de Cumhuriyet'ten sonra dışsal etkilerden çok kendi içine dönerek kendi tarihini yaşamaya başlamıştır.

Türkçülüğün, Osmanlı'dan Cumhuriyete geçerken yaşadığı dönüşümlerin arkasında iki farklı kuşak bulunmaktadır. Türkçülüğün ilk kuşağı; 1870-1890 yılları arasında doğan, Harbiye, Tıbbiye ve Mülkiye'nin sıralarında yetişen, siyasal eylemlerin merkezinde devleti tutan bir toplumsal grubu anlatmaktadır. Bu kuşak Kızılelma ve Turan'ın peşinde koşmakla birlikte, esas olarak sürekli geri çekilme halindeki bir devletin mensupları olmaları nedeniyle tutunma ve var olma içgüdüleri onları sarmalamıştır. Türkçülüğün, ikinci ve onu farklı bir kimliğe doğru taşıyan kuşağı ise 1900-1920 yılları arasında doğan Cumhuriyet döneminde, millet sorununu siyasal eylemlerinin merkezinde tutan ve sürekli olarak kendine güvenmesi,

dünya karşısında gurur duyması istenen bir toplumsal grup olmuştur. Türkçülük, bu iki kuşak arasındaki dönüşüm ile bakış açıları ve davranış biçimleri edinmiştir. Turancılıktan ırkçılığa, imparatorluk Türkçülüğünden ulus-devlet Türkçülüğüne, aydın-bürokrat ve asker çevrelerinin Osmanlı Devleti'nin ihtiyaç ve öncelikleri doğrultusunda yürütülen politik bir amaç olmaktan daha çok bir çevre hareketi olmaya doğru ilerlemiştir. Türkçülük, Osmanlı Devleti'nin bir seçeneği olmaktan çıkmış ve bir kimlik haline gelmiştir. Türkçülüğü bir siyasi cemiyet ve ideolojik bir bütünlük olarak kurmayı başaran II. Kuşak Türkçüler, Türkçülük alanını ellili yıllara kadar I. kuşak Türkçüler ile birlikte paylaşmışlardır.

3.2. Millet ve Milliyetçilik

3.2.1. Millet Kavramı

Millet kavramının ortaya çıkışı, gelişimi ve ne olduğu konusunda çok farklı görüşler bulunmaktadır. Bu farklı görüşler pek çok farklı millet tanımının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Millet kavramının farklı tanımlanması ve algılanması sonucunda farklı milliyetçilik tanımları oluşmuştur.

Millet kavramının ne olduğu konusunda literatürde yer alan pek çok farklı görüş bulunması bu kavramın kesin ve genel geçer bir tanımının yapılabilmesine olanak vermemektedir. Dolayısıyla burada millet kavramının ne olduğunun anlaşılması adına bazı millet tanımlarına yer verilmiştir.

Mehmed Niyazi, millet kelimesinin etimolojisini aktarırken bu kelimenin Arapça kökenli olduğunu söylemiştir. Bu kelimenin Arapça'da “mezhep”, “secde” ve “ümme” anlamlarında kullanıldığından söz etmiştir. Aynı kelimenin Arapça'da “tutulan yol, esas” anlamlarına geldiğini de belirtmiştir. Türk Dil Kurumu'na göre ise millet kelimesinin “ulus” kelimesiyle eş anlamlı gösterildiğini söylemiştir. Niyazi, ulus kelimesinin millet kelimesindeki gibi bütünleştirici bir etki yapmadığını ve daha çok boy birliklerini ifade ettiğini söylemiştir. Millet kelimesinin kök itibarıyla yabancı olmasına rağmen dilimize farklı bir anlam kazanarak girdiğini belirtmiştir. Millet kelimesinin bin yıldan beri dilde ve edebiyatta varlığını ifade edecek güce sahip olduğunu söylemiştir. Batılı milletlerin ise millet kelimesini kök itibarıyla pek çoğuna yabancı olan “nation” kelimesini kullandıklarından söz etmiştir. Mehmed Niyazi'ye göre, millet kavramı geçmiş, yaşayan ve gelecek bütün nesilleri kapsamaktadır.

Yusuf Akçura, millet kelimesinin tam bir tarifinin yapılamayacağını söylemiştir. Millet kelimesinin birkaç farklı tarifi olduğundan bahsetmiştir. Akçura'ya göre her millet, teşkilatlanma ve kuruluş halinde bulunan, mevcut şartlara ve hedef alınan amaca göre millet

kelimesini farklı tarif etmiştir. Almanlar ve İslavların ırk ve dili yani tarihi mecburiyeti, Fransızların arzu ve iradeyi, İtalyanların coğrafi ve tarihi mecburiyeti milletin meydana gelmesindeki neden olarak ele aldıklarını söylemiştir. Yusuf Akçura ise millet kelimesini şu şekilde açıklamıştır:

Millet, ırk ve dilin esasen birliğinde dolayı sosyal vicdanında birlik ve beraberlik meydana gelmiş insan toplumdur.

Millet kavramını bu şekilde aktardıktan sonra milliyet fikrinin ortaya çıkış şeklinin de bununla bağlantılı olduğunu söylemiştir.

Cezmi Bayram'a göre millet kavramının tek bir tarifi yoktur. Bu kavramın İslami bir özelliği olduğundan bahsetmiştir. Siyasi gelişmelerin etkisiyle mevcut devletin üniter yapısını korumak için kullanıldığından söz etmiştir.

Erol Turan'a göre millet kavramı, çok çeşitli ölçütler kullanılarak tanımlanabilmektedir. Bu ölçütlerin başında, aynı ırka mensup olma, aynı kara parçası üzerinde ve bu ülkedeki aynı yasa ve kurumlar altında yaşama, aynı dili kullanma gibi ölçütler vardır. Bu ölçütler dikkate alındığında millet kavramının genel olarak bir toprak parçasını, tarihsel ve ortak mitleri, ortak yasa ve kurumları paylaşan insanları ifade ettiği söylenebilir.

Mehmet Emin Bars'a göre, millet kavramı kendisine mahsus bir kültüre sahip olan zümre demektir. Ortak bir kültür etrafında birleşen topluluklar bir milleti oluşturur. Kültür dil, din ve tarih gibi önemli üç unsurun birleşmesinden meydana gelmektedir. Bu nedenle millet; aynı dili konuşan, aynı dine iman eden ve ortak bir geçmişi olan insan topluluğudur. Bir ülkede farklı kavimlerden insanlar, ortak bir kültür etrafında birleşerek bir millet oluşturabilmektedir.

Atatürk, millet kavramı için ortak milli düşüncenin, ahlakın, duygunun, anı ve geleneklerinin milletlerin meydana gelmesini ve kökleşmesini sağladığını söylemiştir. Ayrıca ortak geçmişin, birlikte yapılmış tarihin, vicdanları ve zihinleri birleştiren ortak dilin, milletlerin oluşumunda en önemli etkenler olduğunu ifade etmiştir. Ona göre millet tanımı şu şekildedir:

Zengin bir geçmiş mirasa sahip olan, birlikte yaşamak konusunda ortak arzuda ve içten olan ve sahip olunan mirasın korunmasına birlikte devamı konusunda iradeleri ortak olan insanların birleşmesinden meydana gelen topluluğa millet denilmektedir. Bir millet oluşuktan sonra, bireylerinin devlet hayatında, ekonomik ve düşünce hayatında ortak çalışması sayesinde meydana gelen milli kültürde şüphesiz milletin her bireyinin katılma hakkı mevcuttur. Buna göre her kültürden olan insanlardan oluşmuş topluluklara millet denilmiştir.

Yukarıda belirtildiği gibi millet kavramının birçok farklı tanımı bulunmaktadır. Daha doğru bir ifadeyle millet kavramının tanımlanabilmesi için çok çeşitli ölçütler birbirini tamamlar nitelikte kullanılmıştır. Bu ölçütlerin neler olduğu ve millet tanımında nasıl kullanıldığı ise farklı toplumlarda farklı şekillerde ortaya çıkmıştır.

3.2.2. Milliyetçilik Kavramı

Milliyetçilik kavramı en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Bu durum milliyetçiliğin ne olup ne olmadığı konusunda bir anlaşmanın olmamasından kaynaklanmaktadır. Herkesin kendine göre bir milliyetçilik yorumu bulunmaktadır.

Celalettin Yanık'a göre milliyetçilik kavramı, kimlik, etnisite ve etnik kimlik gibi kavramlarla ilişkili konumdadır. Çünkü milliyetçilik dil ve din gibi kollektif yapılarla beslenen toplumları bir arada tutmaktadır. Milliyetçilik, aynı zamanda etnisite gibi ayırıcı özelliği bulunan kavramları kullanarak insanları farklı olanlardan ayırma işlevini de yürütmektedir. İnsanların bir arada tutularak, topluluğa ait olma duygusunun geliştirilmesi, ulusal devletin oluşumu açısından önemli olmuştur. Bu çerçevede milliyetçilik, bir ideolojidir. Ayrıca millet, devletler üzerine temellenmektedir. Böylece milliyetçilik insan topluluklarını bir arada tutarak milli devletlerin oluşumunu sağlayan bir kavram olmuştur.

Milliyetçilik kavramı en çok tartışılan konulardan biridir. Bu durum milliyetçiliğin ne olup ne olmadığı konusunda bir anlaşmanın olmamasından kaynaklanmaktadır. Her şeyden önce milliyetçiliğin bir ideoloji mi, bir doktrin mi, yoksa bir paradigmayı olduğu ya da olması gerektiği konusunda birlik sağlanamamıştır. Diğer yandan, milliyetçiliğin antik çağlardan bu yana var olan bir düşünce mi, yoksa yeni bir görüş mü olduğunun tartışılması gerekmektedir. Yine, milliyetçiliğin genel geçer bir kavram mı, yoksa her ülkenin kendine özgü koşullarına göre biçimlenen bir düşünce tarzı mı olduğuna ilişkin farklı görüşler de vardır.

Edward Hallett Carr, milliyetçiliğin tarihsel gelişimini incelediği ve bu gelişimi dönemlere ayırdığı “Milliyetçilik ve Sonrası” adlı çalışmasında daha kapsamlı bir tartışmaya yol açmıştır ve düşüncelerini şu şekilde aktarmıştır:

Ulus, (örneğin aile anlamında) “doğal” ya da “biyolojik” bir grup değildir. Bireyin sahip olduğunun söylenebildiği anlamda “doğal” hakları yoktur. Ulus, tanımlanabilir ya da açıkça farkedilebilir bir varlık değildir; evrensel de değildir. Tarihin belirli dönemleri ve dünyanın belirli bölgeleriyle sınırlıdır. Bugün (bütün çağların en ulus-bilinçli çağında), dünya nüfusunun büyük bir sayısal çoğunluğun herhangi bir ulusa hiçbir bağlılık hissetmediğini söylemek, herhalde hala yerinde olur. Buna rağmen ulus, gönüllü bir birlikten çok daha fazla bir şeydir. Kendi içinde geleneksel süslemelerle örtülmüş olmasına rağmen, üzerinde yaşanan toprağa, dile ve aileninkinden daha geniş bir yakınlık duygusuna bağlılık gibi, doğal ve evrensel unsurlar barındırır. Modern ulus tarihsel bir gruptur. Daha geniş bir toplumda yeri ve fonksiyonu vardır, istemleri reddedilemez ya da

görmezden gelinemez. Ama bu istemler, zamanın ve mekanın tarihsel koşullarıyla belirlendiklerinden hiçbir koşulda mutlak olamazlar.

Mehmed Niyazi, milliyetçilik teriminin elit bir kesim için şuur meselesi olduğunu söylemiştir. Milli semboller, gelenekler ve seremonilerin halkta milli şuurunu uyandırdığından söz etmiştir. Büyük bir kahramanı anmak, zafer yıldönümlerini kutlamak ve tarihi olayları anmak halk arasındaki milli kimliği ve aidiyet duygusunu kuvvetlendirdiğini söylemiştir. Bunların milletin temel kavramlarını cisimleştirdiğinden bahsetmiştir. Niyazi, sözlerine Giddens'ın milliyetçilikle ilgili sözlerini eklemiştir. Giddens'ın milliyetçilik tarifi şu şekildedir: "Milliyetçilik belirli bir topluluk üyelerinin aynı kuşatıcı topluma ait olduklarını gösteren sembollerle beslenen ortak bağlılık duygusu olarak tanımlanabilir."

Daha sonra Mehmed Niyazi sözlerine milli şuurun, refah zamanlarında uykuya daldığını ve savaş ve buhran zamanlarında da uyandığını söyleyerek devam etmiştir. Milliyetçi duygu ve milliyetçi şuur birbirinden ayırmıştır. Ona göre milliyetçi duygu, sadece toplumun menfaatlerini, milliyetçi şuur ise sosyal birimin millet olma özelliklerini ve menfaatinin savunmuştur. Milliyetçiliğin tarifi yapılırken objektif olunması gerektiğini söylemiştir. Bütün milletlerin milliyetçiliklerinde geçerli olan objektifliğin kabul edilmesi gerektiğini söylemiştir.

İbrahim Kafesoğlu'na göre milliyetçilik terimi, bireyin millete sevgi ve saygıyla bağlanmasıdır. Milliyetçi olmak için soydaşları ve aynı kültüre mensup olanları, keder ve sevinçte birleşenleri sevmeyi ve onlar için türlü fedakarlıklara katlanmak gerektiğini söylemiştir. Ayrıca milliyetçiliğin kişileri, iyiye ve doğruya yönelterek kültürlerin işlenmesi ve zenginleşmesini sağlamak için başka milletleri de bu insani hislerle yönlendirerek dünya medeniyetini yükseltmek için de önemli olduğunu vurgulamıştır.

Milliyetçilik kelimesini tanımlamak kolay değildir çünkü bu kelime tek başına anlam içermez ve halkası olduğu bir zincirin içinde bulunur. Bu sözcük yurttaşlık, yurtseverlik, popülizm, etnizm, etnosantrizm, yabancı düşmanlığı, şovenizm, emperyalizm gibi kavramlarla anlam kazanmış ve millet, milliyet, etnisite, kültür, ırk, ırkçılık, halk, yurtseverlik gibi diğer kavramlarla da iç içe geçmiş bir terimdir. Milliyetçilik kavramının diğer kavram ve terimlerle mecburi olarak iç içe girmek zorunda kalmıştır. Her ne kadar milliyetçilik kavramıyla ilgili çalışma yapanların neredeyse tümü bu terimi açıklığa kavuşturmaya çalışmışsa da bu amacın tam olarak gerçekleştiğini söylemek doğru olmaz.

Milliyetçilik kavramı anlamını yakın dönemlerde kazandığı veya onunla birleştirilen anlam çeşitliliğini, son yüzyıllık zaman içerisinde elde ettiği söylenmektedir. Bu kavramın mevcut tanımlarının içinde en bilinenlerinin şunlar olduğu söylenmektedir:

1. Milletlerin oluşma ya da gelişme süreci;

2. Bir millete ait olma duyarlılığı ya da bilinci;

3. Bir milletin dili ve simgelerle temsili;

4. Bir milleti temsil eden toplumsal ve siyasal hareket;

5. Hem genel hem de özel bir millet öğretisi ve/veya ideolojisidir. Bu tanımlamalar milliyetçilik kavramı için genel bir kabul olarak görülmüştür.

Anlaşılabacağı üzere milliyetçilik konusunda net tanımlamalar yapmak oldukça zordur. Fakat milletin ve milliyetçiliğin oluşumunda birden çok ögenin etkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu yaklaşımların ve tanımlamaların hepsi önemlidir.

Milliyetçilik kavramının tanımlanmasında kullanılan birleştirici ve ayrıştırıcı özellikler milliyetçiliğin bir ideoloji olarak ortaya çıkışını ve milli devletleri meydana getirmesini anlatır niteliktedir. Milliyetçilik bir toplumsal gruba aidiyet olarak tanımlanır ve bu aidiyet duygusuyla insanlar bir gruba ait olmak isterler bunun sonucunda ise millet kavramı ortaya çıkar ve çeşitli milletler kurulur. Milliyetçilik aynı zamanda kollektif bütünlük olarak tanımlanır ve bütünün dışında kalan kesimleri dışlayarak bir millet oluşturabilir. Sonuç olarak milliyetçilik terimi farklı şekillerde kabul edilip ve farklı şekillerde tanımlanmıştır.

3.2.3. Milliyetçilik Çeşitleri

3.2.3.1. Liberal Milliyetçilik

Liberalizmde aynı milliyetçilik gibi Fransız İhtilali ile birlikte başlamış ve Batı'da meydana gelen bir düşünce sistemi olmuştur. Fransız İhtilali burjuvazinin iktisadi yönden milli sınırlara sahip bir milli devlet olma isteğine zemin hazırlayan bir sürecin başlamasını sağlamıştır. Fransız İhtilali bir yandan milliyetçilik ilkesinin ortaya çıkmasını sağlarken, diğer yandan da kişisel hak ve özgürlüklerin üzerinde durması nedeniyle liberalizm açısından önemli olmuştur.

Liberal milliyetçilik insanlığın her birinin ayrı bir kimliğe sahip bir ulus anlayışına bölündüğü temel varsayımlar üzerinde durmuştur. Bu sebeple uluslar, siyasal liderlerin kişisel yaratıları olmayıp organik topluluklar olmuşlardır. Liberal milliyetçiliğin karakteristik konusu ulus fikridir. Rousseau tarafından ortaya atılan bu fikir halk egemenliğine olan inancı birbirine

bağlamıştır. Bu durum 19. yüzyıl milliyetçilerinin kendilerine karşı savaştıkları çok uluslu imparatorlukların baskıcı olmaları nedeniyle meydana gelmiştir. Amaç bir ulus-devletin inşası olmuştur. Aslında en önemlisi liberal milliyetçilik ilkeli bir milliyetçilik fikri olmuştur. Bir ulusun tüm çıkarlarını diğer ulusların çıkarları ne olursa olsun savunmaktadır. Liberal milliyetçi düşünürlerin önde gelen isimleri arasında Neil MacCormick, David Miller ve Yael Tamir bulunmaktadır. Bu düşünürler, bir toplumda barış içerisinde hep beraber yaşamak için gerekli sorumluluk duygusunun milliyetçi bilince sahip olmak ile kazanılabileceğini ifade etmişlerdir. Bu düşünürlere göre bir sözleşme olarak anlatılan toplumu oluşturma'nın temel amacı doğa durumundaki güvensizlik duygusundan daha çok, ulus olmak için gerekenin el birliğiyle bireylerin varlığından yola çıkan bir anlayış dahilinde var olmanın ulusal toplum olduğu argümanı olmuştur.

3.2.3.2. Muhafazakâr Milliyetçilik

Türkiye'deki muhafazakarlık fikri her zaman dinsel olmuştur. Türkiye'de ideolojiler laiklik ve dindarlık noktasında birbirinden ayrılmaktadır. Bu nedenle muhafazakarlık da kendisini dindarlık üzerinden tanımlamıştır.

Türkiye'de muhafazakârlık ve İslamcılık kavramlarının birbirleriyle aynı anlamda kullanılmalarına sıklıkla rastlanmaktadır. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yasal zemini ortadan kalkan İslamcılığın kendini ifade edebilmek için bulabildiği en geçerli yol her zaman muhafazakârlık kavramı olmuştur.

Muhafazakâr milliyetçilik görüşü yeni bir ulus kurma aşamasındakilerden daha çok yerleşik ulus-devletlerde gelişme eğiliminde olmuştur. Muhafazakâr toplumlar kamu düzenine daha fazla önem vermişlerdir. Onlara göre toplum, organik bir yapıdan ibarettir. Milletler, benzer görüş ve alışkanlıklara sahip olan insanlarla birlikte yaşama isteğinden meydana gelmiştir. Bu düşünceden dolayı muhafazakâr milliyetçilerin ilk amacı ulusal birliği ve yurtseverlik fikrine özendirmek olmuştur. Kültürel geleneklerin devamı üzerinde ısrarcı olmak muhafazakârların ırkçı veya yabancı düşmanı olarak görünmesine sebep olmuştur.

3.2.3.3. Yayılmacı Milliyetçilik

Yayılmacı milliyetçilik, varlık bulduğu ülkelerin ırk açısından, politik sistem açısından ve modern ideoloji açısından üstünlüğü anlayışına dayanmıştır. Bu ise, yayılmacı milliyetçiliğin varlık bulduğu ülkenin, diğer ülkeler üzerinde ekonomik, politik ve ideolojik bir baskı kurmasını açıkça meşrulaştırmıştır.

İnan Akdağ makalesinde yayılmacı milliyetçiliği anlatırken Andrew Heywood'un görüşlerine de yer vermiştir. Heywood'un görüşlerini şu şekilde aktarmıştır:

Heywood, 19. yüzyıl sonlarında, milliyetçiliğin ortaya çıkardığı durumu saldırgan ve yayılmacı bir milliyetçilik olarak görmüştür. Saldırgan, yayılmacı ve sömürgeci olan bu milliyetçilik, ona göre aşırı bir milliyetçilik halidir. Ortaya çıkmasıyla netleşen emperyalizmle bu konuda çakışmıştır. Heywood'a göre saldırgan milliyetçiliğinin bu yükselişi, iki dünya savaşı arası dönemde gerçekleşmiştir. Yayılmacı milliyetçilik, 1920'lerde yükselmiş, 1930'larda olgunlaşmış ve 1940'lı tarihlerde ise çöküş dönemine geçmiştir. Bu yayılmacı milliyetçiliğin tipik örnekleri ise Almanya, İtalya ve Japonya gibi ülkeler olmuştur. Heywood, yayılmacı milliyetçiliğin temelinde, bir milletin diğer milletten üstün olduğu görüşünü taşıyan şovenizm olduğunu ifade etmiştir. Şovenizm, doğal anlamıyla, sömürgecilğe yol açmak demektir. Yayılmacı milliyetçilik ve şovenizmde birey, millet kavramı içerisinde yok olmuştur. Bu açıdan, yayılmacı milliyetçiliğin toplumcu karakterinin baskın olduğu söylenebilir. Millet ile diğer milletler, biz ve onlar olarak ikiye ayrılmıştır. Bundan dolayı, yayılmacı milliyetçilik, ötekileştirici bir konumda olmuştur. Heywood, yayılmacı milliyetçilik ile emperyalizm arasında tarihi bağı açıklarken ulusal sermayenin tarihsel hareketine de değinmiştir.

3.2.3.4. Anti Yayılmacı Milliyetçilik

Yayılmacı ve anti yayılmacı milliyetçilik birbirini bir karşıtlık içerisinde ele almış ve yayılmacı bir zihniyetin ideolojisi ile bu ideolojiye karşı verilen mücadele üzerine kurulmuştur. Yayılmacı milliyetçiliğin ortaya çıkardığı ayrılıkçı anlayış iki öngöründe ele alınmıştır. Birincisi, dünya siyasetinde önemli bir konumda olan, dünya coğrafyası üzerindeki farklı yerlerde beklentilere sahip olan güçlü devletlerin, hedef ülkeler üzerinden giriştikleri ayrıştırıcı siyaset ve bunun getirisi olarak ortaya çıkan şiddet ve kaos hali olmuştur. Bu şiddet ve kaos hali kendisiyle birlikte çoğunlukla güçlü devletlerin belirlediği yönde bir milliyetçi topluluk ortaya çıkarmıştır. İkincisi ise ulusal bir birliğe sahip olan ülkeler içinde değişen taleplerle ortaya çıkan milliyetçi istekler olmuştur. Bu taleplerin uluslararası boyutta gördüğü karşılık milliyetçi beklentilerde önemli oranda belirleyici olmuştur.

Anti yayılmacı milliyetçilik ise bu yayılmacı milliyetçiliğin fikirlerine karşı çıkıp tam tersi bir konumda yer almıştır. Gelişmekte olan dünya ülkeleri, sömürgecilik anlayışına karşı mücadeleden etkilenerek çeşitli milliyetçilik türlerini yayılmacı milliyetçilik karşıtı olarak ortaya çıkarmıştır. Bu milliyetçilik anlayışı da yayılma ve sömürge karşıtı bir milliyetçilik anlayışı olan anti kolonyal milliyetçilik olmuştur.

3.2.4. Milliyetçilik Kuramları

3.2.4.1. İlkçi Milliyetçilik

Kerem Özbey'e göre milliyetçilik yazınında bilinen en temel kuram ilkçi milliyetçilik kuramıdır. İlkçi milliyetçilik kuramı, milliyetçiliği, herhangi bir tarihsel döneme koymak yerine, tarihsel geçmişteki somut olgulara dayanmaktadır. Milletlerin ortaya çıkması ve milli kimliklerin oluşmasının eski dönemlere dayandığını anlatan bu kuram, milliyetçilik hareketleri üzerinden oluşan ulus-devletler ile milli kimliklerin ortaya çıkmasını değil, tam tersine sabit, değişmez ve mutlak olduğunu ifade etmektedir. Özbey, ilkçiliğin bir kuram olmaktan daha çok, bir bakış açısı olduğunu söylemektedir. Bu yaklaşım içerisinde millet doğal olarak görülmüştür. İlkçi milliyetçilere göre sabit ve mutlak bir olgu olan milletler; eski çağlardan beri var olmuş doğal yapılardır. İlkçiler, milletin tarihin belli bir döneminde ortaya çıkmadığını, eski çağlarda da milletlerin altın çağlarının olduğunu ve kahramanlarının bulunduğunu savunmuşlardır. Temel fikir ise, uluslarının uzun zamandır var olması olmuştur. Ulusun büyüklüğü de bilinen daha önceki dönemlerde var olmuştur.

İlkçi milliyetçiliğin, temel varsayım ve sınır olgusunun söz konusu olan yaklaşımda birincil düzeyde yer almadığı görülmüştür. Yani, modern dönemde ortaya çıkan milliyetçiliğin siyasal unsurlarından biri olan sınırlar, ilkçi milliyetçilik tarafından yeterince söz konusu edilmemiştir. Sınırlar, milliyetçi hareketler sonucunda modern dönemde ortaya çıkmış ulus-devletin çevresel nedenlerle olduğu için, ilkçi milliyetçilik zaman ve mekân imgelerinin ötesinde kendini konumlandığı için sınırları analizinin merkezine kendisini koymamıştır. Sınırların ilkçi milliyetçi kuram içerisinde çok fazla kendine yer bulamamasının temel nedenlerinden biri de geleneksel dönemin sınır anlayışıyla doğrudan irtibatlı olmasıdır. Geleneksel dönemde sınırlardan daha çok sınır boylarından bahsedilmiştir. Sınır boylarının olduğu bölgeler, sürekli değişen özellikler göstermiş olması nedeniyle, sabit ve değişmez bir sınırdan bahsetmek mümkün olmamıştır. Geleneksel sınır anlayışının sürekli değişkenlik göstermiş olması, milliyetçiliğin sınırlara dayalı örgütlenmesi karşısında etkisini kaybetmiştir. İlkçi milliyetçilik zaman ve mekân dışı bir bağlamda sabit, durağan ve mutlak birer kategori olarak değerlendirmesine rağmen, kimliğin etkileşimsel yönleri ve inşa edilen boyutları kapsamında sınırlar, hem ulus-devletin hem de milli kimliğin toplumsal taşıyıcısı olarak kendisini yeniden meydana getirmiştir.

Akıncı'ya göre ilkçilik bir kuram olmaktan ziyade, bir bakış açısı olmuştur. Bu yaklaşım içerisinde millet doğal olarak görülmüştür. İlkçi milliyetçilere göre sabit ve değişmez bir olgu olan milletler; eski devirlerden bu yana var olan doğal yapılar olarak kabul edilmiştir.

Herder'in ve Romantizmin bu ilkçi yaklaşımda büyük bir etkisi olmuştur. İlkçi milliyetçi kuramda, milletlerin esas olarak dil ve kültürleriyle meydana geldiklerini savunan Herder, onların hayatında var olan geleneklerin, mitlerin ve inançların önemi üzerinde sıklıkla durmuştur. Doğalcılık, ilkçi yaklaşımın en aşırı versiyonu olmuştur. Bu yaklaşım savunucularına göre etnik kimlikler, görme ve koku alma duyularımız kadar doğal bir unsurdur. Bu nedenle kişilerin hangi etnik kökenden olduğu önceden belirlenmiştir. Kişiler sadece bir ailenin bireyi olarak değil de aynı zamanda etnik bir topluluk içerisinde, ona ait olarak dünyaya gelmişlerdir. Farklı etnik grupların var olması doğal olduğu gibi, bu etnik grupların kendilerinden olmayanları dışlamış olmaları da aynı şekilde doğal kabul edilmiştir. Her milletin belli bir görevi, kişiliği ve doğal sınırları bulunmaktadır. Milletler ile etnik gruplar eşit olarak kabul edilmiştir. Milliyetçilik tarihin her döneminde var olmuştur. Doğalcılık da milliyetçiler tarafından kabul edilen bir yaklaşım olmuştur. Kendilerine milli bir tarih kurma görevi verilen veya bu görevi üstlenen tarihçilerin yaklaşım şekli ve yine ulus-devlet kurma mücadelesi içerisine giren veya var olan devletin yönetimini ele geçirmek isteyen politikacılar da bu ilkçi yaklaşımla hareket etmişlerdir.

Selçuk, yazmış olduğu makalesinde ilkçi milliyetçiliğin, etnisiteyi doğuştan kazanılan, doğduğu yerden ve akrabalık ilişkileri, din, dil, gelenek gibi sosyal pratiklerden meydana gelen, doğal ve değiştirilemez bir bağlılık duygusu ve bundan ortaya çıkmış sosyal dayanışma olarak gördüğünü ifade etmiştir. İlkçi milliyetçiler, bu durumun aynı özelliklere sahip olan bireylerin hemen yakınlık kurmasına zemin hazırladığını belirtmişler ve etnik grupların doğmasına sebep olduğunu söylemişlerdir. İlkçilik, aslında tamamen türdeş bir kategoriye belirlemiştir. İlkçi milliyetçiliği benimseyen araştırmacılar içinde üç farklı bakış açısı ortaya çıkmıştır. Bunlar doğalcı, biyolojik ve kültürel bakış açılarıdır.

Milliyetçilik anlayışının temelini oluşturan ilkçi milliyetçilik kuramı son dönemlerde akademik açıdan benimsenmemekle birlikte, millet ve milliyetçilik kavramlarının daha iyi anlaşılması açısından önemli bir konumda yer almıştır.

3.2.4.2. Modernist Milliyetçilik

Selçuk'a göre modernist yaklaşımın öncülerinden olan Karl Deutsch, istatistiksel verilere öncelik tanıyıp modernleşmeye yoğunlaşmış ve milliyetçiliğe dair açıklayıcı bir model kurma niyetinde olmuştur. Deutsch için önemli olanın, 16. yüzyılın modernliğinden daha çok endüstri çağına teknolojik devrimleri ile beraber anılan modernlik olduğunu ifade etmiştir. Bir millet kurmayı toplumsal süreçlere bağlayan Deutsch'un kentleşme, çoğalan toplumsal hareketlilik ve okuma oranları, kitlesel iletişimin yaygınlaşması gibi durumların milletlerin

kurulmasına yardımcı olduğunu ileri sürdüğünü belirtmiştir. Deutsch'un bu yaklaşımında, topluma yeni bakış açıları sunması ve bireyleri ortak fikirlere inandırma amacıyla kitle iletişim araçlarının önemli bir yere sahip olduğunu ifade ettiğini belirtmiştir.

Yine Akıncı'ya göre modernist yaklaşımın en tanınan teorisyenleri arasında Gellner, Hobsbawm, Anderson, Balibar, Bhabba, Nairn, Breuilly, Brass, Hroch ve Chatterjee gibi isimler bulunmaktadır. Milliyetçi kuramlar içerisinde modernist yaklaşım paradigmatic bir yerde bulunmaktadır. Modernist milliyetçi kurama göre millet olgusu doğal ve kökleri eski devirlere kadar geri gitmiş bir olgu olmamıştır. Milletler, modern çağın getirdiği durumlar sonucu meydana gelmiştir. Milletlerin ortaya çıkmasında etkili olan nedenlerin başında sanayileşme, kapitalizm, kentleşme, merkezi devletlerin kurulması ve laikleşme gibi sebepler bulunmaktadır. Bu teorisyenlere göre milletler, milliyetçiliğin bir ürünü olmuştur. Onlara göre milliyetçiliği milletler yaratmamıştır, milletleri milliyetçilik yaratmıştır.

Özbey'in makalesine göre milliyetçiliğin, modern bir olgu olduğu bu kuramda, milletler modernleşme süreçlerinin bir ürünü olmuş, tarihin belirli dönemleriyle ve dünyanın belirli sınırları dâhilinde meydana gelmiştir. Bu düşünce, modernist kuramın temel varsayımını oluşturmuştur. Modernist milliyetçi kurama göre, sanayileşme, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, modern devletin oluşması, kapitalist üretimin meydana getirdiği toplumsal değişimler ve bürokratik devletin siyasal ortamdaki hâkimiyeti, milliyetçiliğin ortaya çıkmasını sağlayan dinamikler olduğunu ifade etmiştir.

Modernist milliyetçi kuramın öncülerinden olan Ernest Gellner'a göre milliyetçilik, sanayi toplum örgütlenmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Gellner'a göre milliyetçilik, siyasal birim ile ulusal birimin çakışmalarını sağlayan siyasal bir ilke olmuştur. Milliyetçilik, bir devletin içinde bulunan etnik sınırların iktidar sahipleriyle yönetilenleri birbirinden ayırmamasını sağlayan bir siyasal meşruiyet kuramı olarak kabul edilmiştir.

Gökalp'e göre ise modernist milliyetçilik kuramının başında Gellner, Hobsbawm ve Anderson gibi düşünürlerin yanı sıra pek çok düşünürün görüşleri neticesinde millet ve milliyetçilik kavramlarının ortaya çıkması modern etkenlere dayandırılmıştır. Modern milliyetçilik kuramını savunan düşünürlerin görüşleri arasında farklılıklar olmakla beraber, millet olgusunun meydana gelmesinin doğal ve kendiliğinden olmadığını, aynı zamanda millet oluşumunun modern gelişmelerin ortaya çıkardığı unsurların sonucunda gerçekleştiğini savunmaları açısından ortak görüşlere sahip olmuşlardır. Diğer bir ifadeyle de modern milliyetçilik kuramının özü millet ve milliyetçilik olgusunun modern dönemde ortaya çıkmış olmasıdır. Yani milletleri milliyetçilikler yaratmıştır.

Modernist milliyetçilik kuramının savunduğu şekliyle milletlerin milliyetçilik çağı dolayısıyla ortaya çıkması ve milliyetçiliğin oluşumunda da modern gelişmelerin etkili olması ve bunların temelde batı kaynaklı olduğu kabul edilirse Türk milliyetçiliğinin oluşması da temel olarak batı toplumlarının bir nevi taklidi sonucu gerçekleştirilmeye çalışıldığı için modern dönemlerin bir ürünü olduğundan da bahsedilebilir.

3.2.4.3. Etno-Sembolcü Milliyetçilik

Etno-sembolcü kurama göre etnik sınırlandırmalar herhangi bir topluluğun kültürel formasyonu değişime uğradığında bile kalıcı bir yapıya sahip olduğu görüşündedir. Çünkü kültürel formasyonda yaratılan semboller ya da mitler etnik sınırların devamlılığını sağlamıştır. Etno-sembolcü milliyetçilik kuramı temsilcilerinden olan John Armstrong'a göre, etnik kimliğin kökleri eski Mısır ve Mezopotamya'ya kadar uzanmıştır. Etnik kimlik, etnik bilinci canlandırmayı amaçlaması nedeniyle bu bilincin son halkası konumunda yer almıştır.

Akıncı makalesinde etno-sembolcü kuramın temsilcilerinden biri olan Smith'in fikirlerine yer vermiştir. Smith, milletin modern bir olgu olduğunu ve 19. yüzyıl sonrasında ortaya çıktığını söylemiştir. Ayrıca Smith, Avrupa ve Orta Doğu'da yüzyıllar öncesine dek kökleri uzanan etnik toplulukların bulunduklarının altını çizmiş ve bu etnik topluluklarla modern milletler arasında bir bağ olduğunu ileri sürmüştür. Smith, etnik topluluklar ile modern milletler arasında doğrudan bir bağ kurmamış ve birçok etnik topluluğun millet konumuna gelemediğini belirtmiş olsa da modern milletlerin ve milliyetçiliklerin oluşmasında daha önceki dönemlerin etnik topluluklarının etkisinin olduğunu söylemiştir. Kendisinden önceki etnik toplulukları anlamadan modern milletlerin anlaşılamayacağını belirtmiştir. Bu anlamda Smith milletin tanımını şu şekilde yapmıştır: "tarihi bir toprağı/ülkeyi, ortak mitleri ve tarihi belleği, kitlevi bir kamu kültürünü, ortak bir ekonomiyi, ortak yasal hak ve görevleri paylaşan bir insan topluluğunun adı" şeklinde açıklamıştır.

Etno-sembolcü milliyetçilik kuramına göre modern milletlerin ortaya çıkması, o milletlerin etnik geçmişlerinin dikkate alınması sonucunda daha iyi bir şekilde anlaşılabilir. Bugünün milletleri modern öncesi dönemdeki etnik topluluklarının devamı niteliğinde olmuştur. Geçmişten gelen mitler, semboller, töreler bugünün milliyetçiliklerinin nasıl oluşacağını belirlemiş ve bugünün milletlerini şekillendirmiştir. Etno-sembolcü milliyetçiler, milliyetçiliğin ve milletlerin modern gelişmeler neticesinde oluştuğunu düşünmüşlerdir. Ayrıca milliyetçiliğin sadece küreselleşme, kapitalizm gibi süreçlerle açıklanmasını da eksik bulmuşlar ve milliyetçiliğin oluşmasında geçmişten gelen etnik bağlılıkları da göz önüne alarak ilkçi milliyetçilerin fikirlerine yaklaşmışlardır.

Yani özetle milliyetçilik kavramının tanımlanmasında ve tarihi olarak nasıl ve nerede ortaya çıktığının açıklanmasında çeşitli fikirler ortaya çıkmıştır. Bu görüşler temel olarak ilkçi milliyetçi kuram, modernist milliyetçi kuram ve etno-sembolcü milliyetçi kuram olarak sınıflandırılmıştır. Bu kuramlar milliyetçiliğin ortaya çıkışını farklı şekillerde ortaya koymuşlar ve her biri farklı ilkeleri esas olarak almıştır.

3.2.5. Milliyetçiliğin Tarihçesi

Milliyetçilik fikrinin ortaya çıkması kesin ve belirli olan bir dönemle sınırlı olmamıştır. Milliyetçilik fikrinin tarihi gelişimi ile ilgili farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşlerden bazılarında ilerde bahsedeceğimiz milliyetçilik kuramları içerisinde yer verilmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse milliyetçilik fikrinin insanlığın ilk dönemlerinden beri var olduğunu savunan fikirler olmakla birlikte milliyetçiliği yakın dönemlerde ortaya çıkmış bir kavram olarak gören fikirler de bulunmaktadır.

Mehmed Niyazi, milliyetçiliğin ilk ortaya çıktığı dönemin anlaşılamadığını söylemiştir. Milliyetçiliğin 19. yüzyılda endüstrileşen Avrupa’da gelişen bir olgu olmadığını ifade etmiştir. Çeşitli nedenlerden dolayı bağımsızlıklarını kaybetmiş, büyük imparatorluklarda yaşayan milletlerin gerçekleştirdiği ihtilal ile Fransa’daki sistem değişikliğiyle hakimiyetin millete ait olduğunu göstermesi ve içinde yaşadıkları imparatorluklara karşı mücadeleye başlamış olmaları milliyetçilik fikrini ateşlediğini söylemiştir. Ancak Niyazi, milliyetçiliğin adı konmasa da milattan dört bin yıl önce de var olduğunu söylemiştir ve bu sözlerini destekleyen örnekler vermiştir. Bu sözlerine örnek olarak Irak’ın kuzeyine yerleşen Turanî kavimleri ve Sami kavimlerinden Akadların savaşını, milattan önce 1250 yılında gerçekleşen Troyalılarla Yunanlıların mücadelesini göstermiş ve bunların da milliyetçilik duygusuyla gerçekleştiğini söylemiştir. Ayrıca M.Ö. 36 yılında Çinliler topraklarına girdiğinde komutanlarının kaçalım teklifine Çiçi Yabgu’nun milliyetçi bir tavır takınarak gitmek istememesini örnek vermiştir. Niyazi, milliyetçilik fikrinin Fransız İhtilali ile başlatanların milletlerin tavrını, varlıklarını korumak için yapılan savaşları ve vatanı için can verenleri inkâr ettiklerini söylemiştir.

Cezmi Bayram’a göre milliyetçilik Batı’da ortaya çıkmıştır. Niyazi, Batı’da her toplumun kendi şartlarına göre Millet ve milliyetçiliği tarif ettiğini ve kendi gerçeklerine göre değiştirdiklerini ifade etmiştir. Bu durumun Alman, İngiliz ve Fransız düşünürlerde gözlendiğini belirtmiştir. Türk milletinin ise milliyetçilik kavramıyla devletin parçalanmaya başladığı süreçte tanıştığını belirtmiştir. Osmanlı Devleti’nin omurgası olan Balkanların etnik milliyetçilikle kaybedildiğini söylemiştir. Bundan sonra yeni bir diriliş sağlamak için de

milliyetçilik fikrine sarıldıklarını ifade etmiştir. Osmanlı Devleti'nin birçok ırk ve dinden insana sahip olsa da bir Türk devleti olduğunu söylemiştir. Milliyetçilik fikrinin de devleti devam ettirme gayesi içinde olduğunu aktarmıştır. Bu milliyetçilik anlayışında öteki kavramının bulunmadığını söylemiştir.

Umut Özkırmılı'ya göre milliyetçilik düşüncesinin oluşmasında katkısı olan düşünür Rousseau olmuştur. Rousseau'nun "Genel İrade" kavramı milliyetçilik düşüncesinin oluşmasında katkı sağlamıştır. Rousseau'nun düşüncesine göre bir grubun bir başka gruba baskın gelerek onu egemenliği altına alması tehlikeli bir durum olmuştur. Bunu engellemenin yolu ise genel iradeye sığınma fikridir. Bu da ancak bireyin vatandaş statüsünde, bir devlete bağlı olması ile mümkün olmaktadır.

Rousseau'nun bu düşünceleri sayesinde vatandaşlık anlayışı ile bir gruba dâhil olma isteği ortaya çıkmış ve bu da milliyetçilik fikrinin oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Umut Özkırmılı, 1918-1945 dönemlerinde ise milliyetçiliğin ilk kez sistematik olarak incelenmeye başlandığını söylemiştir. Bu dönemlerde milliyetçilikle ilgili olarak iki temel çalışma yapıldığını ifade etmiştir. Bunlardan ilkinin milliyetçiliğin tarihsel süreç içindeki oluşumunun ve gelişiminin incelenmesi olduğunu belirtmiştir. İkincisinin ise farklı milliyetçilik şekillerinin araştırılması ve gruplandırılması olduğunu söylemiştir. Farklı milliyetçilik şekillerinin olduğunu söyleyen ilk düşünürün Hayes olduğunu belirtmiştir. Özkırmılı, Hayes'in sınıflandırmasında insancıl, geleneksel, jakoben, liberal, ekonomik, kaynaştırıcı gibi milliyetçilik türlerinin yer aldığını belirtmiştir. Milliyetçilikleri sınıflandıran bir diğer düşünürün ise Hans Kohn olduğunu söylemiştir. Onun, milliyetçilikleri batılı isteğe bağlı milliyetçilik ve doğulu organik milliyetçilikler olarak sınıflandırdığını belirtmiştir.

Umut Özkırmılı ayrıca 1945-1990 yılları arasında milliyetçiliğin geleneksel olandan modern olana geçişi kolaylaştıran bir unsur olarak görüldüğünü söylemiştir. Dolayısıyla işlevselci yönüyle ele alındığını belirtmiştir. Bu dönemde özellikle 1960'lardan itibaren modernist yaklaşımın milliyetçilik tartışmalarına konu olduğunu vurgulamıştır. 1980'lerden itibaren ise etno-sembolecülerin de milliyetçilik tartışmalarına dâhil olduğunu ve milliyetçilik tartışmalarının en verimli dönemine ulaştığını belirtmiştir. 1990 yılı sonrasında ise milliyetçilik düşüncesinin küreselleşme, post modernite gibi süreçlerle eklemlenmiş olduğunu ve etnisite, kimlik ve göç gibi farklı kavramlarla olan ilişkisinin inceleme konusu olduğunu söylemiştir.

Turan'a göre milliyetçiliğin oluşumunu sanayileşme ile ilişkilendirip anlatmaya çalışan görüşler vardır. Feodal düzenin çeşitli sebeplerle bozulması sonucuyla kapitalizm gelişme göstermiştir. Kapitalizmin gelişmesi de yeni ulus-devletlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Batılı toplumlarda kapitalizm ve sanayileşme gibi süreçlerle oluşan ulus-devletler, Batı dışındaki toplumlarda da Batı toplumlarındaki gelişmelerin ışığı altında ancak gerçekleşebilmiştir.

Azmi Özcan'a göre belirli bir coğrafyada bulunan ve ortak kültüre sahip olan toplulukların siyasî ve tarihî geçerliliğiyle yüceltilmesini amaçlayan siyasal, sosyal, kültürel, dinî düşünce ve yaklaşımlarla ideolojik anlamda millî devletin güçlenmesini en önemli hedef gören bir anlayış olan milliyetçiliğin 1789 Fransız İhtilâli'nin ardından geliştiğinin kabul edildiğini söylemiştir. Bu ihtilalin kısa zamanda meydana getirdiği yeni devlet örgütlenmeleri itibarıyla bütün zamanların en etkili siyasî ideolojisi olan milliyetçiliğin, kişinin üyesi olduğu sosyal gruplara ve kültürel unsurlara bağlılık göstermesinin insanlık tarihiyle başlayan tabii bir süreç olduğunu dile getirmiştir. Avrupa'daki parçalanmış feodal yapılardan mutlak monarşilere geçiş süreciyle belirginleşmeye başlayan kimlik karmaşası ve Fransız İhtilâli'nden sonra bir bakıma ulus olgusu ile devletin benzemeye başlaması olarak ortaya çıkan yeni devlet örgütlenmesi daha önceki feodal, dini ya da imparatorluk idealleri etrafında oluşması siyasal yapılanmalardan farklı bir oluşum olduğunu söylemiştir. Özcan, bu yeni oluşumun, bir yandan halkın egemenliğin kaynağı şeklinde tanımlayarak din kaynaklı iktidar haklarını devre dışı bırakırken öte yandan her ulusun kendi devlet örgütlenmesini gerçekleştirmesi anlayışını doğurduğunu belirtmiştir. 21. yüzyılın hâkim siyasal akımı olan bu gelişme sonucunda son iki yüzyılda yüzden fazla yeni ulus-devlet kurularak geleneksel yapılanmaların parçalandığını söylemiştir. 20. yüzyılda da yeni mikro milliyetçiliklerin ortaya çıktığını söylemiştir.

Sonuç olarak milliyetçilik fikrinin tarihsel açıdan gelişimi sürecinde çok çeşitli bakış açıları mevcuttur. Bakış açılarının çeşitli olmasına karşın temel olan ve genel olarak kabul görmüş bir nokta şudur ki o da milliyetçilik fikrinin gelişiminin Batı toplumları kaynaklı olmuş olmasıdır. Batı toplumlarının yaşadığı feodalite, kapitalizm, sanayileşme, rönesans, reform gibi insanlığın yaşamını etkileyen gelişmeler millet ve milliyetçilik gibi temel kavramların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Milliyetçilik fikrinin gelişimi ise bu temel nokta bağlamında her toplumda farklı süreçlerde ve farklı koşullarda meydana gelmiştir.

3.3. Türk Milliyetçiliği

3.3.1. Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi

Tarih boyunca Türk milliyetçiliğinin yükselişe geçtiği dönemler olmuştur. Bu dönemler içerisinde siyasi ve iktisadi durumlar ne olursa olsun Türk toplumlarında milli duygular her zaman üst düzeyde olmuştur. Milliyetçilik fikri bireyin kendi milletine sevgi ve saygı duygularıyla bağlanması olarak açıklanabilir. Milliyetçiliğin toplumun moral gücünü arttırması, bireyleri iyiye ve güzele yönlendirip kültürlerin zenginleşmesini sağlaması aracılığıyla farklı milletleri bu insani duygularla terbiye ederek dünya medeniyetini yükseltmeye çalışmak gibi bir amacı vardır. Ama her millette aynı şekilde etki etmemiştir. Bazı toplumlarda milliyetçilik düşüncesi kin, nefret ve saldırgan bir özellik taşıdığı için zararlı etkileri olmuştur. Bu durum daha çok büyük imparatorlukların yıkılmasından sonra görülmüştür. Türk toplumlarında böyle bir durum söz konusu olmamıştır. Çünkü Türk milleti fırsatçılığa ve istismara göz yummamıştır. Türklerde milliyetçiliğin iki bin yıl önce ortaya çıktığı Avrupalı bilginler tarafından kanıtlanmıştır. Alman ilim adamı Sinolog Fr. Hirth Çin yıllıklarında bir araştırma yaparken Asya Hun İmparatoru Çi-çi'nin halkına söylediği nutuktan parçalara denk gelmiştir. Bu Türk imparatorunun devlet anlayışı milli duygulara dayanmaktadır. Bu durum Çi-çi'yi tarihte milliyetçiliği devlet siyasetinde kullanan ilk devlet adamı yapmıştır. 8. yüzyılda yazılan Orhun Abideleri de Türk milliyetçiliğinden bahseden bir diğer belge olmuştur. Bu kitabelerde Göktürk Hakanı, Türkleri dünyanın tek milleti olarak adlandırmış, Türk milletini öven sözler söylemiş ve Ötüken toprağına Türklerden başka hiçbir yabancının ayak basamayacağını söylemiştir. Hakan Bilge Türklerin ebedi olacağı fikrine inanmıştır. Ona göre Türk devletinin çökmesi için ancak “yukarıda mavi göğün yıkılması, aşağıda kara yerin yarılması” ile mümkün olabilirdi. Uygur Türklerindeki kut dağı efsanesi de Türk milliyetçiliğini gösteren başka bir önemli gösterge olmuştur. Burada Türk vatanın kutsal olması ve uyumsuzluk yüzünden milletin uğradığı felaketlere yer verilmiştir.

Görüldüğü üzere Türklerde milliyetçilik duygusu tarihin birçok döneminde karşımıza çıkmaktadır. Bu durum geçmişten beri Türk halkının içindeki millet sevgisinin apaçık bir kanıtıdır.

Türkler, Müslüman olduktan sonra da milliyetçi duygularını terk etmemişlerdir. Abbasi halifesi Me'mun'un özel kitaplandığında görevlendirdiği bir Türk'ün diğer milletlerden olan memurlarla bir tartışmaya girdiğini belirtmiş ve onun hakanlıkları ve onların görevlerini birer birer saydığını, Türklerin kudretli ve özgür olduklarını söylediğinden bahsetmiştir. Ayrıca Arap, Acem ve Rum halkının kendi ülkelerinde başkalarına kölelik yaptığını belirtmiştir.

Türklerde milliyetçi fikirlerin 9. yüzyılda da var olduğu bu örnekte olduğu gibi görülmektedir. Yine 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut'un yazdığı Divan-ı Lügati't Türk'ün de Türklerin Hz. Peygamber tarafından övüldüğüne dair hadisler bulunmaktadır. Tüm bunlar Türk milliyetçiliği düşüncesinin sadece Türkler arasında değil, yabancı çevrelerde de canlı tutulmaya çalışıldığının kanıtı olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nda bulunan millet sistemi halkı esas olarak Müslümanlar ve gayrimüslimler olarak ikiye ayırmıştır. Katolik Hristiyanlar, Ortodoks Hristiyanlar ve Yahudiler gayrimüslim cemaat içinde birbirinden ayrı milletler olarak sayılmıştır ama Müslüman halkı etnik farklılıklarına bakılmadan tek bir millet olarak kabul görmüştür. Osmanlı halkı etnik değil dinsel öğelerle tanımlanmış ve millet sistemindeki kimliğin oluşmasında din belirleyici olarak kabul edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin kurucu unsurları Türk etnik kökenine dayanmasına rağmen kimliğini Türklükten değil de İslamiyet'ten almıştır. Osmanlı Devleti'nin İslami motifleri kullanarak kurduğu kimlik, Türklerin de kendilerini ve toplumsal yapılarını tamamen İslami değerler etrafında tanımlamalarını sağlamıştır.

Abdülhamit döneminde Türklük bilinci ortaya çıkmıştır ve Anadolu Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Türklerin ocağı olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nda modernleşme ve reform çalışmaları, II. Abdülmecid döneminde devam etmiştir. Bu dönemde Mustafa Reşit Paşa tarafından Tanzimat Fermanı hazırlanmıştır. Bu fermanın içeriğine göre, tüm tebaaya eşit haklar verilmiştir. Ayrıca ferman, devlet görevlilerinin güvenliğini de sağlamıştır. Tanzimat Fermanı ile birlikte millet sistemi ortadan kalkmış ve Osmanlılık kavramı gündeme gelmiştir. 1865 tarihinde, Genç Osmanlılar Cemiyeti kurulmuştur. Bu tarihte aydınlanma döneminin fikirleri kabul edilmiştir. Cemiyet üyeleri, Fransa ve İngiltere'ye gitmiş ve Batının fikirlerinden etkilenmişlerdir. Genç Osmanlılar, reformların laik yapısını eleştirmişlerdir. Namık Kemal bu cemiyetin en önemli ismi olmuştur. Genç Osmanlılar Cemiyeti'ne mensup olan Şinasi, Namık Kemal, Ali Suavi ve Ziya Paşa, yazılarında, vatan ve hürriyet kavramlarından sıklıkla bahsetmişlerdir. Tanzimat Dönemi'nin liberal uygulamalarını, devletin borçlanmasını, kapitülasyonları ve yasaların laikleşmesini eleştirmişlerdir. Bu dönemde kısa süreli de olsa, Anayasal sisteme geçilmiştir. Yeni okullar açılmış ve eğitim sistemi laikleştirilmiştir. Namık Kemal, Şinasi ve Ziya Paşa, yabancı sözcüklerden arındırılmış bir Türkçenin kullanılmasını savunmuşlardır. Ahmet Mithat Efendi ise Osmanlıların kökeninin, Orta Asya'ya dayandığını söylemiştir. Milliyetçiliğin, ırki bir anlamının olduğunu ifade etmiştir. Jön Türk dernekleri, Meşrutiyet rejiminin yeniden

kurulmasını, 1908 senesinde gerçekleştirmiştir. 1913 tarihinde, İttihat ve Terakki'nin resmi olarak iktidara gelmesiyle birlikte Türk milliyetçiliği resmî ideoloji olarak kabul edilmiştir. Balkan Savaşları ile kaybedilen topraklardan atılan Türk ve Müslüman halk, milli kimlik bilinci kazanmıştır. 1915 ve 1916 tarihleri arasında tebaanın, farklı coğrafi bölgelere yerleştirilmesinde etnik özellikler etkili olmuştur. Buna göre, Gürcüler ve Lazlar, kuzeybatı Anadolu bölgesine Kürtler ise İç Anadolu bölgesine yerleştirilmiştir. I. Dünya Savaşı'na gelirken, Anadolu'da Türk-Müslüman nüfus artmıştır.

Batı'dan alınan milliyetçilik fikirlerinin öncelikle edebiyat yolu ile ifade edilmesi, Türkçülük fikrinin de öncelikle bu alanda ortaya çıkmasını sağlamıştır. Ahmet Cevdet Bey, Velet Çelebi, Emrullah Efendi, Ziya Gökalp, Yusuf Akçura gibi Türk milliyetçiliğinin önemli isimleri olan aydınların dergi ve gazetelerdeki eserleri, Türkçülük düşüncesi etrafında toplanmıştır. Bu yazarların önerileriyle Arapça ve Farsça kökenli sözcükler atılmış yerlerine Türkçe karşılıklarının kullanılmasıyla dil ve edebiyatta sadeleşme çalışmalarına gidilmiştir. Bu alanda Ömer Seyfettin ve Genç Kalemler Dergisi'nin faaliyetleri de oldukça önemli bir yer tutmuştur. Özgürlük, adalet, eşitlik gibi düşüncelerin yanı sıra Osmanlı'ya Batı'dan gelen milliyetçi düşünce, aydınlar arasında bir tartışma konusu ortaya çıkarmış ve Türkçülük fikrine faaliyet alanı bırakmıştır.

Cumhuriyet döneminde Türk Ocakları'ndaki milliyetçilik anlayışıyla Türk milliyetçiliği varlığını devam ettirmiştir. Kurulan yeni devletin milli devlet olmasından dolayı milliyetçilik anlayışı da hızla gelişmiştir. Lâikliğin kabul edilmesi ve cemiyetin modernleşmesi ve Almanya ve İtalya'da meydana gelen ırkçı milliyetçilik görüşü Türkiye'de de taklit edilmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde millet kelimesi Osmanlı millet anlayışından esinlendiği için bu kelime terk edilmiştir. Millet kelimesi yerine ulus kelimesi kullanılmıştır. Yine bu dönemde milletin ırki özellikleri araştırılmaya başlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, Batılı bir düşünceyle Osmanlı kimliğinden sıyrılarak yeni bir arayış içine girmiştir. Bu arayış sonrasında Türk devleti, Batılı ve din dışı medeniyet içinde varlığını sürdürmüştür. Bu medeniyetin normlarını, oluşturmaya çalıştığı milletin içine yerleştirmeye çalışmıştır. Bu dönemde “milli” kavramı dinsel ve laik bir anlam taşımaktadır. Milli bağımsızlık ve yeni bir ulus-devlet kurma maksadıyla yapılan kongre, miting ve toplantılarda da temel husus millet olmuştur. Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sonra Latin harflerinin ve Miladi takvimin kabul edilmesi, kadınların topluma katılımlarının sağlanması, tekke ve zaviyelerin kapatılması, Şapka Kanunu'nun çıkarılmış olması, Medeni Kanun'un kabulü gibi Batılılaşmaya yönelik yapılan inkılaplar beraberinde laik bir anlayışla toplumda milliyetçilik

fikrinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Cumhuriyet dönemi milliyetçiliğinde önemli bir hususun dil konusu olduğu ifade edilmiştir. Bu dönemdeki dil reformu resmi milliyetçilikteki modernleşme fikrinde en önemli konu olmuştur. Resmi milliyetçilik, Türkçeyi resmi ve ana dil olarak kabul etmiştir. Latin harflerinin kabul edilmesi ve dilin sadeleştirilmesinin yanı sıra dilde kurumsallaşma amacı ile Güneş Dil Teorisi ortaya çıkmıştır. Bu teoriye göre dünyadaki bütün dillerin Türkçe kökenli olduğu ifade edilmiştir. Yine bu kurumsallaşma amacına ilişkin olarak Türk Dili Tetkik Cemiyeti kurulmuştur.

1950 yıllarından sonra, sanayi burjuvazisi gelişmeye başlamıştır. 1960 ve 1970 tarihlerinde de anti-emperyalizm ve bağımsızlık, Kemalist milliyetçiliğin ana prensipleri haline gelmiştir. Kemalist milliyetçilik, devletçi ekonomi politikalarının ve ithal-ikameci sistemin kabul edilmesini sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, ırkçı bir milliyetçilik benimsemese bile uyguladığı politikalarla Anadolu'da eskiden beri var olan bütün ulusları tek bir kültürel kimlik içinde bulundurmaya çalışmıştır. Cumhuriyet rejiminin kurulması ve Türk milliyetçiliği ortak dil, ortak tarih ve ortak kültür kavramlarına dayanmıştır.

4. BÖLÜM

TÜRKÇÜ, FİKİR VE SANAT DERGİSİ: ÇINARALTI

4.1. Çınaraltı Dergisi'nin Tanıtımı

Çınaraltı dergisi, 9 Ağustos 1941-9 Haziran 1948 yılları arasında ilim, sanat ve edebi dergi olarak Orhan Seyfi Orhon tarafından İstanbul'da çıkarılmıştır. "Dilde, fikirde, işte birlik" sloganıyla şair ve yazarları Türkçülük düşüncesi etrafında toplamıştır. Türkçü özelliklere sahip bir dergi olarak faaliyet göstermiştir. Yayın hayatında üç dönem görülen derginin ilk dönemi 9 Ağustos 1941-15 Temmuz 1944 tarihleri arasında yer almaktadır. İkinci dönemi 26 Ağustos-16 Eylül 1944 tarihleri arası, üçüncü ve son dönemi ise 17 Mart -9 Haziran 1948 tarihleri arasında yer almıştır.

Çınaraltı dergisi, ilk döneminde 146 sayı ve 6 cilt, ikinci döneminde 4 sayı ve 1 cilt, üçüncü döneminde ise 11 sayı ve cilt belirtilmeden yayımlanmıştır. Derginin yayımlanmış olan ciltleri ve yayın tarihleri ise şu şekildedir: 1. cilt: 9 Ağustos 1941-7 Şubat 1942, 2. cilt: 7 Şubat 1942-26 Eylül 1942, 3. cilt: 26 Eylül 1942-17 Nisan 1943, 4. cilt: 17 Nisan 1943-Tarihsiz (25 Eylül 1943), 5. cilt: Tarihsiz (25 Eylül 1943)-25 Mart 1944, 6. cilt: 25 Mart 1944-15 Temmuz 1944, 7. cilt: 26 Ağustos 1944-16 Eylül 1944 tarihleri şeklinde olmuştur.

Derginin sahibi ve yayın müdürü 16 Eylül 1944 yılına kadar Orhan Seyfi Orhon olmuştur. Çınaraltı dergisi, 16 Eylül 1944 tarihindeki sayısından sonra yayın hayatına 4 yıl ara vermiştir. Çınaraltı, 17 Mart 1948 senesinde tekrardan yayın hayatına başlamıştır. 17 Mart 1948 tarihinden sonra 11 sayı halinde yayımlanan derginin sahibi ve yayın müdürü Yusuf Ziya Ortaç olmuştur. Çınaraltı dergisinin ilk 150 sayısı cumartesi, derginin son 11 sayısı ise çarşamba günleri haftalık olacak şekilde yayımlanmıştır. Ancak derginin 34. sayısı 28 Mart 1942'de, 35. sayısı 22 Mayıs 1942'de yayımlanmış, 146. Sayısı 15 Temmuz 1944'te yayımlanmış, daha sonra dergi 26 Ağustos 1944 yılına kadar çıkmamış, 26 Ağustos-16 Eylül 1944 yılları arasında 1. sayıdan başlayarak 4 sayı olarak yayımlanmıştır. Ekonomik ve siyasi nedenlerle derginin geçici olarak kapatılması sebebiyle gecikmeli olarak yayımlanabilmiştir. Çınaraltı dergisinin ilk 146 sayısı 16 sayfa, 147, 148, 149 ve 150. sayıları 4 sayfa, son 11 sayısı ilk 146 sayıda olduğu gibi 16 sayfa olacak şekilde yayımlanmıştır. Çınaraltı dergisinin 4. cildinde; 89, 90, 95, 103, 104. sayıları ile 5. ciltte, 105 ve 106. sayıları tarihsiz bir şekilde yayımlanmıştır. Çınaraltı dergisinin, 1941 tarihli 12. sayısı Ziya Gökalp, 1941 tarihli 14. sayısı Atatürk, 1941 tarihli 21. sayısı Namık Kemal, 1942 tarihli 31. Sayısı Ömer Seyfettin,

1944 tarihli 142. sayısı Ahmed Haşim ve 1948 tarihli 10. Sayısı İstanbul'un Fethi için özel sayı olacak şekilde çıkarılmıştır.

Çınaraltı dergisinin idarehanesi ilk önce 23 sayıda Ankara Caddesi'nde özel bir daire iken, 24. sayıda Ankara Caddesi Çınar Yayınevi No:47, 1948'de Nuruosmaniye Caddesi No: 57 olmuştur. Bu derginin 146 sayısı Ülkü Basımevi'nde basılmıştır. Dergi, 1948 yılında da Şaka Matbaası'nda basılmıştır. Çınaraltı dergisi, ilk 36 sayı 10 kuruştan satışa çıkarken, 6 Haziran 1942 senesinde 37. Sayıdan itibaren artan kâğıt fiyatlarından dolayı 15 kuruştan satılmıştır. Dergi, 131. sayıdan itibaren büyük boy baskıya geçtiği için fiyatı 25 kuruşa çıkarılmıştır. Son olarak 1948 tarihinden itibaren 11 sayılık kısımda ise dergi 30 kuruştan satışa çıkarılmıştır.

Çınaraltı dergisi, ilk 26 sayısının dış kapağında "Haftalık İlim ve Sanat Mecmuası", iç kapakta ise "Dilde, Fikirde, İşte Birlik", "Haftalık Türkçü Fikir ve Sanat Mecmuası" başlıklarıyla yayımlanmıştır. Derginin 27. sayısı ile başlayan ikinci cildinde de kapaktaki yazı "Haftalık Fikir, Sanat Mecmuası" olarak değiştirilmiştir. 131. sayıdan itibaren ise iç kapaktaki yazı kaldırılmıştır. Yusuf Ziya Ortaç'ın 1948'de yönettiği Çınaraltı dergisinin dış kapağında "Dilde, Dilekte, Düşüncede Birlik" başlığı yer almıştır. Derginin, 71. sayıya kadar başyazarlarının nerdeyse tamamı Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç tarafından yazılmıştır. 1948'den itibaren çıkan yazılarda ise başyazarlığını Yusuf Ziya Ortaç yapmıştır. Çınaraltı dergisi, ünlü yazarların da yazılarına yer verilmiştir.

Çınaraltı dergisinde, Peyami Safa, Ali Canip Yöntem, Ahmet Caferoğlu, Halide Nusret Zorlutuna, Hüseyin Nihal Atsız, Şükûfe Nihal, Behçet Kemal Çağlar, Dündar Akunal, Edip Ayel, Hüsnü Emir Erkilet, Mustafa Hakkı Akansel, Hüseyin Namık Orkun, Necdet Sançar, Enver Behnan Şapolyo gibi önemli isimlerin yazıları da yer almıştır.

Çınaraltı dergisinde ayrıca Ziya Gökalp'in şiirlerine ve yazılarına da yer verilmiştir. Derginin birçok sayısında Ziya Gökalp'ten alıntılar yapan Çınaraltı, İsmail Gaspıralı'nın "Dilde, Fikirde, İşte Birlik" fikrini de kendi sloganı olarak kabul etmiştir. Çınaraltı dergisi, bu iki önemli Türkçü'nün fikirlerinden hareketle, dil birliğinin Türkçülük programının ilk aşaması olduğu kabul edilmiş ve dergide yayınlanan pek çok makalede de dil ve kültür birliğinden sonra fikir birliğinin, son olarak da iş birliğinin oluşacağı fikri savunulmuştur. Çınaraltı dergisinin dil anlayışı, dergide bazı farklı görüşlerle de karşılaşılmasına rağmen, genel olarak Öz Türkçeden yana olmuştur. Dergide dil üzerinde önemle durulmuş ve bu konuda birçok makale yayınlanmıştır.

Çınaraltı dergisinde ismine uygun şekilde ilk 130 sayıda kapak resmi olarak farklı renk ve büyüklükte çınar ağacı resmi kullanmıştır. 131. sayıdan itibaren çınar ağacı küçültülmüş ve sola tarafa kaydırılmıştır. Daha sonra kapakta Anadolu kadını gösteren resimlere ağırlık verilmiştir. Dergide sadece kapak resmi renkli, diğer sayfaları da siyah beyazdır. Derginin kapağında çınar ağacının altına denk getirilen büyük harflerle Çınaraltı logosu yerleştirilmiş ve Çınaraltı logosunun hemen altında, “Haftalık İlim Sanat Mecmuası” yazısı yer almıştır. Renkli kapak sayfasının ortasına “Bu Sayıdakiler” sözüyle derginin İçindekiler kısmı eklenmiştir. İçindekiler bölümünde yazarların isimleri ve yazı başlıkları yer almıştır. Kapak sayfasının sol alt köşesinde derginin sayı numarası rakam ile gösterilmiştir.

Çınaraltı dergisinin numaralandırılması kapağın 1. sayfasından başlamış, iç kapak sayfası 2. sayfa olarak belirtilmiştir. Baş makalenin bulunduğu sayfa 3. sayfa olarak belirlenmiştir. Derginin sayısı ve telefon bilgisi küçük bir dikdörtgenin içinde makalenin üst tarafında yer almıştır. Ayrıca makalenin altında Türkçülüğü simgeleyen bir bozkurt kafası resmi de yer almıştır.

Derginin iç kapak sayfasında ilk sayıdan başlayarak “Yeni Neşriyat” başlığı altında eserlerin tanıtımlarına yer verilmiştir. Yeni Neşriyat başlıklı bölümde daha çok Halkevlerinin yayımlanan eserlerine, seminer ve konferanslarına değinilmiştir. Derginin 30 Ağustos 1941 tarihli 4. sayısında “Yeni Neşriyat” bölümünün yerini “Kitaplar Mecmualar” adlı yeni bir içerik almıştır. Kitaplar Mecmualar kısmında bazı dergilerden yapılan alıntılara yer verilmiştir. “Kitaplar Mecmualar” bölümü 13 Eylül 1941 tarihli 6. sayıda “Kitaplar Gazeteler” başlığıyla değiştirilmiştir. Bu kısımda da çeşitli kitap ve gazetelerden yapılan alıntılara yer verilmiştir. Derginin 13 Eylül 1941 tarihli 6. sayısı ve 11 Ekim 1941 tarihli 10. sayısı arasında Kitaplar Gazeteler bölümü yerini “Seçme Güzel Şiirler” bölümüne bırakmıştır. Dergide “Vecizeler” bölümü 23 Ağustos 1941 tarihli 3. sayıdan itibaren başlamış, aralıklarla 24 Ekim 1942 tarihli 57. sayıya kadar derginin iç kapak sayfasında yer almıştır. Çınaraltı dergisi, uzun süre iç kapak sayfalarını Kitaplar Mecmualar, Kitaplar Gazeteler, Seçme Güzel Şiirler, İktibaslar başlıklarına ayırmıştır.

Çınaraltı dergisine 3 Nisan 1943 senesinde 80. sayıda Yeni İlim ve Teknik adlı yeni bir bölüm eklenmiştir. Bu bölümde Çınaraltı dergisi haftalık yayımlanan dergi olma özelliğini kullanarak okuyucularını haftalık gelişen bilim ve teknoloji alanlarında bilgilendirmiştir.

Sanatın dallarından biri olan musiki alanında da dergide Hüseyin Namık Orkun’un *Macaristan’da Türk Musikişinasları*, *Eski Musikimiz*, F. Saltkan’ın *Seçme Beşik Türküleri*, Hakkı Süha Gezgin’in *Ses ve Saz Erenleri* başlıklarının altında yazıları yayımlanmıştır.

Tarih içerikli konularda dergide yazılar yazan isimler şu şekildedir: Zeki Velidi Togan, Reşit Saffet Atabinen Rıza Yalgın, H. E. Erkilet, Abdullah Zihni Soysal, Enver Behnan Şapolyo, Nebil Buharalı, Mükrimin Halil Yinanç, Hasan Adnan Giz, Mustafa Hakkı Akansel'dir.

Sosyal hayata ait konularda ise Mustafa Hakkı Akansel'in *Hayat Bir Vazife Mi Bir Eğlence Midir?*, *Seciye ve Ahlak*, *Yüksek Kültür*, *Hayat Bir Mucizedir* başlıklarının altında yazıları bulunmaktadır.

Tıbbi içerikli konularda dergide Ahmet Caferoğlu'nun *Anadolu Seyahatleri Notları*, Rebi Barkın'ın *Delhi'den Üsküdar'a* yazı dizisi ve Selami İzzet Sedes'in *Gelişi Güzel Konuşmalar* başlıklı yazıları yer almaktadır.

Çınaraltı dergisinin bazı sayılarına *Çınaraltı Ansiklopedisi* başlığı eklenmiştir. Bu bölümde *Petrol Meselesi*, *Yahudiler*, *Ukrayna*, *Türklerin Yaşadıkları Yerler ve Sayıları*, gibi konular ele alınmıştır. Yeni İlim ve Teknik sütununda Mahmut Eren konuyla ilgili yazılar yazmıştır. *Fotoğraflarla Röportaj* kısmında *Yağmurda İstanbul*, *Balık ve Balıkçılar*, *Bahar ve Çiçekler*, 69. sayıdan itibaren *Düşünceler* başlığı altında da İsmail Hami Danişment'in sözlerine kısaca yer verilmiştir.

Peyami Safa'nın dergide birçok konu hakkında yazıları bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir: *Vatan ve Ahlak Milli Ahlak*, *İş Adamı ve Kahraman*, *Avrupa Medeniyeti Yıkılıyor Mu?*, *Hümanizma ve Antigone*, *İdealsiz Adamı Çeviren Boşluk*, *Milli Cemiyetlerde İdeal*, *Yatalak Cemiyetlerin Gençliği*, *Canavar ve Kahraman*, *Harbin Sebebi Milliyetçilik Midir?*, *İlim ve Nazariye Düşmanlığı Milli Ekonomi*'dir.

Dergide *Kitap Tenkitleri* başlığı altında Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban* isimli kitabı, Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz* kitabı, Sabahattin Ali'nin *Kuyucaklı Yusuf'u* Memduh Şevket Esendal'ın *Ayaşlı ve Kiracılar* kitabı, Peyami Safa'nın *Bir Tereddüdün Romanı* kitabı ve Mithat Cemal Kuntay'ın *Üç İstanbul* kitabı yer almıştır.

Çınaraltı dergisinde çevirilere de yer verilmiştir. Çevirisi yapılan bazı isimler şu şekildedir. Georges Rivoire, Paul Valery, Ernest Renan, Maurice Maeterlink ve Maksim Gorki'dir. *Yeni Neşriyat* ve *Kitaplar Mecnualar* adlı başlıklarının altında yeni çıkan eserler, dergiler hakkında bilgi verilmiş, bazı yayın ve kişilerde eleştirilmiştir.

Çınaraltı dergisi, Ankara'daki resim sergisi, Ankara Radyosu, Güzel Sanatlar Akademisi, IV. Dil Kurultayı, Milli Şef'imizin Samsunlulara Hitabesi, Dil Bayramı, Barbaros İhtifali, Maarif Vekilimizin Tamimi, şehir tiyatrolarında oynanan oyunlar, Cumhuriyet Halk

Partisi'nin yeni harflerin kabulünden beri yayınlanan roman ve hikayeler gibi dönemin güncel konularına da yer verilmiştir.

İlk şiirleri Çınaraltı dergisinde yayımlanan ve daha sonra Hisar topluluğunun en önemli isimlerinden olan Mehmet Çınarlı da “Sanatçı Dostlarım” adlı hatıra kitabında Çınaraltı dergisi ile ilgili olarak Fevzi Halıcı'nın görüşlerine benzer değerlendirmelerde bulunmuş, sanat hayatında ilk başarı heyecanını ve ilk büyük sevincini Çınaraltı sayesinde tattığını söylemiştir. 1940'lı yıllarda Orhan Veli ve arkadaşları tarafından ortaya konulan Garip şiir hareketine karşı ilk tepkiler Çınaraltı dergisi etrafında oluşan edebî çevre tarafından ortaya konulmuştur. Çınaraltı dergisinde Garip şiir hareketine karşı pek çok edebî eleştiri kaleme alınmış, bu yazılarda Orhan Veli ve arkadaşları Bobstil olarak vurgulanmıştır.

Orhan Seyfi Orhon, Çınaraltı dergisinde yayımladığı “Ben de Bobstil Şiir Yazabilirim, Fakat...” başlıklı yazısında Bobstil şiiri “kupkuru bir realite mahsulü, şâiranelikten yoksun ve amiyâne” bir şiir olarak açıklamıştır. Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin önemli edebî gruplarından olan Hisar topluluğunun oluşumunda Çınaraltı dergisinin etkisi büyük olmuştur. Hisar topluluğunun önemli isimlerinden olan Mehmet Çınarlı, İlhan Geçer, Yahya Benekay, Gültekin Samanoğlu, Mustafa Necati Karaer ilk şiirlerini Çınaraltı dergisinde yayımlamış ve dergi etrafında oluşan edebî çevrenin genç kadrosu içerisinde yer almışlardır. Hisar topluluğunun zeminini gerek fikir gerekse sanat anlayışı bakımından Çınaraltı dergisi oluşturmuştur.

131. sayıdan itibaren derginin son kapağında *Şundan Bundan* başlığı altında fıkralar, zekâ oyunları yer alırken 133. sayıda derginin 11. sayfasına Dedikodu sütunu yer almıştır. Çınaraltı dergisinde röportajlara da yer verilmiştir. 3 Temmuz 1943'te yayımlanan 93. sayıda 21 sene sonra yurda dönen ve hasta olan Filozof Rıza Tevfik'in röportajı yer almıştır.

Derginin, “Çınaraltı” ismini almasında çınarın Türk şehirlerinin tabii anıtı ve milli sembolü olması etkili olmuştur. Ziya Gökalp'ın Çınaraltı başlıklı yazısı da derginin Çınaraltı ismini almasında etkili olmuştur. Ziya Gökalp, Çınaraltı dergisine sembolik bir anlam yüklemiş ve adı geçen makalesinde, Çınaraltı'nın “Yeni Mecmua” adlı haftalık dergiyi sembolize ettiğini, makalesinde işlediği ve Çınaraltı'nda sohbet ettiği arkadaşının da bu mecmuanın kişisel çıkarlardan temizlenmiş olan ruhu olduğunu ve ayrıca Çınaraltı'nın kültürel milliyetçiliği yansıttığını belirtmiştir. Bundan yola çıkarak derginin sahipleri ve başyazarları Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç, çıkardıkları dergide milliyetçiliği ve Türkçülüğü savundukları için adını Çınaraltı olarak belirlemişlerdir.

Derginin amacını oluşturan ideal düşüncesini “İdeale Doğru” makalesinde farklı yönü ile ele alan diğer bir yazar olan emekli General Hüseyin Emir Erkilet, devletin kalıcılığının kan ve milliyet temellerine dayanmadıkça sağlam ve devamlı bir varlık ortaya çıkaramayacağını ifade etmiştir. İnsana hareketi veren nasıl ruhsa milleti yaşatacak ve yürütecek olan da ülküdür, idealdir düşüncesine sahiptir. Hüseyin Emin Erkilet, bu düşüncesiyle ülküsüz bir milleti cansız bir vücuda benzeterek ülküsüz milletin ölüden farksız olduğunu anlatmıştır. Derginin ilk sayısından itibaren “Türkçü Fikir ve Sanat Mecmuası ve Dilde, Fikirde İşte Birlik” sloganıyla hareket etmesi derginin Türk milliyetçiliğine hizmet için yayımlandığını apaçık göstermektedir. Yusuf Ziya Ortaç, farklı yöre ve coğrafyada yaşasalar bile tüm Türk soyunun aynı amaçta buluştuğunu söylemiş, Çınaraltı dergisinin de bu amaca hizmet ettiğini belirtmiştir.

Derginin ortaya çıkış amacı; Türklere milli bir ideal aşılacak ve farklı coğrafyalarda yaşasalar bile Türkleri aynı ideal etrafında toplamak olmuştur. Çınaraltı dergisi, Türkçülük konusu başta olmak üzere hemen hemen her konuda yazılar yayımlayarak okuyucularını bilgilendirmeyi amaçlamıştır. Bu nedenle makale türündeki yazılara yoğunluk vermiştir. Derginin başyazıları da yayın müdürleri olan Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç tarafından kaleme alınmıştır. Bu iki isim dışında çok sayıda tanınmış isim dergide farklı konularda makaleler yayımlamıştır. Dergide makalesi yayımlanan dönemin başlıca ünlü isimleri şunlardır; Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Emin Yurdakul, Faruk Nafiz Çamlıbel, Mükrimin Halil Yinanç, Behçet Kemal Çağlar, Şükûfe Nihal Başar, Hüseyin Nihal Atsız, Halide Nusret, Edip Ayel, Zeki Ömer Defne, Halit Fahri Ozansoy, Mithat Cemal, Fazıl Ahmet Aykaç, Feyzi Halıcı, H. Nihat Boztepe, Mehmet Çınarlı, Zeki Velidi Togan, R. Oğuz Türkkan, Nejdet Sançar, Enver Behnan Şapolyo, İsmail Hami Danişmend, Peyami Safa, Besim Atalay, Altemur Kılıç, Hüseyin Emir Erkilet, Zafer Arıkbağ, H. Namık Orkun’dur.

Çınaraltı dergisinde yayımlanan makalelerde konu olarak daha çok tarih, şiir, roman, öykü, oyun, eleştiri, dil, kitap, güzel sanatlar, müzik, tiyatro, sanayi, psikoloji, sağlık, iktisat ele alınmıştır. Ayrıca derginin amacına uygun milli konular da işlenmiştir. Bunlar, Türk insanın milli manevi duyguları, Türk tarihi, Türk siyaseti, Türk milli yapısı, Türk milli değerleri, Türk kültürü, Türk mimarisi, Türk insanı, Türklerin yaşadığı coğrafya, Türk insanın yaşam tarzı, Anadolu türküleri, Türk efsaneleri, şarkıları ve kahramanları gibi konular olmuştur.

Çınaraltı dergisi, 9 Ağustos 1941-9 Haziran 1948 yılları arasında yayımlanan 161 sayısı boyunca ağırlıklı olarak edebi, ilmi, iktisadi, dini ve tarihi alanlarda yetkin kişilerin

görüşlerine sayfalarında yer vermiş ve ılımlı Türkçülüğü benimseyerek döneminin önemli ve uzun soluklu dergilerinden olmuştur.

4.2. Çınaraltı Dergisi'nin Çıkış Amacı

1933-1942 yılları arası çıkarılan dergilerde milli dil, milli tarih, milli kültür gibi konuların yanı sıra köy edebiyatı tartışmalarının da sıklıkla yer bulduğu bir dönem olmuştur.

İkinci Dünya Savaşı'nın da yarattığı ortam içinde bu dönemde yayınlanan dergiler, sağ ve sol dünya görüşüne bağlı olarak ikiye ayrılmışlardır. 1938- 1946 yılları arasında çıkan edebiyat ve sanat dergilerinin özellikle üçü sağ eğilimli, geri kalanlarının büyük bir kısmı ilerici, toplumcu gerçekçi, küçük bir kısmı da ilericiliğe gönül vermekle birlikte, yansız, salt edebiyat ve sanat kaygısında olmuştur. Tüm bu dergiler içinde Çınaraltı, Millet ve Büyük Doğu dergileri komünizm ve sosyalizm düşmanlığında ortak görüşte olmuşlardır. Özellikle Çınaraltı ve Millet dergileri, İkinci Dünya Savaşı günlerinin Türkiye'de filizlendirdiği Hitler yanlışı özelemler içindeki, milletçi, ırkçı ve Turancı yazarların dergâhı durumdadır. Orhan Seyfi Orhon'un çıkartmış olduğu Çınaraltı dergisi Alman naziliğini destekleyen bir tavırla, 20 Ağustos 1944-18 Ekim 1944 yılları arasında tam 146 sayı yayınlanmıştır. Milliyetçi, Türkçü, ırkçı ve Turancı bir kadroyla yayın hayatında yer almıştır.

26 Ağustos-6 Eylül 1944 yılları arasındaki ikinci devrede dergi, gazete görünümünü almıştır. Ancak dört sayı süren ve yayına Yusuf Ziya Ortaç'ın ikinci defa katıldığı bu devrede dergiye milliyetçilik meselesi, dil ve edebiyat konularıyla şiirler hâkim durumda olmuştur. 17 Mart-9 Haziran 1948 seneleri arasındaki üçüncü ve son devrede derginin sahibi ve başyazarı Yusuf Ziya Ortaç olmuştur. Bu devrede sadece 11 sayı yayımlanabilen derginin yayın hayatı 9 Haziran 1948'de sona ermiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın Almanlar aleyhinde sonuçlanmasıyla derginin yayımına son verilmiştir.

Çınaraltı dergisi, dönemin diğer dergilerine göre daha ılımlı bir Türkçü yaklaşım sergilemiştir. Dergi, Türkçü ve milliyetçi tutumunu ırkçılıktan kesin çizgilerle ayırmıştır. Orhan Seyfi Orhon, ırkçılıkla ilgili olan düşüncelerini dergide de "Biz milleti dil, din, hars ve vicdan birliği manasında anlamaktayız." sözleriyle dile getirmiştir. 1940'ların siyasal koşullarında resmi platformlara taşınan ırkçı söylemlerin başı dergiler olmuştur. İnsanları ırk ve kan bağı doğrultusunda saf tutmaya çağıran dergilere göre Çınaraltı dergisi daha geniş toplulukları Türklük ülküsü etrafında toplamaya çalışmıştır. Bu ülkü, Turan idealine ulaşma arzusu kadar, mevcut Türkiye'yi güçlü ve kendinden emin bir duruma getirme amacıyla olmuştur. Gök-Börü, Bozkurt gibi saldırgan üsluplu dergiler Türk ırkının üstünlüğü

tartışmasız bir gerçek olarak kabul etmişlerdir. Çınaraltı dergisi ise İslami ve Anadolu cu söylemlere açık olmuştur. Milli şuur ile güçlü bir ülke olma hedefini vurgulamıştır.

1942-1944 yılları arasında ülkenin en fazla okunan dergisi olan Çınaraltı, başyazarlarının Milli Edebiyat döneminden gelen rasyonel tavrıyla ortalama aydın zümresiyle iletişim kurmuş ve genç kalemlere yer vermesiyle yaygın bir okur kitlesine ulaşmıştır. Diğer Türkçü dergilere kıyasla Müslümanlığa bir yaşam biçimi olarak atıfta bulunması da okunmasında etkili olmuştur. Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç ırkçılığa sadece lafzen karşı çıkmışlardır. Turancı projelere mesafeli durup teritoryal milliyetçiliği benimsemişlerdir. Derginin yazarları milleti sadece etnik kökenle tanımlamanın Türk milletinin birlik ve beraberliğine zarar getireceğini söylemişlerdir. Çınaraltı dergisi, hükümete paralel olarak savaş karşıtı bir anlayış içinde olmaktan rahatsızlık duymuştur. Dergide genel olarak savaşa borç ve töhmet altında kalmama gerekçeleriyle karşı çıkmakla birlikte Türklüğün tarihinin kahramanlıklarla dolu olduğunun unutulmaması gerektiğinden bahsetmiştir.

Çınaraltı dergisinde din konuları, milli şuurun güçlendirilmesi açısından ele alınmıştır. Dinin sosyal bütünleşmeyi sağlayan yönünü vurgulayan dergi, dinin siyasallaştırılmasına da karşı çıkmıştır. Paganist yönelimlere sıcak bakmamıştır. İslami alanda yazılan şiirlere de dergide yer verilmiştir. Derginin 1940'larda geniş bir kitleye ulaşmasında dinle ilgili tutumu etkili olmuştur. Dini millileştirme arayışı açısından rejimle aynı çizgide yer almış ama rejim bunu kitabi bir şekilde yapmıştır. Geleneği ve dinselliği milli şuurun yapısal unsuru olarak gören Çınaraltı dergisi, 1945 sonrası milliyetçi-muhafazakâr söylemin mayalandığı bir yer olmuştur.

4.3. Çınaraltı Dergisi'nin Yazar Kadrosu

4.3.1. Orhan Seyfi Orhon

4.3.1.1. Orhan Seyfi Orhon'un Hayatı

Orhan Seyfi Orhon, 23 Ekim 1890'da İstanbul Çengelköy'de doğmuştur. Babası emekli Miralay Mehmed Emin Bey, annesi ise Nimet Hanım'dır. Orhon, eğitimine Çengelköy'de başlamıştır. 1902 senesinde Havuzbaşı Mektebi'ne, 1905 senesinde Beylerbeyi Rüştîyesi'ne ve 1909 senesinde de Mercan İdadisi'ne gitmiştir. Yükseköğrenimini de Dârülfünun Hukuk Mektebi'nde tamamlamıştır. Meclis-i Mebusan Kavanin Kalemî'ndeki memurluk görevinden sonra gazeteciliğe atılmıştır. 1919'da Akbaba, 1924'te Papağan ve Resimli Dünya, 1926'da Güneş, 1932'de Edebiyat Gazetesi, 1935'te Ayda Bir ve 1941'de Çınaraltı gibi gülmece ve edebiyat dergilerini çıkarmıştır. Ayrıca Harp Akademisi, Harbiye Mektebi, Erenköy Kız

Lisesi'nde öğretmenlikler yapmıştır. 1944 yılında siyasete atılmıştır. 1946-1950 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi'nden Zonguldak milletvekili olmuştur. 1965-1969 yılları arasında da Adalet Partisi'nden İstanbul milletvekili olmuştur. Son Havadis fıkra yazarıyken vefat etmiştir. Yazarın mezarı Zincirlikuyu'da bulunmaktadır.

4.3.1.2. Orhan Seyfi Orhon'un Fikri Şahsiyeti

II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte İstanbul ve imparatorluğun belirli şehirlerinde büyük bir fikri ve siyasi hareketlilik başlamıştır. Bu ortam etkisini edebiyat alanında da göstermiştir. Böyle bir siyasi ortamda Orhan Seyfi Orhon'da devrin etkisi altında fikir ve edebiyat hareketlerine katılmıştır. Bu dönemin bütün hayat sahasını kaplayan ana unsurlar asrılık, İslamcılık ve Türkçülük olarak bilinen üç cereyan olmuştur. Bu akımlar arasından Türkçülük, Orhan Seyfi'nin ölümüne kadar hayatını, fikir ve sanat dünyasını yönlendirmiştir. Ancak bu dönemde Orhon, İttihat ve Terakki içinde aktif bir rol üstlenmemiştir. Bunun sebebi, Türkçülük akımının Orhan Seyfi'ye göre daha güçlü fikir adamlarına sahip olması ve onlara nispeten yazarın daha genç olmasıdır. O dönemin bütün Türkçü yazar ve şairleri gibi Orhan Seyfi Orhon'da Ziya Gökalp'in etkisi altında kalmıştır. Ziya Gökalp'e göre Türk milletinin ruhuna hitap edecek şiirler heceyle ve sade bir dil ile yazılmalıdır. Şiirler mutlaka memleketten bahsetmelidir. Böyle bir poetikanın dayanacağı tek akım Türkçülük olmuştur. Türkçülüğü benimseyen kişilerle tanışmamış olsa da yine de bu yolda ilerlemeye devam etmiştir. Edebî anlayışının şekillenmesinde bu ideolojik yaklaşımın etkisi önemli yer tutmaktadır.

Orhan Seyfi Orhon, Türkçülüğünü ve Türkçülüğünün niteliğini açık bir dille ortaya koymuştur. Çınaraltı dergisindeki çeşitli yazılarında da Türkçülüğün kendisi açısından önemini dile getirmiştir. Yazar, Türkçülüğü 1910'lu yıllarda nasıl anlıyorsa 1940'lı yıllarda da aynı şekilde savunmaya devam etmiştir. Türkçülükte din konusu üzerinde de durmuştur. Yazar, Türkçülüğü “Âmentü” yazacak ölçüde benimsemiştir.

4.3.1.3. Orhan Seyfi Orhon'un Edebi Şahsiyeti

Orhan Seyfi Orhon'un yayın faaliyetleri öğrencilik yıllarında başlamıştır. Mercan İdadisi'nde öğrenci iken, bu dönemde bir okul dergisi çıkarmaya karar vermiştir. El yazısıyla hazırlanan dergi hakkında kaynaklarda bilgi mevcut değildir. Orhan Seyfi ve arkadaşlarının hatıralarında bu dergi ile ilgili herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Gazetecilikle ilgili ilk önemli teşebbüsü yine öğrencilik yıllarında yayınladığı Hıyâbân dergisi olmuştur. Darülfünun Hukuk Mektebi'nde birkaç arkadaşıyla birlikte yayınladığı bu dergi iki haftada bir perşembe

günleri yayınlanan bir edebi risaledir. Sadece beş sayı yayınlanmıştır. İlk şiirlerini de yine Hıyâbân dergisinde yayınlamıştır. Orhan Seyfi, kısa bir süre şiirlerini aruzla yazmıştır. Hece ölçüsünü benimsedikten sonra da bu şekilde yazmaya devam etmiştir. 1917 yılında Yeni Mecmua’da yayınladığı şiirleriyle tanınmıştır ve Hecenin Beş Şairi’nden biri olmuştur. Bireysel duyguların hâkim olduğu ve daha çok dörtlüklerle kurulmuş yalın bir Türkçe’nin kullanıldığı şiirler yazmıştır.

Orhan Seyfi’nin yazılış tarihi itibarıyla en eski şiiri Ö. Seyfeddin imzalı “Kış Gecelerinde: Neşide-i Davet” olmuştur. Yayımlanan ilk şiiri ise Kehkeşan’daki “Bir Mersiye: Bir Âşîyan İken” isimli şiiridir.

Orhan Seyfi Orhon 1922 yılında yayımlanan Gönülden Sesler kitabından istediğini alamayınca yayımcılığa yönelmiştir. Aydede ve Âyine dergilerinde mizah yazıları yazmaya başlamıştır. 1922 yılında Akbaba, 1924-1927 arasında Papağan ve Yeni Kalem dergilerini yayınlamıştır. 1924-1926 yılları arasında Resimli Dünya ile çocuklar için de gazete yayınlamayı ihmal etmemiştir. 1927 senesinde Güneş dergisini yayınlamıştır. 1928-1932 yılları arasında Edebiyat Gazetesi, Ayda Bir, Her Ay, Her Şey isimli gazete ve dergilerini Yusuf Ziya ile birlikte çıkarmıştır. Yine bu dönemde bir okul dergisi olan Hızlanış isimli dergiyi çıkarmıştır. 1941 senesinde de Çınaraltı dergisini yayınlamıştır. Bu dergi Türkçülük ideolojisine bağlı bir süreli yayındır.

4.3.2. Yusuf Ziya Ortaç

4.3.2.1. Yusuf Ziya Ortaç’ın Hayatı

Yusuf Ziya Ortaç, 23 Nisan 1895’te İstanbul Beylerbeyi’nde dünyaya gelmiştir. Babası Mühendis Süleyman Sami Bey, annesi ise Huriye Hanım’dır. Yusuf Ziya Ortaç iki defa evlilik yapmıştır. İlk evliliğini 1916 yılında Bebek’teki yengesinin kızı ile yapmıştır. İkinci evliliğini ise 1924 yılında Güzide Hanım’la yapmıştır. Güzide Hanım’ın kız kardeşiyle Orhan Seyfi Orhon evli olduğu için ikisi bacanak olmuşlardır.

Yusuf Ziya, öğrenim hayatına Beylerbeyi’nde başlamış ve burada İstavroz Abdullah Ağa Mektebi’ne gitmiştir. Son sınıfa kadar okuduğu Vefa İdadisi’ndeki öğreniminin yanı sıra Fransızca öğrendiği için Kuzguncuk’taki Alyans İzzailit Mektebi’ne 6 yıl boyunca gitmiştir. Yusuf Ziya Ortaç, yarım kalan lise hayatını Hadika-i Meşveret İdadisi’nde son sınıfı okuyarak bitirmiştir. Ortaç, babasının isteğiyle daha önceleri mühendis olmak istemiş ve bunun için de özel matematik ve geometri dersleri almıştır. Ancak bir süre sonra ilgisi fenden edebiyata yönelmiştir. 1915 yılında İzmit Sultanisi’nde başladığı edebiyat öğretmenliğine sonradan

İstanbul'daki yabancı okullarda devam etmiştir. 1946-1950 yılları içinde Ordu milletvekilliği görevini yapmıştır. Bundan sonra ise sahibi olduğu Akbaba dergisinin yayınlarına dönmüştür. Ortaç, geçirmiş olduğu bir kalp krizi rahatsızlığından dolayı vefat etmiştir ve Zincirlikuyu mezarlığına defnedilmiştir.

4.3.2.2. Yusuf Ziya Ortaç'ın Fikri Şahsiyeti

Orhan Seyfi Orhon'un hayatından bahsederken anlattığımız gibi Yusuf Ziya Ortaç'ın da sanat hayatında etkili olan kişi Ziya Gökalp olmuştur. Yusuf Ziya'nın da fikir ve edebiyat hayatına yön vermiştir. Ziya Gökalp, 1911 tarihinde Selanik'te Genç Kalemler'in yayımlanmasından sonra İstanbul'da konferans vermeye başlamıştır. Bu konferansta gençlere, Türk'ün tarihini, töresini, edebiyatını, şiirlerini ve hece veznini tanıtmıştır. Yusuf Ziya Ortaç da Ziya Gökalp'in bu konferanslara katılan öğrencisidir. Mehmet Önal kitabında Yusuf Ziya'nın Ziya Gökalp için söylemiş olduğu sözleri şu şekilde aktarmıştır:

Bilgi Derneği, İctihad evinin ikinci katında, Orhanîye Matbaası'nın karşısında idi. Rıza Tevfik bana:

--Seni Ziya Bey tanımak istiyormuş, demişti. Ziya Gökalp... Orada başka yüzler göreceksin, başka sesler duyacaksın...

"Kapıdan içeri girdiğimiz zaman içeride yeşil çuha örtülü, uzun bir masa başında tek adam oturuyordu: Dolgun yüzlü, pos bıyıklı, yaygın bir adam. Gömleğinin yakası ve kravatının düğümü, gerdanın altında kaybolmuştu."

"Hayalindeki dev, Ziya Gökalp, işte bu adammış."

"Ziya Gökalp, üç dilden, Türkçeden, Arapçadan, Farsçadan karma bir dil yapılamayacağını anlattı... Yazı dilinin konuşma dilinden ayrılmayacağını ve Anadolu'nun bile Karadeniz'in bile giremediği arûzun, bizim veznimiz olamayacağını anlattı."

"Ertesi gün cuma günü Bilgi Derneği'ne geldiğimiz zaman, Orhan Seyfi'nin de, Enis Behiç'in de, benim de ceplerimizde hece vezni ile, güzel Türkçe ile yazılmış birer şiir vardı."

Yusuf Ziya Ortaç, işte bu şekilde Ziya Gökalp'e duyduğu hayranlığını ve edebi yönden aldığı kararlardaki etkisini dile getirmiştir.

Yusuf Ziya, Ziya Gökalp'le tanıştıktan sonra hece ölçüsüyle yazdığı ilk şiiri "Gecenin Hamamı" isimli şiiri olmuştur. Bundan sonra da hece ölçüsüyle yazmaya devam etmiştir. Aynı zamanda Ortaç'ın şiirlerinde Yahya Kemal'in büyük etkisi görülmüştür. Bu durum en çok Akından Akına adlı şiir kitabı ile aynı isimi taşıyan şiiri ile Yahya Kemal'e ait olan "Akıncılar" şiirinde fark edilmektedir.

Yusuf Ziya da aynı Orhan Veli gibi Türkçülük görüşünü kabul edip bu görüşün hem şiirlerinde hem de edebiyatta yorumlanması konusu üzerinde durmuştur.

1908 tarihli İkinci Meşrutiyet ve 1912 tarihli Balkan Savaşı Türk siyasi ve kültürel hayatında büyük değişimler meydana getirmiştir. Bu olaylar meydana gelmeden önce Osmanlıcılık, İslamcılık, Ümmetçilik, Batıcılık ve Türkçülük etrafında tartışmalar başlamış ve

Türkçülüğün en çok savunulduğu döneme gelinmiştir. Önceleri edebi bir hareket olarak başlayan Türkçülük, sonradan İttihat ve Terakki'nin programında yer almış ve siyasi çalışmalarında etkili olmuştur. Daha önce de bahsetmiş olduğumuz gibi Yusuf Ziya'nın Türkçülük ile ilgili düşüncelerinin şekillenmesinde Ziya Gökalp'in yapmış olduğu konferansların büyük etkisi vardır.

4.3.2.3. Yusuf Ziya Ortaç'ın Edebi Şahsiyeti

Yusuf Ziya Ortaç, yazı hayatına ilk olarak şiirle başlamıştır. Katıldığı bir yarışmada birincilik kazanmasını sağlayan ilk şiiri 1914 yılında Kehkeşan dergisinde yayımlanmıştır. Kehkeşan'daki şiir yarışmasının sonucunda Halid Fahri, Yusuf Ziya'ya hediye olarak bir boyunbağı vermiştir. Mehmet Önal'ın kitabına göre bu hediye ile ilgili düşüncesini Yusuf Ziya şu şekilde anlatmıştır:

“Bundan yirmi beş yıl evvel Halid Fahri'nin taktığı bu boyunbağı, beni bir yular gibi, hâlâ bu nankör yolda sürüklüyor.” demiştir.

Yusuf Ziya, kısa bir süre sonra İctihad dergisinin sahibi Abdullah Cevdet Bey ile tanışmış ve bu dergiye şiirlerini göndermeye başlamıştır. Balkan Savaşı'nı anlatan ikinci şiiri de bu dergide yer almıştır. İctihad dergisinde aruz ölçüsüyle yazdığı şiirleri yayınlanmıştır. Bunların en önemlisi de “Tekke-i Şitâ” şiiridir. Yusuf Ziya Ortaç, Ziya Gökalp ile tanıştıktan sonra ve Bilgi Yurdu'ndaki toplantılara katıldıktan sonra hece ölçüsüyle şiirler yazmaya başlamıştır. Toplantıya hece ölçüsüyle yazmış olduğu Gecenin Hamamı isimli şiiri ile gelmiştir. Bu şiiri Türk Yurdu dergisinde yayınlanmıştır. Yusuf Ziya, üç perdelik manzum bir piyes olan Binnaz adlı yapıtı yazmıştır. Bu yapıt, 17 Nisan 1917'de Dârü'l-bedâyî sahnelerinde oynanmıştır ve büyük ilgi görmüştür. Bu oyun tiyatro tarihinde heceyle yazılmış ve sanat değeri üstün olan ilk manzum piyes kabul edilmiştir.

1916 tarihinde şairin ilk kitabı olan Akından Akına adlı şiir kitabını yayınlamıştır. 1917 yılında yayınladığı şiir kitabı olan Cenk Ufukları ise savaştan orduya ve millete manevi güç olmuştur.

Yusuf Ziya Ortaç, 1918 yılında hiciv şiirleri yazmaya başlamıştır. Bu şiirlerini Diken dergisinde “Çimdik” mahlası ile yazmıştır. Şairin, sanat endişesi taşıyan şiirlerinin yerini 1921 yılından sonra mizah ve aşk konulu şiirleri almıştır. Yusuf Ziya Ortaç'ın, mizahi şiirler ve piyesleri dışında Ayine, Akbaba, Aydede gibi mizah dergileri, İnci, Ayda Bir, Sizin İçin gibi magazin dergileri ve Alemdar, İkdâm, Vakit, Cumhuriyet gibi günlük gazetelerde de yazıları ve şiirleri bulunmaktadır.

Yusuf Ziya, 1938 tarihinde Bir Servi Gölgesi isimli bir şiir kitabı daha çıkarmıştır ve bu kitapta en çok işlenen tema “ölüm” olmuştur. Yusuf Ziya, Orhan Seyfi ile birlikte Çınaraltı isimli dergide uzun süre yazı ve şiirlerini yayınlamıştır. Derginin 71. sayısında Çınaraltı dergisinden ayrılmış ve bu sıralarda Alman Sen Jorj okulunda edebiyat öğretmenliği ve Sular İdaresi’nde Meclis üyeliği görevlerini yerine getirmiştir. 1962 senesinde son şiir kitabı olan Bir Rüzgâr Esti’yi yayımlanmıştır. Bu tarihten ölümüne kadar ki süreyi Akbaba dergisinde yazarak geçirmiştir.

5. BÖLÜM

ÇINARALTI DERGISİNE GÖRE TÜRK, TÜRKÇÜLÜK VE MİLLİYETÇİLİK

5.1. Türk’ün Tarifi, Türk Irkı ve Özellikleri

Türkler, etnografya ve tarih ilimleriyle ilgilenen kişilerin bazen “Türk Tatarı”, bazen “Türk-Tatar-Moğol” diye bahsettikleri bir ırktan gelme, adetleri ve dilleri birbirine yakın olan kavim ve kabilelerin bütünü olarak kabul edilmiştir. Osmanlı yazarlarının, Tatar dedikleri Kazanlılar, Azerbaycanlılar, Kırgızlar ve Yakutlar da Türkler tabirinin içinde yer almaktadır.

Türk ırkı ve özellikleri ile ilgili görüşler Çınaraltı dergisinin birçok sayısında ele alınmıştır ve şu şekilde aktarılmıştır:

Nurettin Ardıçoğlu’nun *Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri* başlıklı makalesinde, araştırmacıların düşünceleri etrafında Türk ırkının etnik kökeni ele alınmıştır. Bu makalede, ırk konusunun daha önce yabancı araştırmacılar tarafından ele alınması deri renklerine göre; beyaz, sarı, siyah, kırmızı şeklinde sınıflandırılmış olması ve Türklerin sarı ırktan olduğu iddiasının ortaya atılmasından bahsedilmiştir. Ancak bu iddiaların Türkiye’de kabul edilmediği ve yapılan incelemeler sonucunda bu konudaki haklılığın ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Yine makalede ırk konusu zoolojik bir olay olarak görülmüş ve Türkiye’deki ırk konusunu kültürel konularla karıştıran İsmail Hami Danişmend gibi isimler de eleştirilmiştir. Makalede yapılan araştırmalara göre Türk ırkının Alp ırkı içerisinde olduğu ve bu ırka ilk kez İsviçre Alp mıntıkasında rastlandığı için bu isimle anıldığı söylenmiştir. Fakat makalede Türk için Alp ırkı yerine Turan ırkı kavramının kullanılmasının daha doğru olduğu belirtilmiştir.

Hüseyin Emir Erkilet’in, *İdeale Doğru* isimli makalesinde insanın aile ve cemiyet içinde doğduğunu söylemiştir. İlk insan topluluklarının kabile olduğunu ve bunların, insan cemiyetlerinin menfaatlerini korumakla birlikte kan ve soy ayrıcalıklarını korumaya yarayan ilk içtimaî teşekküller olduğunu dile getirmiştir. Makaleye göre dışarıya kız vermenin ve

yabancı kız almanın, kabileler arasında uygun olmamasının en önemli sebebinin soyun korunması düşüncesi olduğunu belirtmiştir. İktisadî, ticarî, siyasî, askerî ve coğrafi nedenlerin onların birbirleriyle ilişkilerinin daha da artmasını ve genişlemesini sağladığını söylemiştir. Erkilet'e göre savaşlar ve dinî hareketler insanların kabileler dışında ilişkiler, cemiyetler ve devletler kurmalarına sebep olmuştur. Ama sadece kılıç gücüyle veya din ve mezhep nedeniyle kurulan devletlerin, kan ve milliyet temellerine dayanmadıkça, sağlam ve sürekli bir varlık gösteremeyeceklerini belirtmiştir. Ona göre, zorla kazanç gibi gelip geçici ihtiyaçlarla kurulan cemiyetler, nedenler ortadan kalktığı zaman dağılmaya mahkûm kalacaklardır. Kan bağı yani milliyet şuuru temeline dayanan topluluklarda durumun tersine olduğunu söylemiştir. Bu makalede, milleti yaşatacak ve yürütecek olan unsurun ülkü olduğunu belirtmiştir. İdealsiz milleti cansız vücuda benzetmekte ve ölüden farksız olduğunu söylemektedir. Türk milletinin de ortak ideale sahip olması ve bu ideal etrafında birleşmesi gerektiğini söyleyerek bu idealin, kurtuluş ve birlik olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Erkilet makalesinde devletlerin korunmasında nüfusun önemli bir güç olduğunu, Türk milletinin güçlü bir koruma için birleşerek nüfusunu arttırması gerektiğini söylemiştir.

Türklerin önemli özelliklerinden biri de milli kimliklerine düşkün olmalarıdır. Hüseyin Namık Orkun da *Milli Benlik* başlıklı makalesinde bu konuya değinmiştir. Makaleye göre, geleneğe ve asalete önem veren Türkler millî benliklerine son derece bağlı olduğunu belirtmiştir. Orkun makalesinde, Asırlar boyu Çinlilerle mücadele ettiklerini ve Çinlilerin bu mücadelelere son vermek için birçok tedbire başvurduklarını, en sonunda da Türkleri Çinlilestirmekten başka bir yol bulamadıklarını anlatmıştır. Bunun için bazı Hun çocuklarını Çine kabul ettiklerini, Çin terbiyesi verdiklerini ve Çinlilestirmeye çalıştıklarını söylemiştir. Sonra bu Çinleşmiş Türkleri Hun arazisine göndererek Çin ahlâk ve âdetini onların arasında yaymak isteyen Çinliler olduğunu söylemiştir. Orkun makalesinde, Hunların ve Göktürklerin milli benliklerine, dillerine, Türk ahlakına, geleneklerine bağlı kalarak bunları koruduklarını söylemiştir. Türklerin inançlarında Türk tanrısı, dilde Türk alfabesi gibi kavramları kullanarak milletler arasında kendi benliklerini her zaman korudukları ve korumaya devam edecekleri belirtilmiştir.

Al Temur Kılıç, Türk milletinin önemli bir özelliği olan gerçekçiliğine *Bizim Ütopiamız* adlı makalesinde; *Biz realist bir milletiz ve atalarımızdan millî fedakârlığı ve feragati tevarüs etmişizdir. Hayatı olduğu gibi kabul ederiz ve bizim utopiamızı Türklerle ve yalnız Türklerle meskûn bir vatanda mevcudiyetlerinin yegâne sebebinin ırklarına hadim olmak olduğuna inanmış fertler yaratacaktır.* sözleriyle değinmiştir. Al Temur Kılıç, Türk halkının başka

toplumlar gibi gerçekleşmesi mümkün olmayan, gerçekleşse dahi uzun sürmeyecek hayaller peşinde koşmadığını söylemiştir. Ayrıca makalede, Türk milletinin Ruslar gibi komünist hayallere kapılmadığını, Türklerin atalarını örnek alarak hayatı olduğu gibi kabul ettiğini ve en önemli ütopyasının ise bütün Türklerle aynı topraklarda yaşamak olduğu belirtilmiştir.

Hüseyin Nihal Atsız'ın, *Türk Ahlakı* adlı makalesinde ahlâkın meydana gelmesinde en büyük sebebin ırk olduğunu söylemiştir. Bir cemiyetin ahlâkının ancak ırkının karışmasıyla değişebileceğini belirtmiştir. Türk ahlâkının en eski çağlardan beri cemiyetçi olduğunu söylemiştir. Atsız, Türklerde cemiyetin çıkarlarının insanlarıkinden üstün tutulduğunu anlatmıştır. Bununla birlikte güçlü şahsiyetlerin daima saygı gördüklerini ve cemiyete faydalı olduklarını ifade etmiştir. Bireylige değer vermeyen Türk ahlâkının, kişiye hürmet ettiğini söylemiştir. Türklerin ahlak konusunda ilk sırada yer aldığı ve bu yargıya başka milletlerin Türkler hakkındaki görüşlerinin dikkate alınarak ulaşıldığı ifade edilmiştir. Hüseyin Nihal Atsız ayrıca makalede, Hun Türklerinde çocukların cemiyete faydalı olabilecek terbiye ile yetiştirildiğini, cemiyete faydası dokunmayacak kadar yaşlanan insanların intihar ettiğini ifade ederek Türk ahlâkının cemiyetçi yönünü vurgulanmıştır. Yine makalede, Türklerin cinsî ahlâklarının da yüksek olduğunu, yuva, aile ve eşin saygıdeğer tutulduğunu anlatmıştır. Evli bir kadına saldırı cezasının idam olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kadının hür olduğunu, kocası uzak yolculuğa gitmiş bile olsa eve gelen yabancı erkeğin konaklamasında sakınca olmadığını söylemiştir. Kendisine saygı ile bakıldığı için bundan bir kötülük de doğmadığını ifade etmiştir. Anadolu Yörüklerinde ve Türkmenlerinde, Türkistan göçebelerinde bu âdetin devam ettiğini belirtmiştir. Türklerin hem ahlâklı hem de iradeli bir millet olduğunu söylemiştir. Zaten bu ikisinin de birlikte bulunduğunu anlatmıştır. Atsız, yasayı yükselmenin, ahlâkı ve iradesi sağlam olan milletlerin hakkı olduğunu söylemiştir. Ahlâkın, millet yapısının temeli olduğunu ve bu olmadan hiçbir şey olmayacağını belirtmiştir.

Al Timur Kılıç'ın, *Harp* başlıklı makalesinde, Türklerin yaratılıştan gelen savaşçı özellikleri sayesinde şanlı bir tarihe sahip olduklarından söz edilmiştir. Ayrıca makalede Türkler için savaşın şahsi bir mesele değil ırkın yüksek menfaati ve Türk milletinin sonsuza kadar yaşayabilmesi için gerekli olan Türklerin yaratılış özelliği olduğu anlatılmıştır. Al Timur Kılıç, Çınaraltı dergisinde yazdığı makalede savaşı medeniyetsizlik olarak görenler için şu sözleri söylemiştir:

Harbi medeniyetsizlik diye tavsif edenler, harbin en büyük bir medeniyet nâkili olduğunu unutuyorlar. (Arapların İspanyayı fethetmeleri, Haçlı seferleri ve İstanbul'un Türkler tarafından zaptı sayesinde ki Şarkın feyzi Garba geçebilmiştir. Ayrıca savaşçılığın

Türklerin şanlı tarihinin ve bugünkü halinin bir parçası olduğunu da dile getirmiştir. Savaşın toplumlar arasında kültürel etkileşimin artmasında büyük bir role sahip olduğu da belirtilmiştir. Ayrıca savaşın gerekli olduğu ve toplumları olgunlaştırdığı, bu nedenle toplumların her zaman bu hayat mücadelesine hazır olması gerektiğine değinilmiştir.

Hüseyin Emir Erkilet'in *Vazife Aşkı* isimli makalesinde, Türklerin önemli özelliklerinden biri olan görev bilincine değinmiştir. Makalede Türklerin en eski zamanlardan beri yüksek ve ileri bir vazife duygusuna sahip olduğu bunun en büyük kanıtının da Orhun Yazıtları olduğundan bahsedilmiştir. Orhun Yazıtlarında Türk hakanı şöyle demiştir:

Türk tanrısı Türk milleti yok olmasın diye atalarımı gönderdi ve beni gönderdi. Ben hakan olunca, gündüz oturmadım, gece uyumadım. Türk milleti açtı doyurdum. Çıplaktı giydirdim. Fakirdi zengin ettim. Bu sözler Türklerde vazife duygusunun en eski devirlerden beri ne kadar ileri ve yüksek olduğunu göstermektedir.

Erkilet, eskiden beri Türklerdeki görev anlayışının böyle olduğunu ifade etmiştir ve kutsal bir duygu ile yaptıklarını söylemiştir. Görevin, özellikle yurt ve ulus için olduğu zaman kutlu olduğunu ifade etmiştir. Bundan dolayı görev uğruna, yalnız rahat uykunun değil, mal ve canın da feda edildiğini söylemiştir. Ayrıca makalede, savaşlarda askerlerin çeşitli sıkıntılara katlanmasıyla birlikte yaralanıp şehit olmaya razı olmalarının hep bu görev aşkıdan kaynaklandığından söz edilmiştir. Erkilet makalesinde, Mete'nin kararlarına hâkim olan nedenin fikir ve ahlâk görevi duygusundan kaynaklandığını söylemiştir. Onun, Hakan olarak görevinin yurt ile ulusu korumak olduğunu söylemiştir. Bunun için gereksiz bir savaştan çekinmesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü gereksiz bir savaşın yurda ve ulusa yalnız zarar vereceğini söylemiştir. Makalesinde, hükümdarın atının ve karısının ulusla yurdun çıkarlarına değışilmediğini söylemiştir. Ama yurttan bir parça dahi kimseye verilemezdi çünkü vatanın bir karış toprağını bile yabancıya verme yetkisinin ne hükümdarda ne de halkta olmadığına değinilmiştir. Yurdun üzerinde, onun topraklarında gömülü yatan ataları ile doğacak torunlarının bile haklarının olduğu söylenmiştir. Yurdun toprağında gözü olan düşmana karşı savaşmanın hükümdar için de ulus için de kutlu bir görev olduğu belirtilmiştir. Türklerde vazife duygusunun yüksek ve kutlu olduğu, vazife hissi olmadan milletin, milliyetçiliğin ve vatanseverliğin olmayacağı da vurgulanmıştır.

Nurettin Ardıçoğlu'na ait olan *Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri* isimli makalede, Turan yani Alp ırk ve dilinin temelde bir kavme ait olduğu ama zaman içerisinde yaşanan değışim ile bunun bozulduğu anlatılmıştır. Bu makalede Turan ırkında yaşanan değışimin, Turan ırkından olan ama Turan dilini konuşmayan kavimler, Turan ırkından

olmayan ama Turan dilini konuşan kavimler, Turan ırkından olan ve Turan dilini konuşan kavimler şeklinde gerçekleştiği aktarılmıştır. Bu değişimin Turan ırkından olanların istila ve yurtlanması sonucunda başka kültürlerin etkisi altına girerek Turan dilinin unutulmasıyla ve Turan ırkından olmayıp Turan ırkının hâkimiyeti altında yaşayarak Turan dilini öğrenilmesiyle olduğu ifade edilmiştir.

Mustafa Hakkı Akansel'in *Şeref ve Haysiyet* başlıklı makalesinde, Türkler başta olmak üzere yakın tarihte büyük devletler kuran milletlerin şeref ve haysiyetinin ele alındığını söylemiştir. Bu makalede, milletleri yaşatan en önemli unsurun şeref ve haysiyet olduğunu, şeref ve haysiyetini kaybeden milletlerin yok olmaya mahkûm olduğunu belirtmiştir. Yine makalede yakın tarihte büyük devletler kuran İngilizlerin, Almanların, Japonların ve Fransızların tarihinden şeref ve haysiyet ile ilgili olaylara örnek verilmiştir. Makalede Türk milletinin, dünyanın en şanlı, en şerefli, en haysiyetli milletlerinin başında geldiğini ifade etmiştir. Makalenin devamında Türk milletinin şanını, şerefini göstermek için Çanakkale Savaşı sırasında yaşanan olaylara da örnek verilmiştir.

Mustafa Hakkı Akansel'in *Türk Ruhu* başlıklı makalesinde, Japonların kısa zamanda sanayileşmesine, bilim ve teknoloji alanında gelişmesine, ülkede refah seviyesinin artmasına, yani Japonya'nın en gelişmiş ülkeler arasında yer almış olmasındaki etkili olan en önemli nedenin, Japon milletindeki Japon ruhu olduğundan bahsedilmiştir. Bu makalede Türk milletinde de böyle bir Türk ruhu olduğu belirtilmiş, Türk milletinin bu ruh sayesinde geçmişte büyük ve güçlü devletler kurduğu ifade edilmiştir. Ancak kurulan Türk devletlerinin farklı milletlerden oluşmasından dolayı Türk ruhunun zamanla zayıfladığı ve devletlerin yıkılışına neden olduğu söylenmiştir. Ayrıca makalede yeni Türk devletinin kurulmasıyla Türk ruhunun yeniden ortaya çıktığı ve güçlü Türk ruhu sayesinde Türk milletinin bütün zorlukların üstesinden gelerek ileride büyük ve güçlü bir Türk milleti olacağı ifade edilmiştir.

Mustafa Hakkı Akansel'in *İçli Millet* başlıklı makalesinde, Türk ırkının karakteristik özellikleri konu edilmiştir. Makalede Türk milletinin savaş meydanında ölen hükümdarını asla yalnız bırakmadığı cesaretiyle savaşa devam edip ölene kadar savaştığı, Celaleddin Harzemşah'ın düşmana teslim olmaktansa atı ile beraber suya atlamış olması, Alparslan'ın Bizans'ın tekliflerini kabul etmeyip zaferi ya da ölümü tercih ettiği belirtilmiş ve verilen bu örneklerle Türk ırkının karakteristik özellikleri anlatılmıştır. Yine bu makalede Türklerin kendisine sığınmış olan düşman hükümdarlara merhamet ettiği, Türk ırkının asil, içli, hassas ve şair ruhlu bir millet olduğu ve dünyanın en kibar milletleri arasında yer aldığı ifade edilmiştir.

Yurt Heyecanı başlıklı makalede, yurt ile vatan sevgisinin duygu ve düşünce üzerine kurulduğu, bu sevginin oluşabilmesi için de milliyetçilik ve kan kardeşliğinin gerekli olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede Türklerde vatan sevgisinin en eski dönemlerden beri son derece güçlü olduğu, vatan savunması denildiği zaman Türklerde büyük bir heyecan uyandırdığı, vatan savunmasının kutsal görev sayıldığı anlatılmıştır. Son olarak makalede Osmanlı Devleti'nde aynı yurttan yaşamasına rağmen kan kardeşliği ve milliyetçilik olmadığı için Türkler dışındaki diğer etnik unsurların vatan sevgisi hissetmediği dile getirilmiştir.

Tarihte Türk Tipi isimli bu makalede, bazı bilim çevrelerinin ilmi yollardan giderek Türk tipini tespit etmeye çalıştıkları ve cüceye yakın bir insan tipi örneği ortaya çıkarttıkları belirtilmiş, bu tespitin ise gerçeği yansıtmadığı dile getirilmiştir. Bu makalede, tarihteki Türk tipi üzerinden inceleme yapılarak gerçek Türk tipi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu inceleme yapılırken tarihte Türk tipinin ne gibi özellikleri vardır, o özellikler hangi tarihi şahsiyetlerde aranabilir, tarihteki Türk tipini tespit etmek için hangi kaynaklardan yararlanılması gerekir gibi birçok soruya cevap aranmaya çalışılmıştır. Makalede tarihteki Türk tipinin özelliklerini tanıtacak gerçek belgelerin eski resim ve heykeller olduğu söylenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda eski Türklerin dikkat çeken özellikleri arasında; kadın ve erkekte yüz güzelliği, kaş ve göz güzelliği, küçük etli ve renkli dudak, üç köşeli çene, beyaz ya da az esmer ten rengi gibi özelliklerin yer aldığı belirtilmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Büyük Millet-Küçük Millet* isimli makalesinde, bazı çevreler tarafından bugünkü milletler içerisinde Türk milletinin küçük bir millet olarak nitelendirildiği ancak bunun doğru bir düşünce olmadığı ifade edilmiştir. Makalede, Orhan Seyfi Orhon'un şu sözleri yer almıştır:

Biz küçük bir milletiz... Küçük bir millet olduğumuz için.. Bugünkü dev milletlerin arasında bizim gibi küçük bir millet..." İfade bir, bunu dillerine virt edenlerin ne söylemek istediklerini vakıa anlıyorum. Onlar, demek istiyorlar ki: "İngilizler gibi, Almanlar gibi, Amerikalılar gibi medeniyetçe çok ileriye gitmiş, zengin, büyük sanayi memleketleriyle boy ölçüşemeyiz. Kendimizi dev aynasında görmiyelim!" demiştir.

Makalede milletlerin sadece bugünkü gelişmişlik seviyesine bakarak büyük ya da küçük millet olarak nitelendirilmesinin doğru olmadığı anlatılmıştır. Bir milletin büyük ya da küçük millet olarak nitelendirilebilmesi için gelişmişlik seviyesinin yanında ne kadar eski bir tarihe sahip olduğuna, nüfusunun büyüklüğüne, tarihte hangi büyük işleri başardığına da bakılması gerektiği dile getirilmiştir. Makalede bu niteliklere göre Türk milletinin büyük millet olduğu ve sadece medeniyet alanında gelişmeye ve ilerlemeye ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir.

Biz Avrupalı Değiliz! adlı makalede, bazı çevreler tarafından Türklerin Avrupalı bir millet olduğunun iddia edildiği belirtilmiş ve bu düşüncenin yanlış olduğu ifade edilmiştir. Bu makalede insanın göç ettiği yere ya da yaşadığı yere ait olduğu belirtilmiştir. Yine makalede, Türklerin Asya'nın içlerinden gelerek yine Asya'nın parçası olan Anadolu'ya yerleştiği, bu nedenle Türklerin, çıktığı ve yerleştiği yerin Asya olduğu ve Türklerin de Avrupalı değil Asyalı olduğu anlatılmıştır. Son olarak makalede Türklerin tarihin bazı dönemlerinde Avrupa'ya yayıldığı kabul edilmiş ancak aynı şekilde Türklerin Afrika'ya da yayıldığı belirtilmiş ve buna dayanarak Avrupalıyız veya Afrikalıyız demenin doğru olmadığı vurgulanmıştır.

Hüseyin Namık Orkun'un *Eski Türklerde Bayrak* başlıklı makalesinde, Orta Asya Türk topluluklarının en eski devirden itibaren bayrak kullandıkları, Çin kaynaklarına göre Doğu Hunlarının bir bayrağı olduğu gibi Hunların kırmızı renge de saygı duyduğu anlatılmıştır. Ayrıca makalede Göktürklerin de bayrakları olduğu ve bayraklarının ucuna dişi bir kurt başı taktıkları, bayrak kelimesinin eski Türklerde badruk şeklinde kullanılmasının tercih edildiği ifade edilmiştir. Son olarak makalede Türklerin eski dönemlerde bayrak yerine bazen tuğ kelimesini de kullandığı, her boyun bir tuğa ayrıldığı ve tuğun boy beyinin beylik sembolü olduğu belirtilmiştir.

Eski Türklerde Bayrak isimli makalede, bezden yapılmış Türk bayraklarına değinilmiştir. Bu makalede mızrak ucuna takılmış at kuyruğundan yapılan tuğun, eskiden Türklerde en fazla kullanılan bayrak olduğu, daha sonra tuğun altına, bezden yapılmış bayrak takıldığından söz edilmiştir. Yine makalede Anadolu'da ve Orta Asya'da yaşayan Türklerin bayraklarında ay sembolünün bulunduğu, Attila'nın bayrağında kafasında taç bulunan kuşun yer aldığı ve bayraklarda genelde kırmızı rengin kullanıldığına değinilmiştir. Ayrıca makalede şu andaki Türk bayrağındaki kırmızı rengin ve hilal motifinin çok önceden eski Türklerin sembolü olduğu ve yıldızın da Tanzimat Dönemi'nde bayrağımıza konulduğu belirtilmiştir.

Adnan Giz'in *Türk Sanatında Bahar* başlıklı makalesinde Türklerin baharı çok sevdiği ve bunun da uzun süre Orta Asya'nın bozkırlarında yaşamak gibi pek çok tarihsel sebebe dayandığını anlatmıştır. Bu makalede baharı çok seven Türklerin, bu özelliğini yaptıkları sanat eserlerine de yansıtarak Türk sanatkarların eserlerinde sonsuz bahara ulaşmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Türk sanatkarların gül çabuk solduğundan, yeşil dal çabuk kurduğundan eserlerinde solmayan gül, kurumayan ağaç yaparak sonsuz bahara ulaşmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Yine Adnan Giz makalesinde Türk sanatkarların minyatür, nakış ve hat gibi sanat dallarında devamlı olarak baharın tazeliğini yansıttığı anlatılmıştır. Ancak

sanatkârların yaşadıkları dönemin siyasi durumundan da etkilendiği ve her dönemde baharı farklı şekilde tasvir ettiği, Kanuni Dönemi'nde baharın daha canlı, Duraklama Dönemi'nde baharın daha soluk yansıtıldığından söz edilmiştir. Adnan Giz makalesinde bahar hasretiyle ilgili şu sözleri dile getirmiştir:

Bu bahar hasreti ve bahar duyguları şüphesiz Türk edebiyatında da büyük bir yer tutar. Fakat bu duygular daima aynı canlı âhengi muhafaza etmemiş ve Türk ırkı dinamik kudretini kaybettiği andan itibaren bahar şiirleri de tavsamıya yüz tutmuştur. demiştir.

Hüseyin Namık Orkun'un *Türk Medeniyet Tarihinden: Mendil* isimli makalesinde, Türklerin medeniyet alanındaki gelişmelere ve medeniyet alanında diğer milletlerin örnek aldığı alanlardan bazılarına değinilmiştir. Makalede ilk önce yabancı hayranı olan milletlerin iki nedenden dolayı bu yolu tercih ettiğinden söz edilmiştir. Bunlardan birincisinin, kültürel açıdan yabancı milletlerin esiri oldukları için, ikincisinin de kendilerini aciz hissettikleri yani bir şeyler yapamadıklarına inandıkları için olduğu anlatılmıştır. Türk milletinde bu iki sebebin de bulunmadığı yani Türk milletinin medeniyet alanında ileri olduğu hatta bugün bazı çevrelerin hayran olduğu Avrupalıların burunlarını temizlemeyi bile Türklerden aldıkları mendil ile öğrendikleri ifade edilmiştir.

Türk Medeniyet Tarihinden: Matbaa başlıklı bu makalede, Türklerin matbaayı keşfetme ve matbu eserler verme konusunda ilk sıralarda yer aldığı ancak bunun okullarda tarih kitaplarında okutulmamasına rağmen Gutenberg'in matbaayı kurmasının ders kitaplarında okutulması konusu eleştirilmiştir. Ayrıca makalede Türklerin Uygurlar Dönemi'nde (745-840) ağaçtan ayrı ayrı harfler yaparak matbaayı kurduğu ve buralarda eserler bastırdığı belirtilerek, Carter'in eseri de buna delil olarak gösterilmiştir.

İzzettin Şadan'ın *Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri* başlıklı makalesinde, Türklerin medeniyetten yoksun barbar ve istilacı bir millet olarak gösterilmesi karşısında, Türklerin çok eski dönemlerden bu yana yeryüzünde medeni bir toplum olarak hayatlarını devam ettirdikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Makalede bir toplumun kendine özgü yazı kullanmış olması, medeni toplum olmanın en büyük göstergelerinden bir tanesi sayıldığı söylenebilir. Bu nedenle Türklerin Göktürk alfabesi gibi kendilerine özgü bir yazıyı kullanarak orijinal bir eser olan Orhun Kitabeleri'ni oluşturdukları ve dünyanın en medeni toplumlarından biri olduğu anlatılmıştır. Türklerin, Orhun Kitabeleri'nde kendilerine özgü bir yazı kullanmış olması; özgün, yüksek bir zekâyâ ve yaratma kabiliyetine sahip millet olduklarının kanıtı olduğu ifade edilmiştir.

Hüseyin Namık Orkun, *Taç Giydiren Millet* makalesiyle Türk dünyasında çok sayıda Türk hükümdarın tarihin değişik dönemlerinde döneminin en güçlü hükümdarları olduğunu ve birçok millet ve devlete hükmettiğini anlatmıştır. Bu makalede Türklerin tarih sahnesine çıktığı andan itibaren bulundukları bölgelere hâkim oldukları, örneğin Metehan'ın Asya'ya hâkim olduğu dönemde kendine tabi birçok kral bulunduğunu, Hunlardan sonra Göktürkler Dönemi'nde de çok sayıda hükümdarın Göktürklerle, Avrupa'da birçok kabile, kavim ve kralın Atilla'ya tabi olduğundan söz edilmiştir. Ayrıca Orkun'un makalesinde, Türklerdeki hükmetme anlayışının Selçuklu ve Osmanlıda da devam ettiği, Osmanlı hükümdarlarının Avrupa'da kendisine bağlı birçok hükümdara taç giydirdiği yani hükümdarlık verdiği, bunun en somut örneklerinden birinin Erdel hükümdarı olduğu ve Erdel hükümdarına giydirilen bu tacın bugün Viyana Müzesi'nde bulunduğu da anlatılmaktadır.

Türk ırkı ve Türk ırkının özellikleri başlığı altında yirmi iki makalenin incelemesi yapılmıştır. Yapılan incelemede Türklerin karakteristik özelliklerine, sanata, bilime, kültüre, askeri alanda yaptıkları katkılarına değinilmiştir. Türklerin medeniyet tarihine yaptığı katkılar Çınaraltı dergisinde birçok makalede anlatılmış ve Türk milletinin diğer milletlerden üstün yanları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

5.2. Türkçülük ve Milliyetçilik

Hüseyin Emir Erkilet *Türkçülük ve Milliyetçilik* isimli makalesinde ilk olarak Türkçülüğün tanımını yapmıştır. Ona göre, Türkçülük, Türkün kendisini, yurdunu, tarihini, musikisini, şiir ve edebiyatını, özellikle Türk'e Türklüğe ait her ne varsa hepsini yakından bilgi ve sevgiyle benimsemektir. Erkilet' göre Türkçü, Türkün ve Türklüğün kurtuluş ve birliğini daima göz önünde bulundurarak manevi ve maddi her anlamda yükselmesini sağlamayı kendisine görev ve prensip edinen kişi olmuştur. Buna göre milletçi olan her Türk'ü, Türkçü ve her Türkçü'yü de milliyetçi olarak kabul etmiştir. Tuna'dan Çin Seddi'ne kadar, bütün Türklerin tek bir millet olduğunu ve Türkçe konuştuğunu, farklı şive ve lehçelerde tek bir dil olarak konuşulduğunu söylemiştir. Makalede ayrıca coğrafi mekân olarak dünyanın neresinde yaşarsa yaşasın yabancı bir Türk diyarı olmadığı ve bütün Türklerin tek bir millet olduğu belirtilmiştir. Erkilet son olarak makalesini "her milliyetçi Türk Türkçüdür ve her Türkçü milliyetçidir" sözleriyle sonlandırmıştır.

Hüseyin Emir Erkilet, *Türkçülük, Milliyetçilik* adlı makalesinde, Türkçülük ve milliyetçilik ilişkisi ele alınmıştır. Erkilet makalesinde, Ordu vilâyet gazetesinde Ali Fuat Şener imzalı bir yazı okuduğunu söylemiştir. Şener'in Türkçülükle milliyetçiliğin farklı meslekler ve inançlar

olmadığını söylediğini ve bu düşüncesini pek güzel ve candan anlattığını söylemiştir. Her milliyetçi Türk'ün görevinin özellikle millî konularda, millettaşlarını incitmeden aydınlatmak olduğunu belirtmiştir. Ayrıca makalede Türk için milliyetçiliğin Türkçülük demek olduğu ve bunun bütün milletler için geçerli olduğu, yani Bulgar için milliyetçiliğin Bulgarcılık, yabancı için milliyetçiliğin Elencilik'ten başka bir şey olmadığı belirtilmiştir. Erkilet, son olarak makalede bir Türk için Türkçülüğü hissetmenin, millî şuura sahip olmak demek olduğunu, millî hissi olan her Türk'ün Türkçü olduğunu, milliyetçi olmayan bir Türk'ün ise dalalette olduğunu ifade etmiştir.

Orhan Seyfi Orhon, *Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik!* başlıklı makalesinde vatan ve milletseverliğin de büyüğü ile küçüğü olduğunu söylemiş ve Türkçülük ve milliyetçilik konusunu vatanseverlik açısından değerlendirmiştir. Küçük vatanseverlik için kişinin doğduğu yeri, evini, tarlasını, köyünü, kasabasını ve vilâyetini devlet sınırları içinde kendi memleketini sevmek olarak açıklamıştır. Ancak gerçek vatanseverliğin bu olmadığını söylemiştir. Orhon, büyük vatanseverlik için, milleti ebediyete kadar götürecekt, bütün milleti peşinden sürükleyecek, millî şuuru uyandıracak büyük ideallerin peşinden koşmak olarak açıklamıştır. Büyük vatan ve milletseverlik düşüncesinin devletin siyaseti ile karıştırılmaması gerektiğini söylemiştir. Büyük vatanseverlik için Orhon, *O, belki de asla hakikat olamayacak uzak bir cennetin hasretidir. Fakat biz, onun gönlümüzdeki mukaddes ateşle birbirimize sımsıkı bağlanacağız.* demiştir. Bu düşünce ile tam bir millet olunabileceğini ifade etmiştir.

İnsan Yok, Millet Var makalesinde milliyetçilik uluslararası düzeyde ele alınmıştır. Bu makalede, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'nın hangi noktasında bir savaş, bir ihtilal, bir politika ve bir ideoloji çarpışması olmuşsa istisnasız hep milliyet fikrinin zafer kazandığı söylenmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nda da sonucun değişmediği anlatılmıştır. Daha sonra milliyetçilik fikrinin uluslararası boyutta bu kadar etkili olması şu örnekle açıklanmaya çalışılmıştır: *İnsan topluluğunun vücudu ırk, ruhu millettir. Bu nedenle dünyanın neresinde olursa olsun hiçbir toplum ruhsuz yani milletsiz, milliyetsiz olamaz.* Ayrıca Peyami Safa makalesinde 20. yüzyılın milliyet yüzyılı olduğunu ve bu dünyanın bir milliyet dünyası olduğunu anlatmıştır.

Kılıç'ın *Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi* başlıklı makalesinde Türk milletinin hiçbir zaman gerçekleşmeyecek hayaller peşinde koşmayacağı, Türk insanın ferdi menfaatler yerine ırkının refahı ve istikbali için mücadele ettiği anlatılmıştır. Türkçülük idealinin bu tarzda düşünen, bu uğurda hayatını hiçe sayan ataların ideali olduğunu söylemiştir. Türkçülüğün, Türklerin birleşmesini ve kurtulmasını amaçladığını ifade etmiştir. Türk ırkının esir ve

parçalanmış bir şekilde yaşayamayacağını söylemiştir. Yine Kılıç makalesinde, Türkçülüğün feragat ve fedakârlık ideali olduğunu ve fert yerine cemiyet anlayışını ön planda tuttuğunu vurgulanmıştır. Son olarak makalesinde her Türk'ün idealinin Türkçülük olduğunu ve bu ideal çerçevesinde her Türk'ün yeni zaferler için mücadele etmesi gerektiğini belirtmiştir.

Milliyetçiliğe Kimler ve Niçin Muhalefet Ederler? başlıklı makalede milliyetçiliğin, milleti ve millî çıkarları her şeyden üstün tuttuğu söylenmiş ve yabancı çıkarlara izin vermeyeceği ifade edilmiştir. Milliyetçiliğin, yabancı kimseler için daima yıkılması ve saf dışı bırakılması gereken ilk kurum olarak görüldüğü söylenmiştir. Bu kişilerin, milliyetçilik yerine kozmopolitliğin geçmesini istediği söylenmiş ama milliyetçiliğe apaçık aleyhtarlık yapılamayacağı için bu kişilerin insancılık propagandasıyla amaçlarına ulaşmaya çalıştıkları belirtilmiştir. Yine makalede bu kişilerin gözünde millî tarih, gelenek ve millî şuuru olan bir millet anlayışı olmadığı söylenmiş ve onların gözünde sadece karışık bir cemaat ve soysuz bir ümmet oluşumu olduğu ifade edilmiştir. Milliyet ve milliyetçilik düşmanlarının barış ve insancılık sözlerinin arkasında oynamak istedikleri marifetlerin sonuçlarının tehlikeli olduğu vurgulanmıştır. Son olarak makalede bu yabancıların milli varlığımızı kozmopolit bir hale getirerek yok etmek istedikleri belirtilmiş ve Türklerin milliyetçilik fikrine sarılmaları gerektiği ifade edilmiştir.

Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa başlıklı makalede, Türkiye'nin yaşaması, büyük ve güçlü devlet olabilmesi için Türk milletinin elinde sadece manevi değer olarak, milli duygu, milli asabiyet ve milli heyecanın kaldığı belirtilmiştir. Daha sonra makalede ortak manevi gücü yani dil, din ve tarih birlikteliği olmayan milletlerin devlet olamayacağı ifade edilmiştir. Osmanlı Devleti'nin yıkılışında Osmanlı tebaası arasında ortak bir milliyet duygusunun olmadığı ve birçok milletin bulunduğu belirtilmiştir. Japonların kısa zamanda büyümesinde ve güçlenmesinde ise Japonlar arasında milli asabiyetin güçlü olmasının etkili olduğu söylenmiştir. Daha sonra makalede Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ni yıkmak amacıyla işe önce Hristiyan milletler arasında daha sonra da Müslüman milletler arasında milliyet duygusunu yayarak başladıkları ve başarılı oldukları belirtilmiştir. Ayrıca Akansel makalesinde, Türkler arasında milliyet duygusunun eski dönemlerde çok daha güçlü olduğu ve bu nedenle Türklerin gittikleri her yerde kendi devletlerini kurdukları ifade edilmiştir.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları başlıklı makalede Hüseyin Namık Orkun, makalesinde ilk olarak dil konusuna değinmiştir. Türk milletinin dil bakımından Ural-Altay dil grubu içerisinde yer aldığını söylemiştir. Türkçe ile birlikte Ural-Altay dil gurubu içerisinde yer alan diğer dilleri, bu dilleri konuşan milletleri ve bu milletlerin yaşadığı coğrafyaları anlatmıştır.

Tüm bunların amacının Türkçenin çok geniş bir alanda konuşulduğunu ve Türklerin Orta Asya dışında dünyanın farklı coğrafyalarında, özellikle Avrupa’da çok eski dönemlerden beri yaşadıklarını ortaya çıkartmak olarak açıklamıştır. Ayrıca Orkun makalesinde, Türkçenin ve Türklerin çok geniş alanlarda etki yaratarak Turanizm fikrini ortaya çıkardığını, Turanizm fikrinin son asırlarda kendini Türkçülük olarak gösterdiğini ve varlığını günümüze kadar güçlenerek sürdürdüğünü ifade etmiştir.

Hüseyin Namık Orkun’un *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* başlıklı makalesinde ilk olarak Türkoloji’nin tarihinden bahsedilmiştir. Türkoloji ilminin Türklük ilmi olduğunu söylemiş ve Türkün tarihinin, dilinin ve antropolojisinin her şeyi ile ele aldığını ifade etmiştir. Türklük ile yabancılardan da uğraşanların olduğunu belirtmiştir. Türkoloji ilminin Sinoloji ile yani Çin tarihinin araştırılmasıyla Barthelmy d’Herbelot tarafından başlatıldığı söylemiştir. Orkun makalesinde Barthelmy d’Herbelot’un doğu dillerini öğrenmeye başladığını ve Bibliotheque Oriental isimli eserini meydana getirdiğini belirtmiştir. Bu eserin 6. cildinde Türk maddesinde yazarın Çin kaynaklarının Türkler hakkında verdiği bilgileri aktardığı ifade edilmiştir. Yine bu makalede Barthelmy d’Herbelot’tan sonra birçok batılı bilim insanının doğu Sinoloji’si sayesinde Türk tarihi hakkında bilgiler verdiği söylenmiştir. Türkoloji’yi Sinoloji’den çıkaran en önemli eserin Strahlenberg’in kitabı olduğu belirtilmiştir. Orkun makalesinde, Strahlenberg’in 1709 tarihli Poltava Savaşı sırasında Ruslara esir düştüğünü ve Rusya’da dolaştığı dönemde eski Türk kitabelerini bulduğunu, Ebulgazi Bahadır Han’ın Şecere-i Türkisi’ni elde ettiğini, bütün bu araştırmalarını 1730 tarihinde “Das ord und Östliche Theil von Europa und Asia” adlı eserinde yazdığı anlatılmıştır. Türkoloji’nin ikinci defa hız alışı nedeninin Türklerin milli yazılarıyla bir sürü kitabenin ortaya çıkması ile başladığı söylenmiştir. Son olarak makalede bundan sonraki süreçte birçok Rus, Danimarkalı, Fransız tarihçinin Türkoloji alanında çalışmalar yaparak Türk tarihi hakkında önemli eserler verdiği söylenmiştir.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları isimli bu makalede Hüseyin Namık Orkun yerli araştırmacıları ele almıştır. Bu makalede Türkler içinde ilk Türkoloji çalışmalarının Ziya Gökalp ile başladığı belirtilmiştir. Daha önce Süleyman Paşa’nın Tarihi Âlem kitabında Türk tarihinden bahsetmesi, Necip Asım’ın Türk tarihi yazmış olması, Veled Çelebi’nin de bazı araştırmalar yapmış olması Türkoloji ilminin kurulmasına yardımcı olduğu söylenmiştir. Makalede Türkiye’de metodik anlamda Türkoloji’nin kurulmasında en etkili kişi Ziya Gökalp olarak kabul edilmiş ve Ziya Gökalp’in Türkoloji konusunda sahada insan yetiştirmesinden söz edilmiştir. Orkun, en önemli Türkoloji hareketinin Dîvânu Lugâti’t-Türk’ün yayınlanması

olduğunu söylemiştir. Bu eserin Türkiye’de ve Avrupa’da gereken değeri gördüğünü belirtmiş ve yabancıların bu eserden alıntılar yaparak kendi eserlerini ortaya çıkardığını söylemiştir. Son olarak Orkun makalesinde, Ziya Gökalp’ten sonra Mehmet Şemseddin Günaltay’ın beş ciltlik Mufassal Türk Tarihi adlı eserinden, Rıza Nur’un 12 ciltlik Türk Tarihi adlı eserinden, Zeki Velidi Togan’ın Evvela Türk ve Tatar Tarihi adlı eserinden söz etmiş ve bu isimlerin de Türkoloji konusunda çalışmalar yaptığını söylemiştir.

Orkun’un *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* isimli makalesinde aynı dili konuşan kişiler arasında bir akrabalık bağı olduğu söylenmiştir. Bu kişilerin aynı dil grubu ve ailesine mensup olmalarından dolayı konuştukları diller arasında tarihsel bağ ve akrabalık bulunan topluluklarda siyasi birlikteliğin var olduğu ileri sürülmüştür. Bazı araştırmacıların Türkleri araştırarak bunlara Ural-Altay diye bir isim verildiği söylenmiştir. Daha sonra makalede Slav toplulukları arasında Panslavizm, Germen kavimleri arasında Pangermenizm, Turan yani Türk toplulukları arasında da Panturanizm’in ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Panturanizm fikrinin ilk önce Macarlar tarafından ortaya çıktığı söylenmiştir. Bu konuda Macaristan’da iki düşüncenin var olduğu, bunlardan ilkinin bilim adamları tarafından ortaya atılan Macarların Fin asıllı olduğu düşüncesi ve ikincisinin de bilim adamları dışında kalanların ileri sürmüş olduğu Macarların Türk asıllı olduğu düşüncesidir. Bu konuda makalede Macaristan’da yaşayan halkın Fin asıllı değil Türk asıllı olduğu belirtilerek bilim adamlarının bu düşüncesine karşı çıkılmıştır. Çünkü Avarlar, Kumanlar, Peçenekler ve daha birçok Türk kavminin Macarlara karıştığı belirtilmiştir. Macar halkının da bunu hissederek Turanizm düşüncesini savunduğu belirtilmiştir. Orkun, Turan kelimesinin İndo-german ailesine mensup bir kelime olduğu görüşünde olduklarını söylemiştir. Bu kelimenin İran kelimesine karşılık olarak kullanıldığını ifade etmiştir. Bu makalede Turanizm ile Pantürkizm arasında bir fark olmadığı her ikisinin de dünyanın farklı coğrafyalarında yaşayan ve konuştukları diller arasında akrabalık ilişkisi bulunan Türk topluluk ve kavimlerini ifade ettiği anlatılmıştır.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları başlıklı makalede Rusya Türkleri arasında Türkçülüğü kuranların birincisi ve sonuncusunun Gaspıralı İsmail olduğu söylenmiştir. Ondan sonra gelenlerin ikinci adımı bile atamadığı, Türkçülük idealini şuurlu bir şekilde işleyemedikleri ifade edilmiştir. Rusya Türkleri arasında Türkçülük konusunu işleyenlerden birisinin de Hüseyinzâde Ali Bey olduğu belirtilmiştir. Ama bu kişinin Gaspıralı İsmail gibi Türkçü değil de Turancı olduğu söylenmiştir. Yine Türkiye dışında Türkçülük hareketine Ahmet Ağaoğlu’nun ve Yusuf Akçura’nın katıldığı ifade edilmiştir. Türkiye’deki Türkçülük hareketinin 1908 tarihinde sadece ilmi bir faaliyette bulunduğu ve Türkçülükten daha çok

Türkoloji ile uğraşmak amacıyla bir Türk derneği kurulduğu söylenmiştir. Bu cemiyetin Türkçülük fikrinden uzak olduğu belirtilmiştir. Türkiye'deki Türkçülük hareketinin ortaya çıkmasında dışarıdan herhangi bir etkinin olmadığı, içerideki sebeplere dayalı olarak ortaya çıktığı, bu sebepler arasında Osmanlı egemenliği altında yaşayan başka Türk unsurlarının devletten ayrılarak kendi devletlerini kurmaya çalışmaları gösterilmiştir. Makalede bütün bu gayri Türk soyunda milliyet fikirlerinin hareketlendiği söylenmiştir. Daha sonra Sırp, Rum, Bulgarlar arasında da başlayan bu milliyet akımının Ermeniler ve Arnavutlara kadar ulaştığı ifade edilmiştir. Orkun, tüm bunlara rağmen bu hareketlere karşı Türk'ün hâlâ bu unsurları Meclisine aldığını ve işbaşına geçirdiğini belirtmiştir. Daha sonra makalede Balkan Savaşları sırasında Arnavutların ihanetinin, düşmanların Türklere karşı zulümlerinin, Rumların, Ermenilerin ve özellikle Arapların Türklüğe karşı ihanetinin Türklerin uyanmasını sağladığını ve Türkler arasında milli hissin uyanmasında etkili olduğunu ifade etmiştir. Son olarak makalede Türkçülük hareketinin Türk toplumunda etkin ve sistemli bir şekilde yayılmasında Türk Ocakları'nın ve Ziya Gökalp'in çalışmalarının etkili olduğu söylenmiştir.

Hüseyin Namık Orkun'un *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* başlıklı makalesinde, ilk olarak Ziya Gökalp'in hayatına değinilmiş daha sonra Ziya Gökalp'in Türkçülük fikri üzerinde durulmuştur. Makalede, Ziya Gökalp'in tarih konusunu ele aldığını ve o zamana kadar Osmanlı tarihine saplanıp kalanlara Türk milletinin tarihinin Osmanlılarla başlamadığını anlatmaya çalıştığını söylemiştir. Gökalp'in tarihçi gibi değil de sosyolog gibi hareket ettiği belirtilmiştir. Yine makalede Ziya Gökalp'in ülkeye ilmi metodu ve ilim zihniyeti ilk getiren kişi olduğu ifade edilmiştir. Orkun, Ziya Gökalp'in Turancılık ve Türkçülüğü birbirine karıştırdığını söylemiştir. Ayrıca Gökalp'in Türk vatanının Turan olduğunu şiirlerinde ilan ettiği, Türkçülük düşüncesini sistemleştirmesine rağmen Türkçülük düşüncesinin hayalden ibaret olmadığı vurgulanmıştır. Orkun, Ziya Gökalp'in Batı metodunu, Batı ilmini ve Batı düşüncesini alarak bunlara milli benliği aşıladığını söylemiştir. Son olarak makalede Ziya Gökalp'tan sonra Türkçülük fikrinin özellikle İstiklal Savaşı yıllarında Rıza Nur tarafından devam ettirildiği, Rıza Nur'un bu dönemde ilk defa umumi bir Türk tarihi yazdığı, Maarif Vekili olduktan sonra Rıza Nur'un Maarif Teşkilatında Türkçe kelimelerin kullanılması için çaba gösterdiği ifade edilmiştir.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları isimli bu makalede ilk olarak 6. asırda Kinşan dağları civarında Juan-Juanlara tabiyken özgürlüğüne kavuşmuş bir Türk kavmi olduğu ve kendilerine Türk adını verdikleri söylenmiştir. Daha önce böyle bir kavim ismine rastlanmadığı için Orkun, Türk sözünün varlığının bu tarihten itibaren başladığını ifade

etmiştir. Türk sözü daha geniş anlamda kullanıldığı için onları diğer Türklerden ayırmak için bu kavime Kök Türk adının verildiği belirtilmiştir. Orkun Göktürklerle verilen gök kelimesinin semanın rengi olduğu gibi aynı zamanda kendisinin de olduğunu söylemiştir. Göktürk'ün manasının da İlahi Türk ve Semavî Türk anlamlarına geldiğini vurgulamıştır. Orkun makalesinde, Türk adına yani Göktürklerin adına Çin kaynaklarında da rastlandığını Türk adının “Tü-kiüe” şeklinde telaffuz edildiğini ama Türk adının Göktürklerden daha önce, milattan önceki Çin kaynaklarında da geçtiği anlatılmıştır. Daha sonra makalede milattan önceki Çin kaynaklarında Hiung-nulardan bahsederken Cong ve Tik adlı iki kavimden daha bahsedildiği, eski Çin dilinde r sesi olmadığı için Çinlilerin r'li kelimeleri dillerine aldıkları zaman r harfini ortadan kaldırdıkları bu sebeple Tik kelimesinin Türk kelimesinden başka bir şey olamayacağı ifade edilmiştir. Bu sebeple yazar, Türk kelimesinin milattan sonra 6. asırda değil de milattan önceki devirlerde de kullanıldığını söylemiştir. İslam kaynaklarına göre Türk sözünün Yafes'in oğlunun adı olduğu fikrinin mevcut olduğu söylenmiştir.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları adlı makalede ilk olarak Orkun, Türkoloji'ye önem veren devletlerden birisinin de Finlandiya olduğunu söylemiştir. Finlandiya'da, Aspelin'nden sonra Castren, Heikel gibi araştırmacıların da Türk kitabelerini bulduğu ve tanıttığı ifade edilmiştir. Daha sonra makalede Almanya'daki Türkoloji çalışmalarının 20. yüzyıl başlarında, Turfan ve dolaylarında başladığını ve elde ettikleri Uygur Türklerine ait yazma eserlerin incelenmesiyle F. W. K. Müller öncülüğünde harekete geçildiği belirtilmiştir. Turfan'da bulunan iki kazık kitabesinin çıkarıldığı, “Le Coq da Türkische Manichaica aus Chotscho” adı altında Mani dinine ait yazıların yayınlanmaya başlandığı söylenmiştir. Matkuart'ın Eski Türk Kitabelerinin Kronolojisi adlı eseri yazması ve Kumanlar ile ilgili de önemli eserler vermesine makalede yer verilmiştir. Daha sonra Orkun, Almanlar arasında Babinger'in Osmanlı tarihi ile ilgili araştırmalar yaptığını söylemiştir. Yine makalede Avusturya'da Türkoloji çalışmalarının daha çok Osmanlı tarihi üzerine olduğu ve bunun da Hammer ve Kraeliz tarafından yapıldığı, Lehistan'da da Türkoloji çalışmalarının mevcut olduğu ve bu araştırmanında Kowalski ve Zajatskowski öncülüğünde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Orkun, Polonyalı âlim olan Kotwiz'inin Orhun nehri civarında İhe-Hüşotü denilen yerde bir Türk kitabesi keşfettiğini söylemiştir. Macaristan'daki Türkoloji çalışmalarının diğer ülkelere göre daha eski olduğu bunun nedeni olarak da Macarların kendi tarihlerini araştırırken Türk tarihini de araştırdığı bu doğrultuda yabancı üniversiteler arasında ilk Türkoloji kürsüsünün Budapeşte'de kurulduğu ve bu kürsüde ilk çalışmayı başlatanın Repiczky Janos olduğu ifade

edilmiştir. Son olarak makalede Hollanda’da da Türkoloji çalışmalarının yapıldığı söylenmiş ancak İtalya, İngiltere gibi ülkelerde bu alanda çalışmaların yapılmadığı ifade edilmiştir.

Hüseyin Namık Orkun’un *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* adlı makalesinde ilk olarak birçok yerli ve yabancı araştırmacının Türk kelimesi hakkında yaptığı çalışmalara yer verilmiştir. Bu makalede Türk kelimesini Hammer’in “Osmanlı Tarihi” adlı eserinde, Türk kavim isminin Herodot’un “Targitaos” ve İncil’i “Togharma” diye kaydettiği ad ile karşılaştırdığı belirtilmiştir. Heinrich Winkler isimli araştırmacının da Türk ismini Magyar, Vogul, Mongol, Yugur, Hungar, Tunguz, gibi isimlerle kaydettiği belirtilmiştir. Yine makalede Macar araştırmacı Fiok Karoly’a göre Çince “Tu-kiu” olan Türk kelimesinin asıl şeklinin “Turku” olduğu ve bu kelimenin İskit dilinde göl kenarında oturan adam anlamına geldiği söylenmiştir. Yazar, bu iddiaların gayri ilmi olduğunu, bu konuda ilk ciddi bilgilerin Vambéry tarafından verildiğini, Vambéry Armin’in eserinde Türk sözünün törümek ve türemekten çıkartıldığını ifade etmiştir. Son olarak Türk adının Anadolu’ya yayılmasında Selçuklu Türklerinin etkili olduğu, aslında Selçukluların Selçuklu adını hiç kullanmadığı doğu İslam kaynaklarında bu adın kullanıldığı, Kaşgarlı Mahmut’un eserinde Selçuklu diye bir devlet ismi kaydetmediği ve Anadolu’daki Selçuklu için Türkler ismin kullandığı aktarılmıştır.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları adlı bu makalede Türkçülüğün tarihi açıklanmaya çalışılmış, Türkiye’de tarih sahasında Türkçülük hareketinin çok eski olmadığı ifade edilmiş ve Anadolu Türklerinin tarihinin Selçuklularla başladığı halde Osmanlı Dönemi’nde Osmanlı tarihi ile başlatıldığı söylenmiştir. Anadolu Türk tarihini Selçuklularla başlatma gereği duyan ilk kişinin de Doktor Rıza Nur olduğu ifade edilmiştir. Yazar, Türkçülüğün, milli tarihe hiçbir dönemi birbirinden ayırmadan azami düzeyde değer vermek olduğunu söylemiş ve ilk tarihçilerin, Mustafa Celalettin Paşa, Ahmet Vefik Paşa ve Süleyman Paşa olduğunu belirtmiştir. Daha sonra makalede bu isimlerin hayatı hakkında bilgi verilmiş ve Türk tarihine yaptığı katkılarına değinilmiştir.

Orkun, *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* başlıklı makalesinde, yeni Türk devletinin kuruluşundan sonra yani Cumhuriyet’in ilk yıllarında Türkçülük alanında yapılan çalışmalardan bahsetmiştir. Yazar, o dönemdeki tarih akımının ortaya çıkmasında, yeni tarih tezinin esaslarının belirlenmesinde ilk mübeşşir olarak Rıza Nur’un etkili olduğunu söylemiştir. Doktor Rıza Nur’un 12 ciltlik Türk Tarihi adlı eserini yazarak Türkçülük fikirlerini ve tarih tezinin esaslarını kendince izah etmeye çalıştığını anlatmıştır. Ancak makalede Rıza Nur’un eserinde daha çok kendi görüşlerini yansıttığı için eserin ve fikirlerin

Bugünkü Türkçülüğün Esasları başlıklı bu makalede yazar söze bir milletin tarihinin o milletin kökü olduğunu söyleyerek başlamıştır. Daha sonra sözlerine bu milletin tarihini olduğu gibi kabul edip onu bütün gelecek nesle aktarmak gerektiğini söyleyerek devam etmiştir. Yine Orkun, Türk tarihinde gurur duyulmayacak ve gizlenmesi gereken hiçbir olay olmadığını ve bu nedenle de Türk tarihinin gençler başta olmak üzere bütün millete öğretilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Makalede Çin ve Hint devletleri de dahil olmak üzere bütün Asya tarihi ve Türk tarihinin iç içe olduğu ve Türk tarihini bilmeden Asya tarihinin de anlaşılamayacağı anlatılmıştır. Son olarak Hüseyin Namık Orkun, Türk tarihinin öğretilmeden önce araştırmacılar tarafından tetkik edilerek tarihle ilgili gerekli belgelere ulaşılmasını ve belgelere ulaşıldıktan sonra ilkokullarda tarih derslerinde sadece milli tarihin okutulmasını, ortaokullarda ve liselerde de milli terbiye ve milli benlik anlayışına uygun kitaplar hazırlanarak Türk tarihinin öğretilmesi gerektiğini savunmuştur.

Hüseyin Namık Orkun'un *Bugünkü Türkçülüğün Esasları* adlı makalesinde Türkçülük ile ilgili milli efsaneler ve destanlar konu edilmiştir. Yine makalede milli efsaneler hakkında Türk edebiyat tarihinde kısa, yanlış ve eksik bilgilerin verilmesi, bu yanlış ve eksik bilgilerin okullarda gençlere öğretilmesi ve Türk tarihi hakkında eksik bilgilerle bir nesil yetiştirilmesi mevzusu eleştirilmiştir. Atsız dergisinde birkaç makale ile milli destanları konu eden ve doğu İslam kaynaklarına önemli bilgiler veren ilk kişinin Zeki Velidi olduğunu ifade etmiştir. Milli efsanelerin en eski kaynaklarının Çin tarihleri olduğu söylenmiştir. Orkun, bazı Türk efsane ve destanlara makalesinde yer vermiştir. Bunların arasında, Göktürklerle ait Kurt Efsanesi, Oğuz Efsanesi, Uygur Türklerine ait efsaneler, Cengiz ve Timur destanları, Manas Destanı, Anadolu'da Bay Böre, Deli Dumrul ve Tepegöz efsaneleri bulunmaktadır. Orkun makalesinde, efsane ve destanların ele alınıp nazım haline getirilmesinin tek başına işe yaramayacağını, efsane ve destanların geçtiği devirlerin iyi araştırılmasını, milli tarihin bilinmesini, o devrin kıyafetleri, ahlaki değerleri ve adetlerini bilerek efsane ve destanları

canlı ve gerçek bir hale getirmenin gerekliliğini savunmuştur. Son olarak makalede milli efsaneleri nazım haline getiren ilk kişinin Ziya Gökalp olduğu ve ondan sonra da bu konuda başarılı olan ilk kişinin Ahmet Kutsi olduğu belirtilmiştir.

Bugünkü Türkçülüğün Esasları adlı makalede ilk olarak dilde Türkçülük konusunun işleneceği, tarihinin, bugünkü durumunun ve nasıl olması gerektiğinin anlatılacağı söylenmiştir. Daha sonra makalede Türk dilinin monosilabik yani tek heceli bir özelliğe sahip dil olduğu belirtilmiş, Türkçedeki tek heceli dağ, taş, baba, şu, at gibi kelimelerin günümüzde dahi eski şekillerini koruduğu ifade edilmiştir. Tek heceli olma özelliğini koruyamamış kelimelerin Türkiye’de filoloji çalışmaları gelişmediği için araştırmayı zorlaştırdığı söylenmiştir. Daha sonra makalede Türk dilinin yabancı bilim adamları tarafından Ural-Altay dilleri arasında gösterilmesinin doğru olmadığı hatta Türkçenin hiçbir dilden çıkmadığı başlı başına bağımsız bir dil olduğu vurgulanmıştır. Buna rağmen araştırmacıların Türk dili ile Ural ve diğer Altay dillerini karşılaştırarak bir akrabalığın olmasını ispat etmeye çalıştığı ifade edilmiştir. 1836 senesinde Wilhelm Sehott’un “Versuch über die tatarischen sprachen” adlı eserinde bu akrabalığı ispat etmeye çalıştığı söylenmiştir. Yine Orkun, Fin ve Macar araştırmacıların da bunu ispat etmek için çeşitli araştırmalar yaptığını belirtmiştir. Son olarak makalede Ural dilleri ve Altay dilleri arasında akrabalık ilişkisi değil de bir benzerlik olduğunun kabul edilebileceği söylenmiştir.

Orkun, *Bugünkü Türkçülüğün Esasları: Dil İnkılâbı: Ciddi İlim Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!* adlı makalesinde dil hareketlerinin bugünkü durumundan bahsedeceğini ifade etmiştir. Makalede Türk dilinin orijinal bir dil olduğu ve bu dilin başka dil grupları içerisinde araştırılmaması gerektiği söylenmiştir. Bu dilin İndo-german dil grubu gibi bir akraba dil grubu içinde yer almadığı belirtilmiştir. Dilin, akraba olduğu dil gruplarıyla ve lehçeleriyle birlikte araştırılması gerektiği savunulmuştur. Yine Orkun makalesinde, dil inkılâbı gerçekleştirilerek Türk dünyası için ortak bir dil ve lehçenin belirlenmesi gerektiğini söylemiştir. Dil inkılâbının milliyetperverlik etrafında ortak bir dil heyeti kurularak, Türkçenin yabancı kelimelerden arındırılmasıyla gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir.

Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir? adlı makalede Türklerin tarihin değişik dönemlerinde farklı kültürlerin etkisi altında kaldığı ve bunun Türklerde Türklük duygusunu zayıflattığı anlatılmıştır. Erkilet, Türklerin Çin, Rusya, İran, Irak, Suriye, Mısır, Sudan, Hicaz ve Yemen gibi yerlerde, bu ülkelere hükmetmek davası ile kendi dil ve milliyetlerini kaybettiklerini ve yabancıların dil ve milliyetlerini benimsediklerini ifade etmiştir. Türklerin gittikleri yerleri neden bu kadar çabuk özümstediklerini ve Türklerin bu

durumdan kurtulması için neler yapılması gerektiğinin araştırılmasını istemiştir. Daha sonra makalede Türklerin Müslüman olduktan sonra Türk ön ve soyadlarını bırakarak Müslüman adı diye Arap adlarını kullanmalarının, yine Kuran'ın ve ibadetin Arapça olmasının Türk insanına milliyetçilik adına tutunacak ve dayanacak hiçbir şey bırakmadığını söylemiştir. Yine Osmanlı Devleti'nde Türkçülük yerine Osmanlıcılık fikrinin benimsenmesinin Türkler üzerinde milliyetçilik duygularının zayıflamasında etkili olduğunu söylemiştir. Makalede memleketin köklü bir milliyetçilik inkılâbına ihtiyacı olduğu söylenmiştir. Bu inkılâbın ilkesinin milli duyguyu kuvvetlendirmek olması gerektiği ifade edilmiştir. Son olarak makalede Türk'ü ve Türklüğü başkalarına benzemekten, dağılıp yok olmaktan her türlü tehlike ve tehditte koruyacak ve kurtaracak unsurun Türklük ve Türkçülük olduğunun altı çizilmiştir.

Al Timur Kılıç'ın *Genç Irkdaşlara* başlıklı makalesinde geçmişimizin birçok ideoloji ve fikirlerle dolu olduğu, bunlar arasında gerçeklere ve geleneklere uygun olanların olduğu gibi gerçekçi ve geleneklere uygun olmayanlarında var olduğu söylenmiştir. Her Türk insanının bu fikir ve ideolojilerden bazılarına bağlanmaya mecbur kaldığı ancak bunlara bağlanırken gerçeklerden ve kültüründen uzaklaşmaması gerektiği ifade edilmiştir. Daha sonra makalede bazı ideolojilerin kişiyi ve toplum içerisinde bazı sınıfları ön plana çıkarmaya çalıştığı, bu düşünceyi süslü kelimelerle insanlara aşılama istediği, Türk insanın bu tarz ideolojilerden uzak durması gerektiği vurgulanmıştır. Son olarak makalede Türk'ün sonsuza kadar köküne, geçmişine bağlı kalmaya mecbur olduğu ve Türk ırkı için şu veya bu sınıf menfaatinin değil toplumun menfaatinin yani Türklük duygusunun önemli olduğu ifade edilmiştir.

Çocuklarımızın Terbiyesi adlı bu makalede, Türk çocuklarının ve gençlerinin Türk dünyasının geleceği olduğu, bu nedenle milletimizin geleceği ve varlığı olan çocukların çok iyi bir eğitim alması gerektiği belirtilmiştir. Türk çocuklarına ve gençlerine gelecekte kendilerini bekleyen milli ödevlerine, disiplinli bir ruh ve milli terbiye ile hazırlanmaları gerektiğinin öğretilmesinin zorunluluk olduğu ifade edilmiştir. Makalede milli şuur ve millî terbiyenin ihmal edilmesinin, Türk çocuğunun yetiştirilmesinde ve gencin kendi kendini yetiştirmesi konusunda millete ve memlekete büyük zarar verebileceği söylenmiştir. Milli terbiyenin de milliyetçilik ve Türkçülük olduğu ifade edilmiştir. Makalede, Türkçülüğün birinci şartının Türk milletini ve yurdunu sevmek, Türk'ün kurtuluş ve birliğini istemek bunun için de mücadele ve fedakârlığa hazırlanmak olduğunun iyi öğretilmesi gerektiği söylenmiştir. Son olarak yazar makalesinde, Türk çocuğu ve Türk gencinin her şeyden önce milli benliğini bulmasını ve bir Türk olarak düşünmeyi öğrenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Erkilet'in *Ziya Gökalp'ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?* başlıklı makalesinde Ziya Gökalp'taki Türkçülük fikrinin nasıl ortaya çıktığı onun tarafından kaleme alınan Türkçülüğün Esasları adlı eseri sayesinde öğrenilebileceği söylenmiştir. Ziya Gökalp'e ait Türkçülük fikrinin gençlik yıllarında Selanik'te yaşadığı o dönemde Tanzimat ve son dönemdeki aydınlardan etkilenecek, Ömer Seyfettin ve Ali Canip Bey ile birlikte çalıştıkları sırada ortaya çıktığı belirtilmiştir. Ziya Gökalp'te Türkçülük fikrini uyandıranın, Tanzimat ve İstibdat dönemlerinin önemli Türkçülerinden olan Ahmet Vefik ve Süleyman Paşa'nın kitapları olduğu ifade edilmiştir. Ziya Gökalp'in dil alanında Türkçenin Arapça ve Farsça köklerden arındırılması anlayışına sahip olduğu ve bu fikirleri kapsayan Turan manzumesini yazarak Genç Kalemler dergisinde çıkarmaya başladığı belirtilmiştir. Ayrıca makalede, Ziya Gökalp'in savunduğu milliyetçiliğin etnik temelli olmayıp kültürel temelli olduğu ve bu konudaki görüşlerini de Genç Kalemler dergisinde paylaştığı söylenmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Türkçülüğün Amentü'sü Şu Olmalıdır:* isimli makalesinde Türk milletine inanmanın, onu tarih boyunca sevmenin, ona hükmetmeye, üstün olmaya değil hizmet etmeye çalışmanın ve bundan manevi bir haz almanın gerçek Türkçülük olduğu ve bunları yapmayanların Türkçülüğünden şüphe edilmesi gerektiği vurgulamıştır. Kabiliyetsizliği ve acizliği kabul edenlerin tam bir Türkçü olmadığını ifade etmiştir. Orhon makalesinde, Türk milletinin, vicdanların âşık olduğu bir kahraman olduğunu, onun her şeyi yapabileceğine inanmak gerektiğini ve Türk olma hakkını kimsenin Türk milletinden alamayacağını söylemiştir. Orhon, gerçek Türk'ün memleket meselelerinde hiçbir zaman şahsi ve soyut düşünemeyeceğini, milletin ortak menfaatlerini göz önünde bulundurarak gerçekçi düşünmesi gerektiğini vurgulamıştır. Son olarak makalede, belli bir refaha ulaşmış kişilerin artık hayat tarzını beğenmemesi, biraz bilgi sahibi olanların Türk kültürüne yan bakması, inkılâpların hayatın bir gelişimi değil de yıkılışı sanması gibi durumların Türkçülük duygusuna yabancı kalmalarından kaynaklandığı söylenmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Asıl Mesele* başlıklı makalesinde, Türk milletinin yaklaşık iki yüz yıldır gerilemesinin nedenleri ve gerilemeden kurtulabilmek için Türk milletinin yapması gerekenler değerlendirilmiştir. Daha sonra makalede Osmanlı Devleti'nin gerilemesinin nedeninin önce askeri kaynaklı olduğunun düşünüldüğü, daha sonra bazı çevrelerin gerilemenin nedenini Batıdan uzaklaşma olarak gördüğü, kimilerinin siyasi nedenlere dayandırdığı ve buna çözümler bulmaya çalıştığı anlatılmıştır. Osmanlı Devleti yıkılıp yeni Türk devleti kurulduktan sonra da gerilemenin nedenlerine birçok açıdan çözüm üretilmeye

çalışıldığı bütün çalışmaların asıl amacının Türk milletini eski hızına, eski yaratıcı gücüne ve refahına kavuşturmak olduğu ifade edilmiştir.

Türkçülük Nedir? başlıklı bu makalede Ali Fuat Şener, bir okuyucusunun sorduğu soru üzerine ilk olarak Türkçülük kavramını açıklamış daha sonra da bu kavramın milliyetçilikle bir ilişkisi olup olmadığı konusuna değinmiştir. Bazı yazarların gerek Türkçülükle Kemalizm'i ve gerekse Milliyetçilikle Türkçülüğü ayrı birer konu olarak değerlendirdiklerini söylemiştir. Vatanseverliğin sadece milliyetçilik ile açıklanmasını çürük iddialar olarak nitelendirmiştir. Türkçülük ve milliyetçilik kavramlarının aynı amaca hizmet ettiğini söylemiştir. Türkçülüğün milliyetçilik ruhunu tutuşturan bir ülkü ateşi olduğundan söz etmiştir. Milliyet kavramını dil, mefkûre, ırk, hars ve duygu birliği olarak tanımlamıştır. Şener, yine makalesinde milliyetçiliği, kuvveti kanda ve soyda bulunan kültür mücadelesi olarak Türkçülüğü ise milletseverliğin iş sahası olarak açıklamıştır. Türkçülüğün edebiyatı, musikiyi ve şiiri, âdet ve gelenekleri, mitolojiyi ve yaşayışı bulma, yaratma ve yükseltme davasını güttüğünü söylemiştir. Yani kısacası Türkçülüğün bir diğer adının da milliyetçilik olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

Orhan Seyfi Orhon'un *Yaratıcı Fikir* başlıklı makalesinde Türkçülüğün inkılâpçı bir düşünce olduğu söylenmiş ve millete gelişme olanağı sağlamak, yaratıcı yönünü canlandırmak ve milli varlığı korumak olarak açıklanmıştır. Türkçülüğün muhafazakâr bir kafa ile yenilik aleyhtarlığı yapmadığı ifade edilmiştir. Bütün milletlerin maddî varlıklarının yanında, bir de manevî varlıklarının olduğu söylenmiştir. Son olarak makalede Türkçülüğün inkılâpçı fikir, yapıcı ve yaratıcı bir fikir olduğu belirtilmiş ve bunun ancak milli şuura, karakterli, ahlaklı ve bir ülküye sahip insanlarda bulunabileceği vurgulanmıştır.

Erkilet'in *Milliyetçilik Neden Lâzımdır?* başlıklı makalesinde milliyetçiliğin neden gerekli olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Makalede solcuların, iktisadî ve toplumsal değişikliklere rağmen milliyetçiliğin neden bu kadar çok istendiğine şaşırdıklarını söylenmiştir. Bu kişilere göre, milliyetçilik geri kafalarda saltanat süren bir nesnedir ve aynı zamanda kapitalist ve emperyalisttir. Oysaki emperyalizm, bir milletin diğerlerine baskısı anlamına gelmektedir. Erkilet, milliyetçiliğin emperyalizmle hiçbir ilgisi olmadığını dile getirmiştir. Makalede milliyetçiliğin amacının soy, kan, dil, tarih, gelenek ve kültür bağlarını maddi ve manevi açıdan birleştirip bir araya getirmek olduğu ifade edilmiştir. Son olarak makalede milliyetçinin gözünün kimsenin toprak, mal ve varlığında olmadığı belirtilmiştir.

Türkçülük Programı adlı makalede milliyetçilik duygusunun Avrupa kıtasından Asya ve Afrika kıtalarına yayılmasının 19. yüzyılın son zamanlarında olduğu belirtilmiştir. Daha sonra

makalede 2. yüzyılın ilk senelerinde Balkanlar ve Asya kıtası da dahil olmak üzere bu bölgelerde milliyetçiliğin ikinci devresi olan ırkî ve kavmî milliyetseverliğin başladığı ifade edilmiştir. Gerçek milli şuurun ise Doğu'da ilk önce Türkler arasında kendisini gösterdiği söylenmiştir. Erkilet, Avrupa'da olduğu gibi Türkiye'deki milliyet fikrinin, tarihi anıları canlandırması ve dilin artırılması ile başladığını söylemiştir. Makalede Türklerin, geçmişi hakkında yetersiz bilgilere sahip olduğu ve bu nedenle geçmişin Türklere doğru bir şekilde öğretilmesi amacıyla Türk milliyetçilerinin Türkçülük programı hazırlaması gerektiği anlatılmıştır. Türkçülük programının, Türk dilini Arapça ve Farsçanın etkisinden kurtaracak, Türk insanına tarihini şan ve şerefyle, geçmişiyile gurur duymayı ve geleceğine de umutla bakmayı öğretecek şekilde hazırlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Hüseyin Emir Erkilet'in *Türkçülük Programı* başlıklı makalesinde ilk olarak 70 milyon Türk'ün içinde sadece Türkiye'de yaşayan Türklerin özgür ve bağımsız olduğu belirtilmiştir. Diğer Türk yurtlarında yaşayan Türklerin asırlardan beri cehaletin etkisinde kaldığı ve ikiye ayrılma yüzünden bazı milletlerin ve devletlerin hükmü altına girmelerinden dolayı bağımsız olamadıklarını ve ızdırap çektiklerini söylemiştir. Sadece Türkiye'de yaşayanların milliyetçilik fikrine sahip olduğu ifade edilmiştir. Daha sonra makalede Türkçülük programı içerisinde dilin önemine değinilmiştir. Türkçülük programı içerisinde dil meselesinin en önde geldiği, bunun İsmail Gaspralı'nın Dilde, fikirde, işte birlik ilkesinden, Ziya Gökalp'ın Türkçülüğün Esasları adlı eserinden ve Türkçülük programı başlığı altında belirttiği fasıllar arasında ilk sırada lisanî Türkçülüğü vermesinden anlaşıldığı söylenmiştir. Son olarak Erkilet makalesinde, Türkçülük etrafında dil birliğinin sağlanabilmesi için Türkçenin yabancı dillerin etkisinden kurtarılması gerektiğini belirtmiştir.

Türkçülük Programında Dil Meselesi başlıklı makalede o dönem için dünyanın farklı coğrafyalarında 70 milyondan fazla Türk'ün Türkçeyi ana dil olarak konuştuğu belirtilmiştir. Ayrıca makalede Türk ulusunun Balkan yarımadasından Çin, Mançuri, Sibiry, Suriye, Irak, İran ve Hindistan'a kadar yayıldığı söylenmiştir. Türklerin, aynı ırk ve milletten olmasına rağmen farklı lehçe ve şiveler kullandığı ifade edilmiştir. Ancak İran ve Rusya gibi Türk düşmanlarının Türkçenin konuşulduğu bölgelerde Türkçe konuşulmasını yasaklayarak Türklere Türklüklerinin unutturulmaya çalışıldığı söylenmiştir. Bundan dolayı makalede her Türk boyunun konuştuğu lehçe ve şive farkına saygı duyarak Türk dünyasında ortak konuşulacak bir dil varlığına yani dil birliğine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Mustafa Hakkı Akansel'in *Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük* başlıklı makalesinde, iki türlü yurtseverlik olduğu, bunlardan ilkinin halkın tabii olan vatanseverliği olduğu ve tehlikeli

zamanlarda kendini gösterdiği ve İstiklal Savaşı sırasında ortaya çıkan vatanseverliğin buna örnek gösterilebileceği ifade edilmiştir. İkincisinin ise milli bir şuurla ortaya çıkan ve milleti için gelecek hayali bulunan yani ideal taşıyan vatanseverlik olduğu söylenmiştir. Daha sonra makalede bu vatanseverliğe sahip olan kişilerin, almış olduğu eğitim ve zekâsıyla toplumda insanlar arasında ayırım yapmadan Türk milletini yüceltmeye ve yükseltmeye çalıştığı belirtilmiştir.

Türkçülük ve Kadınlarımız adlı makalede Türk kadının Türk inkılâbında olduğu gibi Türkçülük konusunda da üzerine düşen görevi yerine getirmesi gerektiği ifade edilmiştir. Türk kadının savaşta, barışta, fabrikada, üniversitede ve her sahada olduğu gibi Türkçülük konusunda da mücadele etmesi gerektiği söylenmiştir. Horasanlı, son olarak makalesinde kadınların çaylarda, toplantılarda, eğitimlerinin seviyesine göre, bildikleri diller sayesinde Fransız, Alman, İngiliz şairlerinden ve filozoflarından bahsettiklerini belirtmiş ve bu kadınların Batı'yı tanımaya daha çok zaman harcadığını söylemiş, Türk kadının en az Batı kadar kendi kültürünü de tanınması gerektiğini ifade etmiştir.

Bir Çocuk Nasıl Türk Milliyetperveri Olur? başlıklı bu makalede Türk çocuğunun nasıl vatansever olacağı maddeler halinde açıklanmıştır. Ömer Seyfettin, makalesinde Türk çocuğunun vatansever olabilmesi için şunların gerekli olduğunu söylemiştir. Türkçeyi sevmesi ve Türkçe yazması, dini gibi milliyetini de sevmesi ve kutsal bilmesi, Türklüğün aleyhinde bulunanlara karşı koruması, Türklüğü sevmesi ve Türk büyüklerine saygı duyması, İbni Sina ve Uluğ Bey gibi önemli âlimlerin Türk milletinden olduğunu kabul etmesi, Türk tarihi ile ilgili kaynakları okuması, kişisel hayatının gelip geçici ama milliyetinin ve Türklüğünün ebedi olduğunu unutmaması, kişinin Türklük idealine hizmet etme amacı taşıması şeklinde sıralamıştır. Son olarak Seyfettin, *Ey Türk çocukları! Siz hem kuvvet, hem bilgi, hem de mefkûre sahibi olunuz. Büyük muvaffakiyetleriniz namınızı tarihe, geçirecek ve sizi bu fani hayatın fevkindeki o ebedî ve ölümsüz hayata nail edecektir.* diyerek makalesini sonlandırmıştır.

Türkün İstikbali adlı yazıda, geleceği en parlak milletin Türk milleti olduğu söylenmiş ve bunun sebepleri açıklanmıştır. Bu sebepler arasında yüz milyon kişinin dilinin Türkçe olduğu, bütün Turan'da çokluğu ifade ettiği, Türk milletini içki illetinin çürütmediği ve milli kuvvetleri tüketmediği, hiçbir milletin Türkler kadar topluluk anlayışına sahip olmadığı ve dilde, fikirde, işte birliği benimsemesi gösterilmiştir.

Mustafa Hakkı Akansel'in *Türk Irkının Devleti* adlı makalesinde, Türklerin tarihte çok büyük devletler kurduğu, bunlar arasında Cengiz, Timur, Babür, Gazneli, Selçuklu ve

Osmanlı devletlerinin yer aldığı ancak bunların hiçbirinin milliyet duygusuyla kurulmadığı, şahıs ve aile fikirleri üzerine kurulduğu ancak bu devirlerin geride kaldığı belirtilmiştir. Yine makalede 20. yüzyılın milliyet fikri üzerinden ırk devleti kurmayı öngördüğü ve bu nedenle Türklerin de milletini kurtaracak olan Türk ırkı devletini kurmak zorunda olduğu söylenmiştir. Bunun sayesinde Türklerin mukaddes bir ülkü etrafında Türkçülüğü yüceltmek amacıyla birleşeceği aktarılmıştır.

İrk meselesi: Bize Bu İşde Düşen Vazifeler adlı makalede ırk sınıflandırması işini antropoloji ilminin yaptığı söylenmiştir. Antropologların, Türk ırkının sadece brakisefal kafatası yapısına sahip olduğunu söylemesi, bu kafatası yapısına sahip olmayanların Türk olmadığını iddia etmelerinin yanlış olduğu belirtilmiştir. Bunun Türk soyunu inceleme hususunda bir gerçekliği olmayacağı ve kafa tasına göre bir adamın Türk olup olmadığını anlamaya çalışmanın anlamsız olduğu ifade edilmiştir. Daha sonra makalede Türk ırkının kan grubunun B grubu olduğu ancak bu konuda henüz kesin çalışmaların yapılmadığı söylenmiştir. Türk ırkı dendiği zaman Türkçe konuşan insanların anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Antropoloji esas alındığı takdirde Kırgızları ve Türkmenleri Türklükten çıkarmanın doğru olmadığı ifade edilmiştir. Makalede ırk meselesinde yapılması gereken hususlar içinde milletini seven gençlik yetiştirmek, Türk ırkına yabancı ırkların karışmasını engellemek, Türklüğünü unutmuş unsurlara Türklüğünü hatırlatmak ve onları Türkçe konuşmaya zorlamak gibi unsurların önemi vurgulanmıştır.

Milliyetçiliğin Birkaç Hakikati başlıklı makalede milliyetin bir varlık olayı olduğundan söz edilmiştir. Nerede yaşamayı hak eden bir insan topluluğu varsa bir milletin var olduğu, nerede bir millet yoksa orada yaşamayı hak eden bir insan topluluğu olmadığı söylenmiştir. Milliyetçiliğin, ideoloji ya da kuram olmadığı ifade edilmiştir. Milliyetçiliğin doğal bir olayın ifadesi olduğu belirtilmiştir. Yine makalede, milliyetçiliğin olmadığı bir yerde sanatın, ahlakın, ordunun, kültürün ve varlığın olmayacağı söylenmiştir.

Hüseyin Namık Orkun'un *İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: Bilgilerimizin Amacı Türklük Olmalıdır* adlı makalesinde, o dönemin Milli Eğitim Bakanı olan Hasan Ali Yücel'in, 22 Nisan ve 4 Haziran 1942 tarihleri arasında yaptığı konuşması üzerinden Türkçülük konusuna değinilmiştir. Bu makalede Hasan Ali Yücel'in her iki konuşmasında da Türk çocuklarının yetiştirilmesi ve Türk milletinin geleceğiyle ilgili mevzularda önemli açıklamalar yaptığı söylenmiştir. Daha sonra makalede Türk gençliğinin geçmişini bilerek Türklük duygusuyla ve sağlam bir ahlak ile yetişmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yine Orkun makalesinde, tek başına bilginin Türk'e yetmeyeceğini, bunun yanında Türk'ün kökleşmiş bir

Türklük duygusuna da ihtiyacı olduğunu ancak bu şekilde olursa milli hayata uygun nesiller yetişeceğini söylemiştir.

Türkçülük ve Din adlı bu yazıda, Türkçülük duygusu ile birlikte din ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır. Bu makalede gerçek Türkçü olmanın bir sonucunun da gerçek dindar ve Müslüman olmak olduğu vurgulanmış ve din duygusunun Türkçülüğün dayandığı kuvvetlerin başında geldiği ifade edilmiştir. Yine Orhon makalesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin laikliği temel ilkeleri arasına almasının dini, tecavüzden ve istismardan kurtarıp, menfaate ve kötüye alet olmaktan da alıkoyduğunu vurgulamıştır.

Hüseyin Emir Erkilet'in *Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika* başlıklı makalesinde, devletlerin yıkılmasına neden olan ayrışma ve aymazlık konuları ele alınmıştır. Bu makalede milletlerin yıkılmasına iki unsurun neden olduğu söylenmiştir. Bunlardan ilkinin büyük fetihlerden, büyük savaş, başarı ve kazançlardan sonra birçok millette ortaya çıkan fazla gurur, fazla övünme, düşmanı hor ve aşağı görme hali yani gaflet olduğu ifade edilmiştir. İkincisinin de iç ve dış tehlikelere karşı birlik olamama durumu yani tefrika olduğu söylenmiştir. Daha sonra makalede Türk milletine de uyarıda bulunularak düşmanın her zaman sinsi ve gizli olmayan faaliyetlerde bulunabileceği, onun için Türk milletinin gaflet ve tefrikaya düşmemesi, tehdit ve tehlike anlarında milliyetçilik yani Türklük ve Türkçülük bilinciyle hareket etmesi gerektiğine değinilmiştir.

Biz Türk'üz Türkçüyüz! adlı bu yazıda, Şükrü Saraçoğlu'nun kurduğu hükümetin programını mecliste okurken vurguladığı, "biz Türk'üz Türkçüyüz" sözünün ne anlama geldiği açıklanmıştır. Yusuf Ziya Ortaç makalesinde, biz Türk'üz demenin, bu memleketin dağlarıyla, denizleriyle, gökleriyle olduğu kadar, orağından kalemine, kitabından çekicine, fırçasında tezgâhına kadar Türk olduğu anlamına geldiğini söylemiştir. Yine makalesinde, Türkçüyüz demenin, okuldan pazara, beşikten mezara kadar her şey büyük Türk milleti için demek olduğunu ifade etmiştir.

Hasan Tahsin başlıklı bu yazıda Hasan Tahsin'in birçok kişi tarafından bilinmediği ifade edilmiştir. Ayrıca Hasan Tahsin'i unutturmayacak şiir ve destan gibi edebî çalışmaların yapılmaması eleştirilmiştir. Daha sonra makalede, Hasan Tahsin'in İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali sırasında Yunan askerine ateş ederek milli mücadelenin ilk silahını ateşleyen ve orada vatanı için ölen büyük bir kahraman olduğu belirtilmiştir. Yine makalede, Hasan Tahsin gibi kahramanların Türk milletinin geleceğine yön vereceği söylenmiş ve Türk çocuklarına ve gençlerine milli şuur için öğretilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Yusuf Ziya son

olarak makalesinde, kahramanların, yaptıkları kahramanlıklarla birlikte toprağın altına girmesi ile kazanç zekasının fikir zekasını yeneceğini söylemiştir.

Biz Küçük Bir Millet Değiliz başlıklı makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ekonomik, siyasi ve sosyal yıkım Türkiye üzerinden ele alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bu makalede, İkinci Dünya Savaşı sırasında çok büyük israfların ve yıkıntıların olduğu, her gün batan vapurların, harap olan binaların, yolların, köprülerin, su gibi harcanan petrolün, yok olan hammaddelerin savaş sonrası yaşanması muhtemel görülen ekonomik krizlerin habercisi olduğu ifade edilmiştir. Türkiye'nin bu savaşa girmeyerek savaşın etkilerini azalttığı ve yaşanması muhtemel ekonomik sıkıntıların çok az da olsa önüne geçildiği belirtilmiştir. Daha sonra makalede, savaşın sonunda dünyada çok önemli siyasi gelişmelerin yaşanacağı, Türkiye'nin yaşadığı tecrübeler ve büyük millet olmanın verdiği güç ile bu siyasi gelişmelerin üstesinden geleceği ve savaştan daha güçlü ve diri bir devlet olarak çıkacağı vurgulanmıştır.

Canavar ve Kahraman adlı makalede medeniyetin yıkıldığı ve insanlığın yok olup barbarlaştığı söylenmiştir. Makalede yazar, savaştan önce Fransa, İngiltere ve Amerika'da barış esrarkeşleri yetiştiren ve Fransa'yı çökerten Yahudi propagandasını Türklerin ağzından duyunca uğursuzluk sezmiş gibi ürperdiğini belirtmiştir. Yazar, hiçbir Türk'ün savaşların canavarlık olduğunu söylemediğini ifade etmiştir. Bunun nedeninin Türk tarihinin savaşlarla dolu olmasından kaynaklandığını söylemiştir. Yine makalede savaşın, insanlık için felaketse ve kahramanlık canavarlıksa Türk tarihinin baştan sona canavarlık olduğu belirtilmiştir. Yazar, canavarlık sözünü Fatih'in değil Bizans İmparatorluğunun torunlarının söylemesi gerektiğini ifade etmiştir. Çünkü bunun bir köle felsefesi olduğunu söylemiştir. Son olarak makalede, savaş ve medeniyetin düşman olmadığı ve olsalardı birbirlerini yok edebilecekleri belirtilmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Anadoluculuk* başlıklı bu yazısında, bazı çevrelerin Türkçülük anlayışını hayâl olarak görüp Anadoluculuk fikrini ortaya atmasını eleştirmiştir. Bu makalede Anadoluculuğu savunanların sadece Anadolu topraklarında kalmış küçük bir milleti temsil ettiği ve bu durumun Türk milleti küçük bir millet olmadığı için Türk milletine yakışmadığı ifade edilmiştir. Yine makalesinde, Anadolu'da yaşayan herkesin Anadolucu olduğunu ancak Anadoluculuğun, Türkçülüğe zıt bir fikir değil onu tamamlayan duygu olduğunu belirtmiştir.

Ben, Milliyetperver Değilim! Diyen Bir Öğretmen başlıklı bu makalede, yazarın tanık olduğu bir olay üzerinden Türkçülüğün önemi anlatılmaya çalışılmıştır. Bu makalede, yazarın bir sohbet sırasında "ben milliyetperver değilim hiç olmadım" diyen ve yazar olan bir lise

öğretmeniyle karşılaştığı ve bu öğretmenin sözüne çok şaşırdığı ifade edilmiştir. Daha sonra makalede, öğretmenlik yapan ve Türklük duygusu yani milli duygu hissetmeyen bir kişinin nasıl öğretmen olduğu sorgulanmıştır. Türk ordusuna milliyetperverliğinden en küçük şüphe duyulan subayların alınmadığı belirtilmiş ve Türklük duygusundan şüphe duyulan kimselerinde Türk öğretmeni ordusuna alınmaması gerektiği söylenmiştir. Çünkü bu düşünceye sahip öğretmenlerin milliyetperver gençler yetiştiremeyeceği ifade edilmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Atatürk* başlıklı yazısında, fikir insanı olanları ölümün yok etmeyeceği, hatta bu insanların asıl hayatının ölümle birlikte başladığı ve Atatürk'ün de bu insanlardan biri olduğu ifade edilmiştir. Daha sonra makalede Atatürk'ün fikirlerinin Türk milletinin hayatına karıştığı ve bu nedenle Türk milletinin Atatürk'ü her zaman içinde hissettiği belirtilmiştir. Ayrıca makalede Türk milletinin Atatürk'ü kendi varlığında hissettiği ve bu nedenle Atatürk'e daha yakın olduğu söylenmiştir. Son olarak Orhon yazısında, Atatürk'ün Türk milletine Türkiye Cumhuriyeti'ni yaşatmak, büyütmek ve güzelleştirmek gibi görevler verdiğini ve bu nedenle Türk milletinin bu amaçlara ulaşana dek çalışacağını belirtmiştir.

Orhon'un *Milli Adalet* başlıklı bu yazısında, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ordusuna ve milletine karşı sorumluluğunu yerine getirmeyenlerin yaşanan sıkıntılı süreci kâra çevirerek yani karaborsacılık yaparak büyük kazançlar elde ettiğine ve bunun milletin vicdanını rahatsız ettiğine değinilmiştir. Yine makalede, hükümetin milletin vicdanının sesine kulak vererek milli adaleti sağlamak amacıyla savaş yıllarının sıkıntılı sürecini fırsata çevirenlerden vergi almak amacıyla Varlık Vergisi Kanunu'nu çıkardığı söylenmiştir. Daha sonra makalede, bu kanunla hükümetin varlık sahiplerini şereflendirdiği ve toplumda insanlar arasında milli adaleti sağladığı belirtilmiştir.

Türkçülük ve Emperyalizm adlı bu makalede, İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda bazı devletler tarafından kurulmak istenen emperyalizmin, milliyetçilik ve hürriyet fikirlerinin bütün milletler arasında yaygın ve güçlü olmasından dolayı uzun sürmeyeceğine değinilmiştir. Yine bu makalede, Türkçülerin savaş sırasında ya da savaşın sonunda emperyalizmin karşısında yer alacağı ve savaşın galibi kim olursa olsun Türkçülerin dileğinin milletlere hürriyet olacağı ifade edilmiştir. Daha sonra Türkçülüğün emperyalist olmadığı, Türklerin tarihleri boyunca emperyalistlerle mücadele ettiği ve Türkçülerin dünyanın oluşumunda milliyet prensibinin esas alınması gerektiğine inandığı için emperyalizmin karşısında yer aldığı belirtilmiştir.

Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye adlı bu makalede, Halil Fikret Kanat'ın, Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye isimli eseri tanıtılmıştır. Bu makalede, eserin Türk milliyetçilik tarihinde bir abide niteliği taşıdığı söylenmiştir. Eserin ameli ve nazari olmak üzere iki kısma ayrıldığı belirtilmiştir. Nazari kısmında milli terbiyenin ve milli birliğin, özellikle gençlere iyi öğretilmesi gerektiğinin vurgulandığı ifade edilmiştir. Yine makalede, eserin ideler ve idealler başlığı altında, ortak idealin cemiyet hayatındaki öneminden bahsettiği söylenmiştir. Daha sonra eserin ameli kısmında, yetişkinlere ve gençlere idealin nasıl aşılacağından bahsedildiği açıklanmıştır. Bu esere göre ülkede bir idealin aşılabilmesi için başka ideallerin o ülkede yayılmasına izin verilmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye başlıklı makalede, Halil Fikret Kanat'ın, aynı adlı eserinin diğer bölümleri tanıtılmaya devam edilmiştir. Bu makalede, eserin ikinci bölümünde, terbiyede milliyetçiliğin, halkçılığın ve ahlakın bugünkü durumunun ele alındığı ifade edilmiştir. Halil Fikret Kanat'ın eserinin son bölümünde Halkevlerinin, halkçılık ve milli terbiyedeki rolünün ele alındığı söylenmiştir. Son olarak makalede Halil Fikret Kanat'ın eserinin, her milliyetçi, her devlet adamı ve her yurdunu düşünen, seven Türk tarafından okunması gerektiği vurgulanmıştır.

Mustafa Hakkı Akansel'in *Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir* başlıklı makalesinde, Türk Rönesansına ihtiyaç olduğu belirtilmiş ve bunun nasıl olacağı, Türk milletine yeni bir can, taze bir hayatın nasıl aşılacağı, Türk ırkının nasıl gençleştirileceği konusuna değinilmiştir. Yine bu makalede, bedence, ruhça, zekâca, temiz ve saf, yüksek ahlaklı, sert karakterli, bilgi ve teknikle donatılmış, azimli, dinamik, girişimci, yeni bir ülkü, yeni bir iman, yeni bir ruh ile dolu Türk gençliği yetiştirilerek, Türk Rönesansının gerçekleşeceği söylenmiştir.

En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi adlı bu makalede, Tan gazetesinin 26 Haziran 1943 tarihli sayısında en büyük tehlike başlığı altında Türkçülük aleyhinde propaganda yaptığı söylenmiş, Türk gençliğini Türkçülükten vazgeçirmeye çalıştığı belirtilmiş ve bu duruma tepki gösterilmiştir. Bu makalede bu başlığın bir süre önce Faris Erkman tarafından yayınlanmış olan risaleden alınarak, kasıtlı olarak yayınlandığı ifade edilmiştir. Yine makalede gerek Tan gazetesinin gerek Faris Erkman'ın yazılarında, bilinçli bir şekilde Türkçülüğü ırkçılık, Türkçüleri yabancı devletlerin kuklalarıymış gibi gösterip Türkçülüğün etkisini zayıflatmaya ve Türkçülüğü yıkmaya çalıştıkları söylenmiştir.

Orhon'un *Türkçülük Düşmanlarına* başlıklı makalesinde, Türkçülük aleyhinde yazı yazan ve yayınlayan çevrelere tepki gösterilmiş, bu çevrelerin vatansever ve Kemalist maskeye bürünerek Türk milletini şaşırtmaya ve birbirine düşürmeye güçlerinin yetmeyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca makalede, Türk vatanında Türkçülük düşmanı bir vatanseverlik yanıltmacasına kimsenin inanmayacağı söylenmiştir. Daha sonra Orhon, Türkçülüğün, Türk milletinin hürriyet ve istikbaline âşık olmakla başladığını söylemiş ve Türk milletini muasır medeniyetler seviyesine çıkarma gayretiyle yükseldiğini belirtilerek Türkiye'de her namuslu insanın Türkçü olduğunu belirtmiştir.

Türklük Dâvası adlı makalede Millet Meclisi'nde sorulan bir soruya muhatap olan Hariciye Vekilinin, Türkçülüğün sınırlarını bir kere daha çizmek zorunda kaldığı söylenmiştir. Bir kere daha demesinin sebebinin de Büyük Parti'nin, Türklük prensibini Atatürk'ün sağlığında belirlediğini ifade etmiştir. Makalede, anayasanın ikinci maddesinde belirtilmesine rağmen 1940'lı yıllarda yaşanan Türkçülük tartışmaları karşısında devlet yetkililerinin her seferinde milliyetçiliğin sınırlarını çizmek ve prensiplerini hatırlatmak zorunda kalmasının bu tarz aykırı düşüncelerle baş edilebilir bir yöntem olmadığı belirtilmiştir. Daha sonra Türkçülük tartışmalarında Türkçülüğü savunanların, yabancılara satılmışlar olarak nitelendirilmesi, milliyetçiliğe muhalif yazılar yayınlayanlara karşı tepki gösterilmemesi hatta bazı çevreler tarafından bu insanların desteklenmesi, ciddi bir şekilde eleştirilerek, milliyetçiliği savunanlara karşı neden bazı çevrelerin telaş içerisinde olduğu sorusu sorulmuş ve buna cevap aranmıştır. Yine Bozkurt makalesinde, memlekette komünistlik, faşistlik gibi fikirlerin savunulmasına karşı çıkılmadığı halde, ben Türk'üm, Türkçüyüm, milliyetçiyim diyenlere tepki gösterildiğini belirtmiş ve bunun nedenini sormuştur.

Türkçülük ve Bir Hakikat adlı bu makalede, içeriden ya da dışarıdan olan bazı çevrelerin, Türkiye'deki Türkçülüğü geçmiş asırlardaki Avrupa milliyetçiliğine benzettiği söylenmiştir. Emperyalist, ırkçı bir anlayış olarak nitelendirilen ve büyük tehlike olarak görüldüğü belirtilen bu durumun, yanlış ve Türkçülük için büyük bir iftira olduğu ifade edilmiştir. Daha sonra makalede, Türkçülüğün, menfaati diğer milletlerin zararında arayan dar bir fikir ve sağcılık olmadığı, kalkınma, ilerleme, inkılâpçılık anlamlarına gelen terakkiperverlik anlamına geldiği belirtilmiştir. Yine makalede, tarihin hiçbir döneminde iddia edildiği gibi Türklerin yani Türkçülüğün emperyalist bir anlayışa sahip olmadığı, yani hiçbir milleti ezmeye çalışmadığı, tam tersine Osmanlı Devleti'nde yabancı milletler karşısında Türklerin ezildiği ve dışlandığı söylenmiştir.

Orhan Seyfi Orhon'un *Osmanlılığın Döküntüleri* başlıklı makalesinde Osmanlı saltanatının döküntülerinin o dönem için hala devam ettiğini ve iki yüz yıldır yozlaşan Osmanlı saltanatının bir çırpıda tamamen yok olduğunu düşünmenin yanlış olacağını söylemiştir. Osmanlı saltanatına ait döküntülerinin, bazen şekil değiştirerek, bazen milletin arasına fitne sokarak, bazen de aşağılık fikir akımlarına eğilim göstererek, hala milletin arasında var olduğu ifade etmiştir. Bunun altında mason localarının çıkacağını belirtmiştir. Daha sonra makalesinde Osmanlı saltanat döküntülerinin, Türkçülüğün karşısında yer aldığını, Türkiyeciliği yani eski Osmanlıcı anlayışı savunduğunu ve bunların asla milliyetçi olmadığını söylemiştir. Saltanat döküntülerinin savunduğu Türkiyecilik fikriyle Türk milletinin refah ve mutluluğunu düşünmediklerini, kendi rahatlarını ve mevkilerini düşündüklerini belirtmiş ve bunların şekil değiştirmiş Osmanlıcı olduğunu belirtmiştir. Son olarak makalesinde, bu Osmanlı döküntülerine ait düşüncelerin hala aramızda yaşadığını aktarmıştır.

Orhon'un *İrkçılığa Dair* başlıklı makalesinde Türkçülere atılan iftiraların başında ırkçılığın geldiği söylenmiştir. Türkçülük fikrini savunanların ırkçılık yaptığı iddiasında olanların varlığından söz etmiştir. Yine makalede, Türkçülüğün hiçbir zaman ırkçılık gibi bağınaz bir anlayışa sahip olmadığı, hiç kimsenin aile şeceresinin tutulmadığı ve Türkçülük anlayışında kendini Türk olarak gören herkesin Türk olarak kabul edildiği vurgulanmıştır. Son olarak makalede, Türkçülüğü ırkçılık olarak görenlerin asıl amacının Türk ırkını soysuzlaştırmak ve kendilerini Türk ırkından ayırmak olduğu söylenmiştir.

İktibaslar: Milliyetçiliğe Dair... adlı makalede Osmanlı İmparatorluğunun milliyetçi olmadığı söylenmiştir. 1908'de Meşrutiyet'in ilanından sonra Türk Ocaklarının çabasına rağmen milliyetçiliğin yeterli düzeyde olmadığı belirtilmiştir. Milliyetçilik fikrinin ülkeye İstiklal Savaşı'ndan sonra geldiği ifade edilmiştir. Türk milletinin Misak-ı Milli sınırları içinde özgürlüğüne milliyetçiliği sayesinde kazandığı belirtilmiştir. Diğer milletlerin de kendileri için, milletleri için savaştıkları ve kan döktükleri söylenmiştir. Son olarak makalede, milletlerin ruhunda milliyetçiliğin devamlı var olduğu ifade edilmiştir.

Görüşler: İnsaniyetçilik adlı bu yazıda komünist tahrikleri arasında insancı veya insaniyetçi yayınların çoğalmaya başladığı söylenmiştir. Bu insancıların, fikirleri uğruna Türkçülükten vazgeçmeyi istedikleri ve Türk milleti yerine insanlığı düşündükleri belirtilmiştir. Daha sonra makalede, Türk milletine tek bir ulus yerine, bütün insanlığın düşünülmesi gerektiği fikri benimsetilmeye çalışılarak gizliden gizliye Türkçülük aleyhtarlığı yapıldığı söylenmiştir.

Türkçülere İftira adlı makalede Türkiyecilikle Türkçülük kelimelerinin birbirine karıştırıldığı söylenmiştir. Bunun kasıtlı olarak milli ülküye zarar vermek isteyen çevreler tarafından yapıldığı v e bu çevrelerin Türkçülüğü, Türkiyeciliğe zıt ve düşman olarak göstermeye çalıştıkları ifade edilmiştir. Makalede, her Türkçünün Türkiyeci olduğu belirtilmiş ama her Türkiyecinin Türkçü olması gerekmediği söylenmiştir. Daha sonra makalede, Türkiyeciliğin eski Osmanlı vatanseverliğinin karşılığı olduğu, Türkçülüğün ise Halk Partisi'nin de altı okundan biri olan milliyetçiliği ifade ettiği belirtilmiş ve gerçekte her Türk'ün mutlaka Türkiyeci olduğu, ancak her Türkiyecinin Türkçü olmadığı anlatılmıştır.

Millî Birlik adlı makalede ilk olarak milli birleşiklik ve milli birlik kavramları arasında bir anlam farkı olmadığından bahsedilmiştir. Bu ülke için sadece tek millet olan Türk milletinin varlığından söz edilmiştir. Daha sonra Orhon makalesinde, Türk milletini oluşturan bireylerin aynı ülküyle birbirine bağlı olduğunu söylemiş ve sol düşüncüyü savunanların millet fikrini tanımayarak milli birliğin oluşmasını engellemeye çalıştığını ifade etmiştir. Ayrıca makalesinde, ırkçı fikirleri savunanların da etnik milliyetçilik yaparak Türk milletinin birliğini bozmaya çalıştığını belirtmiştir. Milli birliği bozmaya çalışan her düşünceye de karşı olduğunu söylemiştir.

Bir Açık Mektubun Çıkarttığı Dava adlı makalede Orhun dergisinin sahibi Atsız'ın dergisinde Başvekile hitaben yayınladığı açık mektubunda komünist tahrikçilerinden bahsettiği ve Sabahaddin Ali'nin de adını geçirip, onu da komünist olmakla itham ettiği söylenmiştir. Sabahattin Ali'nin bunun üzerine Nihal Atsız'a Ankara'da bir hakaret dâvası açtığı ve 26 Nisan tarihinde davaya başlandığı belirtilmiştir. Yine makalede Sabahattin Ali'nin, kendisini vatan hainliği ile suçladıklarını ifade ettiği söylenmiştir. Nihal Atsız'ın savunmasında *yabancı bir rejime taraftarlıkla bu memleketi batırmak isteyen insanların birbirlerine tırmanarak yüksek makamlara çıkmıya savaştıklarını görünce bir vatansever sıfatile vaz'yeti hükümetin en yüksek şahsiyeti olan Başvekile bir yazı ile bildirdim* demiştir. Daha sonra makalede, mahkeme sırasında Sabahattin Ali'ye daha önce mahkûm olup olmadığının sorulduğu söylenmiştir. Sabahattin Ali'nin iftiraya uğrayıp 1 yıl hapis yattığını söylediği ifade edilmiştir. Son olarak makalede, mahkeme kararından bahsedilmiştir. Kararda, vatan hainliğinin ispatına razı olup olmadığının Sabahattin Ali'den sorulması hakkındaki talebin reddedilmesine ve Nihal Atsız'ın sabıkası olup olmadığı hakkında yazılmış olan tezkerenin mahallinden telgrafla gizlenmesine karar verdiği söylenmiştir.

Her Şeyin Üstünde adlı bu makalede, Türk milletini yaşanan her türlü sorun karşısında birleştiren en önemli unsurun milliyetçilik duygusu olduğu söylenmiştir. Türk milletini

Çanakkale’de, İnönü’de, Sakarya’da ve Dumlupınar’da düşmanın her türlü gücüne karşı ayakta tutan en önemli gücün milliyetçilik ruhu olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Ortaç makalesinde, Osmanlı Devleti’nin Birinci Dünya Savaşı’nda her şeyini kaybetmesine rağmen, Türk milletinin elinde kalan tek güç olan milli ruhun sayesinde İstiklal Savaşı’nın kazandığından söz etmiştir.

Türkçülüğümüze Dair başlıklı makalede Türkçülük fikrinden anlaşılması gerekenin şuurlu ve modern bir milliyetçilik düşüncesi olması gerektiği söylenmiştir. Türk’üm diyen herkesin de Türk milliyetçisi olduğu ifade edilmiştir. Yine makalede, Türk milliyetçiliğinin bir kelime oyunu, şahsi bir dava ya da bir parti politikası olmadığı bunların hepsinin üstünde kutsal bir dava olduğu belirtilmiştir. Türkçülüğün, tarih boyunca demokrasinin ruhu olan özgürlük ve insan haklarına bağlı kalarak varlığını sürdürdüğü söylenmiştir. Türkçülük fikrinin, ferdi hürriyetin milli hürriyet ve bağımsızlık aleyhine kullanılmasına asla izin vermediği, bundan sonra da ferdi hürriyeti savunan ve Türkçülüğe karşı olan komünizm gibi ideolojik düşüncelerin yayılmasına da müsaade etmeyeceği belirtilmiştir.

Türkçülük ve milliyetçilik kavramlarının başlığı altında altmış sekiz makalenin incelemesi yapılmış ve değerlendirilmiştir. Çınaraltı dergisinde yazılan makalelerin önemli bir kısmında Türkçülük ve milliyetçilik tanımları üzerinde durulmuştur. Makalenin yazarlarına göre Türk için milliyetçilik, Türkçülük anlamına gelmektedir. Yine birçok makalede Türkçülük ve Turancılık arasında çok belirgin farklar olmadığı için eskiden Turancılık olarak ifade edilen düşüncenin günümüzde Türkçülük olarak ifade edildiği söylenmiştir. Makalelerde Türkçülük ve milliyetçilik konuları işlenirken Türk dili, tarihi, kültürü ve siyasi alandaki etkilerine ve yerlerine sıklıkla değinilmiştir.

5.3. Yararlanılan Kaynaklara Göre Çınaraltı Dergisi İndeksi

Tablo 1. Sayı: 2 Cilt:1 16 Ağustos 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H.E. Erkilet	İdeale Doğru	4
Hüseyin Namık Orkun	Milli Benlik	6
Orhan Seyfi Orhon	Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik	3

Tablo 2. Sayı: 3 Cilt:1 23 Ağustos 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Al Temur Kılıç	Bizim Ütopiamız	13
H. E. Erkilet	Türkçülük ve Milliyetçilik	4

Tablo 3. Sayı: 4 Cilt:1 30 Ağustos 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	8-9
Peyami Safa	İnsan Yok, Millet Var!	5

Tablo 4. Sayı:5 Cilt:1 6 Eylül 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Al Temur Kılıç	Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi	11

Tablo 5. Sayı:6 Cilt:1 13 Eylül 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?	4-5

Tablo 6. Sayı:7 Cilt:1 20 Eylül 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Al Temur Kılıç	Harp	6
Atsız	Türk Ahlakı	7
H. E. Erkilet	Milliyetçiliğe Kimler ve Niçin Muhalefet Ederler?	4
Hüseyin Namık Orkun	Taç Giydiren Millet	5-6

Tablo 7. Sayı:8 Cilt:1 27 Eylül 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Al Temur Kılıç	Genç İrkdaşlara	10
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	8-9

Tablo 8. Sayı:9 Cilt:1 4 Birinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mustafa Hakkı Akansel	Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa	10-12

Tablo 9. Sayı:10 Cilt:1 11 Birinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Çocuklarımızın Terbiyesi	4
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	5-6

Tablo 10. Sayı:11 Cilt:1 18 Birinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Vazife Aşk	4
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	8-9

Tablo 11. Sayı: 12 Cilt:1 25 Birinci Teşrin 1941

ZİYA GÖKALP NÜSHASI

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Ziya Gökalp'ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?	4

Tablo 12. Sayı: 13 Cilt:1 11 İkinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	10-11

Tablo 13. Sayı:14 Cilt:1 8 İkinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	6-7

Tablo 14. Sayı:16 Cilt:1 22 İkinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	11-12

Tablo 15. Sayı:17 Cilt:1 29 İkinci Teşrin 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	5-6
Orhan Seyfi Orhon	Türkçülüğün Amentü'sü Şu Olmalıdır:	1

Tablo 16. Sayı:18 Cilt:1 6 Birinci Kânun 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	8-9

Tablo 17. Sayı:19 Cilt:1 13 Birinci Kânun 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	15

Tablo 18. Sayı:20 Cilt:1 20 Birinci Kânun 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	9-10

Tablo 19. Sayı:21 Cilt:1 27 Birinci Kânun 1941

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	14-15

Tablo 20. Sayı:22 Cilt:1 3 İkinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Asıl Mesele	3

Tablo 21. Sayı:23 Cilt:1 10 İkinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Türkçülük, Milliyetçilik	4
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	9-10
Orhan Seyfi Orhon	Yaratıcı Fikir	3
Ali Fuat Şener	Türkçülük Nedir?	2

Tablo 22. Sayı:24 Cilt:1 17 İkinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Milliyetçilik Neden Lazımdır?	4

Tablo 23. Sayı:26 Cilt:1 31 İkinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Türkçülük Programı	4
Mustafa Hakkı Akansel	Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük	10-11

Tablo 24. Sayı:27 Cilt:2 7 Şubat 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Türkçülük Programı	4
S. Horasanlı	Türkçülük ve Kadınlarımız	14

Tablo 25. Sayı:28 Cilt:2 14 Şubat 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Türkçülük Programında Dil Meselesi	4-5

Tablo 26. Sayı: 29 Cilt:2 21 Şubat 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları	8-9

Tablo 27. Sayı:31 Cilt:2 7 Mart 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Bugünkü Türkçülüğün Esasları: Dil İnkılabı: Ciddi İlim Adamalarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!	8-9
Ömer Seyfettin	Türk'ün İstikbali	5
Ömer Seyfettin	Bir Çocuk Nasıl Türk Milliyetperveri Olur?	5

Tablo 28. Sayı:32 Cilt:2 14 Mart 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	İrk Meselesi: Bize Bu İşte Düşen Vazifeler	10
Mustafa Hakkı Akansel	Türk Irkının Devleti	6-7
Peyami Safa	Milliyetçiliğin Birkaç Hakikati	5

Tablo 29. Sayı:34 Cilt:2 28 Mart 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Türk Medeniyet Tarihinden: Mendil	9

Tablo 30. Sayı :35 Cilt:2 23 Mayıs 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
-------------	------------	---------

Hüseyin Namık Orkun	Türk Medeniyet Tarihinden: Matbaa	10
---------------------	-----------------------------------	----

Tablo 31. Sayı:38 Cilt:2 13 Haziran 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: “Bilgilerimizin Amacı Türk Olmalıdır.”	4,10

Tablo 32. Sayı:39 Cilt:2 20 Haziran 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika	4
Orhan Seyfi Orhon	Türkçülük ve Din	3

Tablo 33. Sayı:46 Cilt:2 8 Ağustos 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Yusuf Ziya Ortaç	Biz Türk’üz! Türkçüyüz!	3

Tablo 34. Sayı:50 Cilt:2 5 Eylül 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	Biz Küçük Bir Millet Değiliz	4
Peyami Safa	Canavar ve Kahraman	5
Yusuf Ziya Ortaç	Hasan Tahsin	3

Tablo 35. Sayı:51 Cilt:2 12 Eylül 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Anadoluculuk	3

Tablo 36. Sayı:54 Cilt:3 3 Birinci Teşrin 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
H. E. Erkilet	“Ben, Milliyetperver Değilim!” Diyen Bir	4

	Öğretmen	
--	----------	--

Tablo 37. Sayı:59 Cilt:3 7 İkinci Teşrin 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Atatürk	3

Tablo 38. Sayı:61 Cilt:3 21 İkinci Teşrin 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Barkın	Biz Avrupalı Değiliz!	4-5
Orhan Seyfi Orhon	Millî Adalet	3

Tablo 39. Sayı:62 Cilt:3 28 İkinci Teşrin 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Eski Türklerde Bayrak	4
Nurettin Ardıçoğlu	Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri	6-7

Tablo 40. Sayı:63 Cilt: 3 5 Birinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mustafa Hakkı Akansel	İçli Millet	4

Tablo 41. Sayı:64 Cilt:3 12 Birinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Eski Türklerde Bayrak	6

Tablo 42. Sayı:66 Cilt:3 26 Birinci Kânun 1942

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Nurettin Ardıçoğlu	Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri	11

Tablo 43. Sayı:68 Cilt:3 9 İkinci Kânun 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Şahingiray	Türkçülük ve Emperyalizm	6

Tablo 44. Sayı:70 Cilt:3 23 İkinci Kânun 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mustafa Hakkı Akansel	Şeref ve Haysiyet	4,13

Tablo 45. Sayı:71 Cilt:3 30 İkinci Kânun 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Milliyet İdeali ve Topyekûn Milli Terbiye	6
Mustafa Hakkı Akansel	Türk Ruhu	4-5

Tablo 46. Sayı:74 Cilt:3 20 Şubat 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Hüseyin Namık Orkun	Milliyet İdeali ve Topyekûn Milli Terbiye	11

Tablo 47. Sayı:81 Cilt:3 10 Nisan 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mustafa Hakkı Akansel	Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir?	4-5

Tablo 48. Sayı:83 Cilt:4 24 Nisan 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mustafa Hakkı Akansel	Yurt Heyecanı	4-5

Tablo 49. Sayı:93 Cilt:4 3 Temmuz 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
O. S. O.	En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi	6-7

Tablo 50. Sayı:94 Cilt:4 10 Temmuz 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Türkçülük Düşmanlarına	3

Tablo 51. Sayı:95 Cilt:4 Tarihsiz

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Mahmut Esat Bozkurt	Türklük Davası	15

Tablo 52. Sayı:103 Cilt:4 Tarihsiz

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Nebil Buharalı	Türkçülük ve Bir Hakikat	6-7

Tablo 53. Sayı:104 Cilt:4 Tarihsiz

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Osmanlılığın Döküntüleri	3

Tablo 54. Sayı:108 Cilt:5 16 Birinci Teşrin 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Adnan Giz	Tarihte Türk Tipi	7,10

Tablo 55. Sayı:113 Cilt:5 20 İkinci Teşrin 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
ORHAN Seyfi Orhon	Büyük Millet- Küçük Millet	3

Tablo 56. Sayı:116 Cilt:5 11 Birinci Kânun 1943

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	İrkçılığa Dair	3

Tablo 57. Sayı:120 Cilt:5 8 Senkânun 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Abidin Daver	İktibaslar: Milliyetçiliğe Dair...	5

Tablo 58. Sayı:125 Cilt:5 12 Şubat 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
O. S. O.	Görüşler: İnsaniyetçilik, Neden?	7

Tablo 59. Sayı:135 Cilt:6 22 Nisan 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Orhan Seyfi Orhon	Türkçülere İftira	3

Tablo 60. Sayı:137 Cilt:6 6 Mayıs 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
***	Bir Açık Mektubun Çıkarttığı Dava	5,15
Orhan Seyfi Orhon	Milli Birlik	3

Tablo 61. Sayı:138 Cilt:6 13 Mayıs 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Adnan Giz	Türk Sanatında Bahar	13-14

Tablo 62. Sayı:140 Cilt:6 27 Mayıs 1944

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
İzzettin Şadan	Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri: Psikopatolojik Tahlil	6-7

Tablo 63. Sayı:1 17 Mart 1948

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Yusuf Ziya Ortaç	Her Şeyin Üstünde	3

Tablo 64. Sayı:11 9 Haziran 1948

YAZARIN ADI	METNİN ADI	SAYFASI
Şerif Korkut	Türkçülüğümüze Dair	10

SONUÇ

İkinci Dünya Savaşı, Türkiye’de tek parti iktidarının varlığını sürdürdüğü bir döneme denk gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı dönemi, Türkiye’nin uluslararası gelişmelere bağlı olarak denge politikasını uyguladığı bir dönem olmuştur. Türkiye’nin savaşa girme ihtimali dış politikaya bağlı olarak milliyetçi kesimleri harekete geçirmiş, özellikle Almanya’nın başarıları sonrasında irredantist düşüncelerle çok sayıda Türkçü, ırkçı dergi yayımlanmıştır. Bu ırkçı dergiler Almanya’nın maddi kaynaklarından da yararlanarak savaş boyunca yayınlanmaya devam etmiştir. Bu dergiler arasında Ergenekon, Kopuz, Bozkurt, Hamle, Çınar Tanrıdağ, Gökbörü, Orhun ve Çınaraltı yer almaktaydı.

Çınaraltı dergisi faaliyet gösterdiği 1941-1948 yılları arasında Osmanlı dönemi başta olmak üzere Türk tarihinin farklı dönemlerine ait birçok konuya değinmiştir. Dergi, Osmanlı dönemi hakkında akademik tarihçiliğin daha önce değinmediği ya da çok az değindiği saray

düğünleri, saray entrikaları, suikastlar, harem hayatı ve padişahların özel yaşamları gibi konulardan bahsetmiştir. Ayrıca Türk insanın özellikleri ve meziyetleri, Türk şehirleri, Türk kahramanları ve Türk efsaneleri gibi konulara da değinerek o dönemin toplumunun hafızalarını tazelemeyi amaçlamıştır.

Çınaraltı dergisinde, Türkçülük, milliyetçilik ve Türk milliyetçiliği kavramlarıyla ilgili düşünce ve görüşlere birçok makalede yer verilmiştir. Türkçülük kavramı bazen dil bazen de tarih üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır. Türkçülük kavramını dil üzerinden açıklayan yazarlar, Türk dünyasında ortak bir dilin konuşulması gerektiğini belirterek kültür milliyetçiliğine vurgu yapmışlardır. Türkçülük kavramını tarih üzerinden açıklayan yazarlar ise, Türk milletinin tarihinin Osmanlı Devleti ile başlatılmasına karşı çıkarak yeni Türk devletinin tarih politikasını destekler nitelikte açıklamalarda bulunmuşlardır. Çınaraltı dergisinde Türkçülük ve milliyetçilik daha bilimsel ve somut fikirler üzerine oturtulmaya çalışılmıştır.

Çınaraltı dergisinde, Türk ırkının özellikleri ve meziyetlerinin anlatıldığı makalelerde daha çok Türklerin karakteristik özelliklerine, fiziksel özelliklerine ve uygarlığa yaptığı katkılara değinilmiştir.

Çınaraltı dergisinde Türk tarihiyle ilgili en çok Osmanlı Devleti dönemi hakkında yazılan makaleler yayımlanmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri Osmanlı Devleti'nin yakın zamana kadar varlığını sürdürmüş olması ve Osmanlı Devleti hakkında Türk tarihinin diğer dönemlerine göre daha fazla bilgi ve belgeye sahip olunmasıdır. Bunun diğer bir sebebi de dönem itibarıyla Türkiye'de Türkoloji çalışmalarının henüz yeni başlamış olmasıdır.

Çınaraltı dergisi, yayımlandığı dönemde Türk tarihine karşı göstermiş olduğu hassasiyet ile Türk milletinde tarih bilinci ve Türkçülük ideali oluşmasına önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca İkinci Dünya Savaşı döneminin tarihine ve siyasetine çok yakından tanıklık ederek o dönemin nabzını tutmuş ve Türk toplumunu bu konuda aydınlatmayı hedeflemiştir. Dergide Türk milletine yönelik olan tehlike ve tehditler karşısında Türk milletini uyaran ve bir ideal etrafında birleştiren birçok makale bulunmaktadır. Çınaraltı dergisi, toplum içerisinde tarih bilincini oluşturmak için azımsanmayacak bir yere sahip olmuş ve derginin tarih anlatısındaki söylemleri bugüne kadar geçerliliğini idame ettirmiştir.

KAYNAKÇA

- ANA KAYNAK

ÇINARALTI

....., “Bir Açık Mektubun Çıkarttığı Dava”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs, 1944, s. 5,15.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “İçli Millet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 63, 5 Birinci Kanun 1942, s. 4.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Kendini Bilen Şuurlu Türkçülük”, *Çınaraltı*, C.1, S.26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 10, 11.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Milliyet Duygusu yahut Süleyman Ağa”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 9, 4 Birinci Teşrin 1941, s. 10, 11, 12.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Şeref ve Haysiyet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 70, 23 İkinci Kanun 1943, s. 4, 13.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Türk Irkının Devleti”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14 Mart 1942, s. 6, 7.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Türk Rönesansı: Bir Millet Nasıl Gençleşir?”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 81, 10 Nisan 1943, s. 4-5.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Türk Ruhu”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30 İkinci Kanun 1943, s. 4,5.

AKANSEL, Mustafa Hakkı, “Yurt Heyecanı”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 83, 24 Nisan 1943, s. 4-5.

- ARDIÇOĞLU, Nurettin, “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28 İkinci Teşrin 1942, s. 6,7.
- ARDIÇOĞLU, Nurettin, “Tarihi Türk Irkı ve Muahhar Tahavvülleri”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 66, 26 Birinci Kânun 1942, s. 11.
- ATSIZ, “Türk Ahlakı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 7.
- BARKIN, “Biz Avrupalı Değiliz”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 4 5.
- BOZKURT, Mahmut Esat, “Türklük Davası”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 95, Tarihsiz, s. 15.
- BUHARALI, Nebil, “Türkçülük ve Bir Hakikat”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 103, Tarihsiz, s. 6, 7.
- DAVER, Abidin, “İktibaslar: Milliyetçiliğe Dair”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 120, 8 Senkânun 1944, s. 5.
- ERKİLET, H. E., ““Ben, Milliyetperver Değilim!” Diyen Bir Öğretmen”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 54, 3 Birinci Teşrin 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Bir Millet Dağılıp Yok Olmadan Nasıl Korunabilir?”, *Çınaraltı*, C.1, S.6, 13 Eylül 1941, s. 4, 5.
- ERKİLET, H. E., “Biz Küçük Bir Millet Değiliz”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5 Eylül 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Çocuklarımızın Terbiyesi”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “İdeale Doğru”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “İki Önemli Nutuk Münasebetiyle: Bilgilerimizin Amacı Türklük Olmalıdır”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 38, 13 Haziran 1942, s. 4, 10.
- ERKİLET, H. E., “Milletleri Yıkan İki Büyük Tehlike: Gaflet ve Tefrika”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Milliyetçiliğe Kimler ve Niçin Muhalefet Ederler?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Milliyetçilik Neden Lazımdır?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 24, 17 İkinci Kânun 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Türkçülük Programı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 26, 31 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Türkçülük Programı”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Türkçülük Programında Dil Meselesi”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 28, 14 Şubat 1942, s. 4, 5.
- ERKİLET, H. E., “Türkçülük ve Milliyetçilik”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 23 Ağustos 1941, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Türkçülük, Milliyetçilik”, *Çınaraltı*, C. 1, S.23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Vazife Aşkı”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 4.
- ERKİLET, H. E., “Ziya Gökalp’ta Türkçülük Temayülleri Nasıl Doğdu?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 12, 25 Birinci Teşrin 1941 Ziya Gökalp Nüshası, s. 4.
- GİZ, Adnan, “Tarihte Türk Tipi”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 108, 16 Birinci Teşrin 1943, s. 7, 10, 11.
- GİZ, Adnan, “Türk Sanatında Bahar”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 138, 13 Mayıs 1944, s. 13, 14.
- HORASANLI, S., “Türkçülük ve Kadınlarımız”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 27, 7 Şubat 1942, s. 14.

- KILIÇ, Al Temur, “Bizim Ütopiamız”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 3, 22 Ağustos 1941, s. 13.
- KILIÇ, Al Temur, “Genç Irkdaşlara”, *Çınaraltı*, C.1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.10.
- KILIÇ, Al Temur, “Harp”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20 Eylül 1941, s. 6.
- KILIÇ, Al Temur, “Türkçülük: Ütopiamızın İdeolojisi”, *Çınaraltı*, C.1, S. 5, 6 Eylül 1941, s. 11.
- KORKUT, Şerif, “Türkçülüğümüze Dair”, *Çınaraltı*, S. 11, 9 Haziran 1948, s. 10.
- O. S. O., “Görüşler: İnsaniyetçilik”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 125, 12 Şubat 1944, s. 7.
- O., S. O., “En Büyük Tehlike: Tan Gazetesi”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 93, 3 Temmuz 1943, s. 6, 7.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Anadoluculuk”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 51, 12 Eylül 1942, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Asıl Mesele”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 22, 3 İkinci Kânun 1942, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Atatürk”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 59, 7 İkinci Teşrin 1942, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Büyük Millet-Küçük Millet”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 113, 20 İkinci Teşrin 1943, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Büyük Vatanseverlik, Küçük Vatanseverlik”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16 Ağustos 1941, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “İrkçılığa Dair”, *Çınaraltı*, C. 5, S. 116, 11 Birinci Kanun 1943, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Millî Adalet”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 61, 21 İkinci Teşrin 1942, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Milli Birlik”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 137, 6 Mayıs 1944, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Osmanlılığın Döküntüleri”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 104, Tarihsiz, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Türkçülere İftira”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 135, 22 Nisan 1944, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Türkçülüğün Amentü’sü Şu Olmalıdır:”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29 İkinci Teşrin, 1941, s. 1.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Türkçülük Düşmanlarına”, *Çınaraltı*, C. 4, S. 94, 10 Temmuz 1943, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Türkçülük ve Din”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 39, 20 Haziran 1942, s. 3.
- ORHON, Orhan Seyfi, “Yaratıcı Fikir”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kânun 1942, s. 3.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları: Dil İnkılâbı: Ciddi İlim Adamlarından Müteşekkil Bir Dil Heyeti Kurulmalıdır!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 19, 13 Birinci Kanun 1941, s. 15.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 11, 18 Birinci Teşrin 1941, s. 8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30 Ağustos 1941, s. 8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 8, 27 Eylül 1941, s.8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 10, 11 Birinci Teşrin 1941, s. 5, 6.

- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 13, 11. Teşrin 1941, s. 10, 11.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 14, 8. İkinci Teşrin 1941, s. 6, 7.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 16, 22. İkinci Teşrin 1941, s. 11, 12.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 17, 29. İkinci Teşrin 1941, s. 5, 6.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 18, 6. Birinci Kanun 1941, s. 8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 20, 20. Birinci Kanun 1941, s. 9, 10.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 21, 27. Birinci Kanun 1941, s. 14, 15.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10. İkinci Kanun 1942, s. 9, 10.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Bugünkü Türkçülüğün Esasları”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 29, 21. Şubat 1942, s. 8, 9.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Eski Türklerde Bayrak”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 62, 28. İkinci Teşrin 1942, s. 4.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Eski Türklerde Bayrak”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 64, 12. Birinci Kanun 1942, s. 6.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “İrk Meselesi: Bize Bu İşte Düşen Vazifeler”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14. Mart 1942, s. 10.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Milli Benlik”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 2, 16. Ağustos 1941, s. 6.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 71, 30. İkinci Kanun 1943, s. 6.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Milliyet İdeali ve Topyekün Milli Terbiye”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 74, 20. Şubat 1943, s. 11.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Taç Giydiren Millet”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 7, 20. Eylül 1941, s. 5-6.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Türk Medeniyet Tarihinden: Matbaa”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 35, 23. Mayıs 1942, s. 10.
- ORKUN, Hüseyin Namık, “Türk Medeniyet Tarihinden: Mendil”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 34, 28. Mart 1942, s. 9.
- ORTAÇ, Yusuf Ziya, “Biz Türk’üz Türkçüyüz!”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 46, 8. Ağustos 1942, s. 3.
- ORTAÇ, Yusuf Ziya, “Hasan Tahsin”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5. Eylül 1942, s. 3.
- ORTAÇ, Yusuf Ziya, “Her Şeyin Üstünde”, *Çınaraltı*, S. 1, 17. Mart 1948, s. 3.
- SAFA, Peyami, “Canavar ve Kahraman”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 50, 5. Eylül 1942, s. 5.
- SAFA, Peyami, “İnsan Yok, Millet Var!”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 4, 30. Ağustos 1941, s. 5.
- SAFA, Peyami, “Milliyetçiliğin Birkaç Hakikati”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 32, 14. Mart 1942, s. 5.

SEYFETTİN, Ömer, “Bir Çocuk Nasıl Türk Milliyetperveri Olur”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 5.

SEYFETTİN, Ömer, “Türk’ün İstikbali”, *Çınaraltı*, C. 2, S. 31, 7 Mart 1942, s. 5.

ŞADAN, İzzettin, “Türklerde Yaratma Kabiliyeti ve Orhun Abideleri: Psikopatolojik Tahlil”, *Çınaraltı*, C. 6, S. 140, 27 Mayıs 1944, s. 6-7.

Şahingiray, “Türkçülük ve Emperyalizm”, *Çınaraltı*, C. 3, S. 68, 9 İkinci Kanun 1943, s. 6.

ŞENER, Ali Fuat, “Türkçülük Nedir?”, *Çınaraltı*, C. 1, S. 23, 10 İkinci Kanun 1942, s. 2.

• KİTAPLAR

AKÇURA, Yusuf, *Türkçülük, Türkçülüğün Tarihi Gelişimi*, Türk Kültür Yayını, İstanbul, 1978.

ARSLAN, Cumhur, “Çınaraltı”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce/Milliyetçilik*, C. 4, İletişim Yayınları, İstanbul, 2008.

ATABAY, Mithat, *II. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye’de Milliyetçilik Akımları*, İstanbul, 2005.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*, ATAM Yayınları, Ankara, 2004.

ATATÜRK, Mustafa Kemal, Haz. Afet İnan, *Medeni Bilgiler*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2010.

BAYRAM, Cezmi, *Türk Milliyetçiliği*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2013.

CARR, Edward Hallet, Çev. Osman Akın, *Milliyetçilik ve Sonrası*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1990.

DERİNGİL, Selim, *Denge Oyunu İkinci Dünya Savaşı’nda Türkiye’nin Dış Politikası*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994.

DOĞAN, Erdal, *Edebiyatımızda Dergiler*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 1997.

DONBAY, Ali, *Orhan Seyfi Orhon*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 2009.

ERTEKİN, Orhangazi, “Cumhuriyet Döneminde Türkçülüğün Çatallanan Yolları”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce/Milliyetçilik*, C. 4, İletişim Yayınları, İstanbul, 2008.

GEORGEON, François, Çev. Alev Er, *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri/Yusuf Akçura (1876-1935)*, Yurt Yayınları, İstanbul, 1996.

GÖKALP, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2019.

GÜNYOL, Vedat, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1986.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1966.

NECATİGİL, Behçet, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1985.

NİYAZİ, Mehmet, *Millet ve Türk Milliyetçiliği*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2000.

ÖNAL, Mehmet, *Yusuf Ziya Ortaç*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

ÖNDER, Zehra, *İkinci Dünya Savaşı’nda Türk Dış Politikası*, Bilgi Yayınevi, 2010.

ÖZKIRIMLI, Umut, *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış*, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2008.

ÖZLÜK, Nuran, *Çınaraltı Sistemik İndeks*, Akademik Kitaplar, İstanbul, 2010.

SEFERCİOĞLU, Necmettin, *Türkçü Dergiler*, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Ankara, 2008.

WEİSBAND, Edward, Çev. M. A. Kayabağ-Örgen Uğurlu, *2. Dünya Savaşı ve Türkiye*, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2002.

• SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİLER

BAYRAK, M. Orhan, *Türkiye’de Gazeteler ve Dergiler Sözlüğü*, Küll Yayınları, İstanbul, 1994.

HANİOĞLU, M. Şükrü, “Türkçülük”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, İstanbul, 2012.

KURDAKUL, Şükran, *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1989.

ÖZCAN, Azmi, “Milliyetçilik”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 30, Ankara, 2020.

ÖZKIRIMLI, Atilla, *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1982.

TOPRAK, Z., *Türkiye’de Dergiler, Ansiklopediler (1849-1984)*, Gelişim Yayınları, İstanbul, 1984.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler/İsimler/Eserler/Terimler), C. 2, Dergâh Yayınları, İstanbul, 1976.

YETİŞ, Kazım, “Çınaraltı”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 8, İstanbul, 1993.

• MAKALELER

AKDAĞ, İnan, “Yayılmacı Milliyetçi İdeoloji Belirlenimli Toplumsal Formasyonların Yükselişi: Ekonomi Politik Açıklama”, *Milliyetçilik Araştırmaları Dergisi*, C. 3, S. 2, 2021, s.31-49.

AKINCI, Abdulvahap, “Milliyetçilik Kuramları”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, C. 15, S. 1, 2014, s. 131-150.

ALTINDAĞ, Nuray, “Türk Milliyetçiliğinin Siyasallaşması ve Batı/ Batılılaşma Algısı”, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 2, S. 2, 2016, s. 43-64.

AVŞAR, Zakir, “Dr. Rıza Nur ve Tanrıdağ Dergisi”, *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, C. 3, S. 1, 2018, s. 45-77.

BARS, Mehmet Emin, “Ziya Gökalp ve Türkçülük Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 4, S. 2, 2017, s. 38-51.

ÇELİK, Ahmet, “İkinci Dünya Savaşı’nda Hükümet- Basın İlişkileri ve Gazeteci Mebuslar”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 28, S. 4, 2018, s.315-331.

DURMUŞ, Gökay, “Çınaraltı’nın Faaliyet Sahası”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 34, 2013, s. 97-115.

ERDOĞAN, Mustafa, “Milliyetçilik İdeolojisine Dair”, *Liberal Düşünce*, S. 15, 1999, s. 89-98.

ERTAN, T. F. ve ÖRS, O., “Milliyetçiliğin Müphemliği: Milliyetçilik Nedir?”, *Atatürk Yolu Dergisi*, C. 16, S. 62, 2018, s. 39-84.

GÖKALP, Emre, “Milliyetçilik: Kuramsal Bir Değerlendirme”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 1, 2007, s. 279-298.

GÖZ, Ali Cem, “2. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye’de Siyasal İktidar Tarafından Kapatılan Basın Organları Bağlamında Bir Listeleme Denemesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Dergisi*, C. 3, S. 5, 2011, s. 1-12.

KARADAĞ, A. ve YAMAN, H., “Üç Farklı Milliyetçilik”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, C. 9, S. 2, 2019, s. 84-108.

KARATAŞ, Murat, “II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkçü Dergiciliğin Bir Örneği Olarak Gök-Börü Dergisi”, *Journal Of Universal History Studies*, C. 2, S. 1, 2019, s. 134-153.

KILIÇ, Murat, “Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 16, 2007, s. 113-140.

KOÇLAR, Bekir, “Türk Milliyetçiliği Düşüncesini Tanımlama ve Temellendirme Çalışmalarına Bir Örnek: Ergenekon Dergisi”, *History Studies International Journal Of History*, C. 5, S. 2, 2013, s. 263- 286.

KORKMAZCAN, N. Selcen, “İkinci Dünya Savaşı’nda Türk Basınına Yönelik İç ve Dış Müdahaleler”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 17, 2017, s. 241-265.

KÖÇER, Mehmet, “Osmanlı Devleti’nde Türkçülük Akımının Ortaya Çıkması”, *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, C. 1, S. 3, 2003, s. 10-13.

LİVANELİOĞLU, Ö. Asım, “Millet ve Milliyetçilik Kavramları Üzerine”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, 1998, s. 41-60.

MADEN, S. ve ALTUNBAY, M., “Türk Kültür Birliğinin Sağlanmasında Türk Amacı Dergisi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 7, S. 4, 2015, s. 1-12.

ÖLÇEKÇİ, Haluk, “Türkiye’de Fikir Dergiciliği”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, S. 42, 2016, s. 266-297.

ÖZBEY, Kerem, “Milliyetçilik Kuramları Bağlamında Sınırlar”, *Turkish Studies -Social Sciences*, C. 15, S. 4, 2020, s. 2083- 2097.

ÖZER, M. A., AYHAN, U., ve İRDEM, İ., “Liberal Milliyetçilik ve Türk Milliyetçiliği: Bir Dikotomi mi yoksa Uygulanabilir Bir Argüman mı?”, *TESAM Akademi Dergisi*, C. 5, S. 1, 2018, s. 35-62.

ÖZTÜRK, Ahmet, “Tek Parti Dönemi’nde Basın Özgürlüğü”, *Marmara İletişim Dergisi*, C. 5, S. 5, 1994, s. 137-144.

SARIÇOBAN, Gülay, “İkinci Dünya Savaşı’nda Türk Dış Politikası”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 24, S. 4, 2020, s. 1755-1777.

SELÇUK, S. Senem, “Milliyetçilik Üzerine: Bir Literatür Taraması”, *Journal Of Yasar University*, C. 23, S. 6, 2011, s. 3855-3865.

TONGA, Necati, “Çınaraltı Mecmuası Üzerine”, *Türk Yurdu Dergisi*, C. 25, S. 213, 2005, s. 125-129.

TONGA, Necati, “İki Bacanağın İki Kardeş Mecmuası: Akbaba ve Çınaraltı”, *Değirmen Yüzyılın Dergileri 1900-2000 Özel Sayısı*, S. 29-30-31, 2012, s. 62-75.

TURAN, Erol, “Milliyetçilik Teorisinin Gelişimi ve Türk Milliyetçiliği”, *Selçuk Üniversitesi Kadınhanı Faik İçil Meslek Yüksekokulu Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, S. 1, 2011, s.135-147.

ÜNALP, F. Rezzan, “2. Dünya Savaşı’nda Türkiye’nin Savaş Dışı Kalma Politikaları ve Sonuçları”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, C. 45, 2020, s. 201-221.

YANIK, Celalettin, “Etnisite, Kimlik ve Milliyetçilik Kavramlarının Sosyolojik Analizi”, *Kaygı Dergisi*, S. 20, 2013, s. 225-237.

YESEVİ, Çağla Gül, “Türk Milliyetçiliğinin Evrimi”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C. 4, S. 2, 2012, s. 75-85.

• **TEZLER**

ADEM, Çetin, *Orhun Dergisi'nin Türk Düşünce Hayatındaki Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2019.

AYTEN, Adem, *Türkiye’de Basın ve Rejimi (Cumhuriyet Dönemi Basın İktidar İlişkisi ve Basın Rejimleri)*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.

ÇIKLA, Selçuk, *Cumhuriyet Düşüncesinin Kökleşmesinde Yusuf Ziya Ortaç’ın Yapıtlarının Yeri ve Önemi*, Doktora Tezi, 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 2005.

ERGÜÇ, Veysel, *Türkiye’de Muhafazakâr Milliyetçilik: Erol Güngör Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2013.

KAYNAR, Öner, *Çınaraltı Mecmuası İzleğinde Popüler Tarih*, Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu, 2019.

TAŞIN, Şerife, *Orhan Seyfi Orhon’un 1932-1938 Arasında Çıkardığı Dergiler Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 2021.

EKLER

CÜMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

50609

25-9-1942

8

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C.H.P. Vilâyet İdare Heyeti Reisliğine

İzmir

Yunanlıların İzmir'i işgalleri sırasında Kordonda ilk kurşunu atmak suretiyle Türk kanında mevcut kahramanlığın ilk örneğini veren ve bu haksız işgale karşı ilk protostoyu kaniyle yazan Hasan Tahsin hakkındaki esaslı malûmata sahip olmak istediğimizden bu kahraman Türk'ün hayatına dair elde edilecek malûmat ve vesikaların Genel Sekreterliğe gönderilmesini rica eder, sevgiler sunarım.

H.R.T.

MEKİMLER

25

490	01			570	2271	1
-----	----	--	--	-----	------	---

243 derqit 1 Garate

EK-1: Yunanlıların İzmir'i işgalleri sırasında ilk kurşunu atan Hasan Tahsin ile ilgili Çınaraltı, Millet ve Çığır mecmuaları ile Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazıların CHP Genel Sekreterliğine sunulduğu.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/570-2271-1/25.09.1942/s. 1.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

9.9.1942

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Millet mecmuasında (Ahlaka Dair...) Çınaraltı mecmuasında (Hasan Tahsin) ve (Canavar ve Kahraman) Çığır mecmuasında (Millî Ahlak Meselesi) Cumhuriyet gazetesinde (Türkiyede Köy-Şehir tezdı) başlıklı yazıları dikkate değer buldum. Tedkikini saygı ile dilerim.

WCan

VIII
İhtisarı ne hepini ne ihtisarı
"Hasan Tahsin" i dikkate değer
buldum.
Görüşelim!
11. IX. 42
T.C.

2

EK-2: Yunanlıların İzmir'i işgalleri sırasında ilk kurşunu atan Hasan Tahsin ile ilgili Çınaraltı, Millet ve Çığır mecmuaları ile Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazıların CHP Genel Sekreterliğine sunulduğu.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/570-2271-1/25.09.1942/s. 2.

EK-3: Yunanlıların İzmir’i işgalleri sırasında ilk kurşunu atan Hasan Tahsin ile ilgili Çınaraltı, Millet ve Çığır mecmuaları ile Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazıların CHP Genel Sekreterliğine sunulduğu.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/570-2271-1/25.09.1942/s. 3.

ÇINARALTI

Dilde, fikirde, işde birlik

Sayı: 50	İdare Evi :	Telefon : 22129
Cumartesi	İstanbul, Ankara caddesi, Çınar Yayınevi, No. 47	Fiatı: 15 Krs.
6 Eylül 1942	TÜRKÇÜ FIKIR ve SANAT MECMUASI	ÇİFT : 2

Hasan Tahsin

Yazan : Yusuf Ziya ORTAÇ

Hepimizin hayatında, dost, akraba, komşu, arkadaş bir Hasan Tahsin vardır belki. Fakat, hepimizin müsterek Hasan Tahsinini, tek Hasan Tahsinini, milli Hasan Tahsinimizi tanıyor musunuz?

Hayır, tanımıyorsunuz elbet. Nereden tanıyacaksınız ki, yirmi dört yılın tarihinde onun adı yoktur. Şairler, onun destanını yazmadı. Fırcalar onun kanile kızarmadı ve heykeltıraşlar, ebedi Hasan Tahsinimizi mermerle işlemeyemediler.

Onu, babalarımız bilmiyor, biz duymadık ve çocuklarımız tanımayacak!

İnkılâbın apartımanlı kahramanları ve milyoner idealistlerinden öğrenen milli hafızayı, Hasan Tahsinin mübarek hâturasile yıkayalım :

Hasan Tahsin, «Kordon rıhtımına çıkan Yunan Efsun alayının bağındaki mangaya revolverle ateş ederek ilk silâhı patlatan ve orada vatan için ölen genç fedai» dir. [*]

Bir orduya karşı tek adam!

Schopenhauer: «İnsanın, bütün hayat boyunca elde edeceği en yüksek vasıf, kahramanlıktır.» der.

Hani bu kahramanın şehit düştüğü yerde yükselen heykeli?..

İstikbale şekil verecek nesillere bu örnekleri göstermezsek, çocuklarımızdan nasıl şikâyet edebiliriz?

Kahramanlıklar, kahramanlarile beraber toprak oldukça, kazanç zekâsı, fikir zekâsını yenmekte devam edecektir.

Yusuf Ziya ORTAÇ

[*] İstiklâl savaşında Garp cephesi nasıl kuruldu? Yazan: Tekirdağ mebusu Rahmi Apak.

YENİ ABONE ŞARTLARI (37 den itibaren) Yılığa 750, altı aylığa 350, üç aylığa 200 kuruş. Esneli memleketter için : Yılığa 1000, altı aylığa 600 kuruş	Sahip ve Neşriyat Müdürü : Orhan Seyfi ORHAN	İHTAR : İdarehanemiz göndürülen mektuplar müddetinde edilmemesi halinde ilade edilmez.
---	--	---

490 01

EK- 4: Yunanlıların İzmir'i işgalleri sırasında ilk kurşunu atan Hasan Tahsin ile ilgili Çınaraltı, Millet ve Çığır mecmuaları ile Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazıların CHP Genel Sekreterliğine sunulduğu.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/570-2271-1/25.09.1942/s. 5.

Canavar ve Kahraman

Yazan : Peyami SAFA

İsterik Yahudi karısı, bugünkü cihan harbi önünde, uzun turnaklarla saçlarını yolarak haykırır:

— Medeniyet yıkılıyor, insanlık mahvoluyor, bu ne barbarlık, bu ne canavarlık!

İsterik olmasa bile, kadın olmasa bile, onun böyle düşünmekte ve böyle cıvılamakta neden mazur olduğunu biliriz; fakat harpten evvel Fransada, İngilterede, Amerikada yığın yığın sulh esrarkeşleri yetiştiren ve nihayet Fransayı çökerten bu Yahudi propagandasını Türklerin ağzından da işitince şemsetler sezmış gibi ürperiyoruz.

Hiç bir Türk, şu veya bu harbin, kısaca harbin canavarlık olduğunu ve medeniyeti yaktığını söylemeğe izinli değildir. Çünkü bundan, bütün tarihi fetihlerle dolup taşan Türkün canavar olduğu ve medeniyetler yaktığı neticesi çıkar.

İstanbul fethinin beş yüzüncü yıl dönümünü kutlulamağa on bir sene evvelden hazırlanıyoruz. Türk ve Türkiye tarihinde hiç bir zaferi selâmlamağa bu kadar erken başlanmamıştır. Devlet ve millet, ancak Fatih'in torunlarına yaraşan bir davranışla, hiç bir işinde on bir sene evvelden göstermediği hassasiyeti bu davada iliklerine kadar duyuyor. Niçin? Fatih bir canavar mıydı? Kokmuş Bizansın bel kemiğine son tokmeyi vurduğu için bir medeniyet mi yıkmış, yoksa Rönessans gibi yeni bir medeniyetin doğmasına layık zemin mi hazırlamıştır?

Harp insanlık için bir felâketse ve kahramanlık canavarlıksa Türk tarihi baştan başa canavarlık tarihidir: Cengizin ve Timurlengin hatırasına işeyiniz, Yavuzun hatırasına tükürünüz, Barbarosun türbesini yıkınız, Fatih'in heykelini yapacağımız yerde sandukasından kemiklerini çıkararak İstanbulun köpeklerine dağıtınız!

Bırakalım, harbin canavarlık olduğunu Fatih değil, son Bizans imparatorunun torunları söylesin. Bu bir köle felsefesidir: Kahraman, esire canavar gibi görünür.

Nerede, ne zaman, niçin yapılmış

Sevin ! Gönül sevin

Dün yine bir müjde aldım uzaktan,
Gün doğunca bizim o yar gelecek...
Kurtaracak beni bu dertli çağdan,
Hal soracak, öz derdimi böylecek...

Uyanacak kuşlar onun sesinden,
Sıyrılacak doğma yurtlar yasından.
O geçtikçe dağların arasından,
Irmaklar coşacak, iller gülecek....

Dinecek gönlümü saran fırtına,
Bineceğim şahinlerin sırtına
Konunca karlı dağların ardına
Dostlar beni tanıyacak, bilecek

Sevin gönül, ahım duttu yağışı,
Felek şimdi ona sundu ağuyu,
Şafak söktü, görecekim doğuyu,
Sevin gönül sevin, ağyar ölecek...

Elmas YILDIRIM

olursa olsun, her harp bir ıstıfa kasırgasıdır: Çürümüş, mukavemetini kaybetmiş, yıkılmak için sarsıntı bekleyen kıymetleri kökünden söker, boşlukta savurur ve tarihin uğurumuna fırlatıp atar. Zلزeler de böyledir, buhranlar da böyledir, ihtilaller de böyledir. Bunların hepsi bir ıstıfa zaruretinden, kıymetlerin tasfiyesi zaruretidinden doğarlar.

Tarihin büyük çalkantıları yalnız miskinleri acındırır ve âcizleri kederlendirir. Hakikatte bu ne merhamet, ne keder; bu, korkunun ta kendisidir. Suratına insanlığın maskesini takar ve sesine düzme bir merhametin iniltilerini doldurur.

İnsanlığın tarihi büyük çalkantıların tarihidir. Kalbur üstü gelen milletlerin hepsi bu sarsıntıyı ve sarsıntıları geçirmişlerdir. Hiç bir kalbur sallanmadan elemez.

Romanın satvetine karşı çıkan hristiyanlığın merhametinden ne doğdu? Harp, harp, yine harp! Merhamet bile zımağa devam edebilmek için harbetmeğe mecbur. Çünkü merhamet edebilmek için merhamete muhtaç olmamak lâzım; merhamete muhtaç olmamak için kuvvetli olmak lâzım; kuvvetli olmak için düşman kuvvetleri yoketmek lâzım. Merhametin felsefesi bile kuvvetin felsefesidir.

Ahmak sanır ki harpten galip de, mağlûp da perişan olarak çıkar. İki

taraf da kan dökmüştür ve birbirinin ocağını yıkmıştır. Ahmak bilmez ki toprağın üstüne boşalan yağmur suları gibi insan kanı da yepyeni kıymetlerin tohumlarını sular ve ziyan olmaz. Bilâkis yaşamağa liyakatli milletler harbdan halip de, mağlûp ta çıksalar yeni bir hayata varırlar. 1870 mağlûbiyeti Fransayı dürttü ve diriltti. 1918 mağlûbiyeti Türkiye'yi ve Almanya'yı millî inkılaplarına kavuşturdu. Misâller yığın yığın.

Eğer harp ve medeniyet birbirinin düşmanı olsaydı bugüne kadar ya harp medeniyeti yahut medeniyet harbi ortadan kaldırmış olacaktı. Ne biri oldu, ne öteki. Bilâkis, harbin medeniyete verdiği taze hamlelere mukabil, medeniyetin de harbe daima yeni teknikler ve metotlar hediye ettiğini görüyoruz. Çünkü medeniyet yalnız konforun değil, mücadelenin de vasıtalarında bir tekâmül ifade eder. Tarih, bize milletlerin nasıl uyuduklarını ve horladıklarını, nasıl kaşındıklarını anlatmağa tenezzül etmiyor; bilâkis bize gösteriyor ki refah bile, konfor bile yeni bir mücadele için şart olan enerjiyi biriktirmeğe vasıtaadır.

Her şeyin mümkün olduğu böyle günlerde hakiki canavarlık, bir memleketi sulh hayalleri içinde yüzdürerek harbe sokmaktır. Biz ise harp hakikati içinde sulhumuzu korumağa devam etmek zorundayız. Peyami Safa

EK- 5: Yunanlıların İzmir'i işgalleri sırasında ilk kurşunu atan Hasan Tahsin ile ilgili Çınaraltı, Millet ve Çığır mecmuaları ile Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazıların CHP Genel Sekreterliğine sunulduğu.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/570-2271-1/25.09.1942/s.7.

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
T.C.
MÜNAKALAT VEKALETİ
P.T.T.İ.U.M.

Devlet telgraf muhaberaundaa
dolayı mes'uliyet kabul etmez

SAYIN MENDUP

Adres

64278

TEİ GRAF

Örnek : (B.1)

Seri

SEVKET ESENDAL C.K.P.P. GENEL SEKRETERİ

ANKARA

Hk merkez	No.	Kelime	Verildiği	Resm	Orta merkez	Alındığı	İmza
+470	ISTANBUL	45392	38	22/6	11	22/6	12/56

PİC BTR İSİM KALMAYINCA ÇINARALTI ABONELERİNİ RİCA İCİN
ANKARAYA ZİYARETİNİZE GELMİSTİM PARTİ DE SİZİDE EANA KARŞI
DAHA SEFKATLI DAHA LUTUFKAR OLACAGINTZI UMUYORDUM
DERİN AYGILAR == CRHAN SEYFİ CRHAN ****
-717-2degi

EK-6: Yusuf Ziya Ortaç tarafından İstanbul'da neşredilen Çınaraltı mecmuasının abone bedelleri, dağıtılacağı Halkevleri, teminat mektubu gibi konularında yapılan yazışmalar.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/ 1330-417-1 / 22.07.1949/s.1.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara

82482

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P. Genel Sekreterliği Yüksek Katına

Ödenecek ve gönderilecek paranın	Bütçe yılı :	1948
	Bölümü :	16
	Maddesi :	
	Tertibi :	
	Tutarı :	108 Lira --- kuruş

Yalnız ----yüz sekiz----- Lira ----- kuruştur.

Para ödenecek makam ve / ya şahsın öz ve soy adı : Yusuf Ziya Ortaç (Ordu Milletvekili)

Gideceği yer ve adresi : Nuruosmaniye Caddesi No. 57

İstanbul

Ne için gönderildiği : 50 nüshasına % 20 tenzilatla , fiatı (30) kuruş olan (Çınaraltı) dergisinin (1-9) sayılarının bedeli olarak

Yukarıda yazılı -----108----- lira ve ----- kuruşun
ödenmesi için I. Büroya havalesine yüksek tensip ve müsaadelerini saygılarımla
dilerim. 22/5/1948

A. D.

Uygun

I. Büroya
22/5/1948

BÜRO VII SEFİ
Konya MİLLETVEKİLİ

C. H. P. GENEL SEKRETERİ
Konya Milletvekili

490	01			493304/74
-----	----	--	--	-----------

2

EK-7: Yusuf Ziya Ortaç tarafından İstanbul'da neşredilen Çınaraltı mecmuasının abone bedelleri, dağıtılacağı Halkevleri, teminat mektubu gibi konularında yapılan yazışmalar.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/ 1330-417-1 / 22.07.1949/s.2.

ÇINARALTI

POLETİKA, FİKİR, SANAT

Nuruosmaniye caddesi No. 57

Telefon : 21649

İstanbul, 11 - 5 - 1948

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P. Genel Sekreterliğine

Milliyetçi fikir, sanat, proletika dâğısı
Çınaraltı'ya fıkısalı görürseniz Halkevlerimizin
için bir miktar alınmasını rica ederim.

Teşekkürlerimi lütfen Kâmil Beyazınanaz
veya Genel Sekreterime .

Yusuf Ziya Ortaç

Her nüshasında elbî tane alacağım.

20.8.1948

EK-8: Yusuf Ziya Ortaç tarafından İstanbul'da neşredilen Çınaraltı mecmuasının abone bedelleri, dağıtılacağı Halkevleri, teminat mektubu gibi konularında yapılan yazışmalar.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/ 1330-417-1 / 22.07.1949/s.3.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
İSTANBUL
İL İDARE KURULU BAŞKANLIĞI

729

17.3.1948

C. H. P. GENEL SEKRETERLİĞİ	
T. 23. 3. 1948	EKİ
No. 79849	DOSYASINA

C.H.Partisi Genel Sekreterliğine

DEVLET ARŞİMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

A n k a r a

14.10.1946 tarih ve 8/93609 sayılı yazıları karşılı-
ğidir :

Yusuf Ziya Ortaç'ın yayınlamaya başladığı (Çınar Altı)
dergisinin ilk sayısından dört nüshasının ilişik olarak sunul-
duğunu derin saygılarımla arz ederim.

Y. Z. Ortaç

Ekl : 4

C.H.P. İstanbul İli
İdare Kurulu Başkanı

Sadi Bekter
Sadi Bekter

Dosyasına
25. III. 48

7.1.48

P/.

4

EK-9: Yusuf Ziya Ortaç tarafından İstanbul'da neşredilen Çınaraltı mecmuasının abone bedelleri, dağıtılacağı Halkevleri, teminat mektubu gibi konularında yapılan yazışmalar.

Kaynak: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi, 490-1-0-0/ 1330-417-1 / 22.07.1949/s. 4.